

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

**AKADEMIA
SZTABU GENERALNEGO**
IM. GENERAŁA BRONI
KAROLA ŚWIERCZEWSKIEGO

Taras 3

**BIBLIOTEKA
SZTABU GENERALNEGO**

Egz. nr **8**

**REGULAMIN SŁUŻBY SZTABÓW
W POLU**

(Projekt — druga edycja)

BIBLIOTEKA NAUCZONA ASG WP
Archiwum Dowodów i Specjalnych
Nr ewid. ....

41074.

WARSZAWA PAŹDZIERNIK 1978

**AKADEMIA
SZTABU GENERALNEGO**
IM. GENERAŁA BRONI
KAROLA ŚWIERCZEWSKIEGO

~~WSZYSTKIE
KOPIE~~

Egz. nr 8

**REGULAMIN SŁUŻBY SZTABÓW
W POLU**

(Projekt – druga edycja)

BIBLIOTEKA NAUCZONA ASG WP
Archiwum Oddziału Zwiast. Specjalnych
Nr ewid. ....

41074.

WARSZAWA PAŹDZIERNIK 1978

myj Tarasink

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP
im.gen.brni. Karola Swierczewskiego

PRZEKLASYFIKOWANO
Protokół Nr 12657

PODSTAWA
Ustawa z dnia 22 stycznia 1985 roku
art. 66 ust. 2
(Dz.U. RP Nr 11 poz. 95)
.....
podpis

~~00~~
~~00~~
~~00~~

Egz.nr ... 8

REGULAMIN SŁUŻBY SZTABÓW W POLU 1/

/Projekt - druga edycja/

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum i Biblioteka Zbiorów Specjalnych
Nr ewid. ~~000000~~ 41074

T R E Ś Ć

	Str.
R o z d z i a ł I. OGÓLNE ZASADY DOWODZENIA WOJSKAMI	5
1. Istota i treść dowodzenia	5
2. Zasady i wymagania wobec dowodzenia	5
3. System dowodzenia	9
4. Dowodzenie związkami o składzie koalicyjnym ..	11
R o z d z i a ł II. PRZEZNACZENIE I OGÓLNE OBOWIAZKI DOWODZTW	12
1. <u>Rola dowódcy w dowodzeniu</u>	12
2. <u>Przeznaczenie i obowiązki organów dowodzenia</u>	13
2.1. <u>Sztabów ogólnowojskowych</u>	13
2.2. <u>Organów politycznych</u>	16
2.3. <u>Szefostw rodzajów wojsk i służb</u>	18
2.4. <u>Sztabów OTK</u>	25
3. Wymagania stawiane organom dowodzenia	26
4. Podział obowiązków w sztabach ogólnowojskowych	29
5. <u>Zasady współpracy organów dowodzenia</u>	42
R o z d z i a ł III. PUNKTY DOWODZENIA	49
1. Organizacja, przeznaczenie i rozmieszczanie punktów dowodzenia	49
2. <u>Organizacja pracy na punktach dowodzenia</u>	56
3. Służby dyżurne	58
4. <u>Zabezpieczenie punktów dowodzenia</u>	63
5. Przewidywanie punktów dowodzenia	67
6. Organizacja łączności	70

R o z d z i a ł IV. ZBIERANIE, OPRACOWYWANIE I PRZEKA- ZYWANIE INFORMACJI	72
1. Zbieranie i opracowywanie informacji	72
2. <u>Przetwarzanie informacji za pomocą elektro- nicznych maszyn cyfrowych</u>	80
3. Przekazywanie /meldowanie/ informacji	81
4. <u>Zabezpieczenie informatyczne dowodzenia</u>	86
5. <u>Ochrona informacji</u>	88
6. Studiowanie i rozpowszechnianie doświadczeń bojowych	90
R o z d z i a ł V. PRACA SZTABU W ZAKRESIE PRZYGOTOWANIA DZIAŁAŃ BOJOWYCH	91
1. Planowanie działań bojowych	91
2. Organizowanie działań	98
2.1. Przekazywanie zadań bojowych	98
2.2. Organizacja współdziałania	101
3. <u>Kierowanie ruchem wojsk</u>	109
R o z d z i a ł VI. ZABEZPIECZENIE DZIAŁAŃ BOJOWYCH	111
1. Rozpoznanie	111
2. Obrona przed bronią masowego rażenia	117
3. <u>Powszechna obrona przeciwlotnicza</u>	120
4. Ubezpieczenie	121
5. Zabezpieczenie inżynieryjne	122
6. Zabezpieczenie chemiczne	123
7. Maskowanie	124
8. <u>Obrona radioelektroniczna</u>	126
9. Zabezpieczenie hydrologiczno-meteorologiczne ...	127
10. Zabezpieczenie topograficzne	129

	Str.
11. Zabezpieczenie tyłowe	130
12. <u>Zabezpieczenie nawigatorskie</u>	133
13. <u>Zabezpieczenie inżynieryjno-lotnicze</u>	134
14. <u>Zabezpieczenie radiotechniczne i ubezpieczenie lotów</u>	136
15. <u>Zabezpieczenie lotniskowe</u>	136
16. Służba porządkowo-ochronna	137
 R o z d z i a ł VII. PRACA SZTABU W TOKU DZIAŁAŃ BOJOWYCH I KONTROLA DZIAŁAŃ WOJSK	
1. Praca sztabu w toku działań bojowych	140
2. Zwalczanie systemów dowodzenia nieprzyjaciela	152
3. Zmiana podporządkowania wojsk	154
4. Odtwarzanie dowodzenia	157
5. Uzupełnianie strat w czasie działań bojowych	160
6. Kontrola działań bojowych	163
 R o z d z i a ł VIII. DOKUMENTY BOJOWE	
1. <u>Przeznaczenie i podział dokumentów bojowych</u>	167
2. Zasady opracowywania dokumentów bojowych	168
3. <u>Treść i forma podstawowych dokumentów bojowych</u>	173
3.1. Dokumenty dowodzenia wojskami	173
3.2. Dokumenty sprawozdawczo-informacyjne	199
Aneks	206

R o z d z i a ł I

O G Ó L N E Z A S A D Y D O W O D Z E N I A W O J S K A M I

1. ISTOTA I TREŚĆ DOWODZENIA

1. Dowodzenie wojskami jest to zorganizowana działalność dowódców i podległych im organów dowodzenia w zakresie takiego przygotowania działań bojowych i ukierunkowania wysiłku wojsk, która zapewnia wykonanie zadań bojowych oraz osiągnięcie celów określonych Siłom Zbrojnym w Konstytucji PRL.^{2/}

2. Istota dowodzenia polega na podejmowaniu skutecznych decyzji, terminowym, konsekwentym wprowadzeniu ich w życie i narzucaniu nieprzyjacielowi swojej woli poprzez oddziaływanie na niego wszystkimi dostępnymi siłami i środkami.

3. Dowodzenie wojskami obejmuje: utrzymanie wysokiego stanu moralno-politycznego wojsk i stałej oraz terminowe osiąganie pełnej ich gotowości bojowej; ciągłe, uporczywe zdobywanie danych o sytuacji oraz wykrywanie prawdopodobnych zamiarów nieprzyjaciela; terminowe podejmowanie decyzji i przekazywanie zadań podwładnym; przygotowanie wojsk do działań i wszechstronne ich zabezpieczenie; organizowanie i utrzymanie ciągłego współdziałania; stałą kontrolę wykonania postawionych zadań i udzielanie wojskom pomocy.

2. ZASADY I WYMAGANIA WOBEC DOWODZENIA

4. Sprawność dowodzenia osiąga się przez twórcze stosowanie zasad i przestrzeganie wymagań wobec dowodzenia.^{3/}

5. Do najważniejszych zasad dowodzenia należą: partyjność, celowość, naukowość, przewidywanie, jednoosobowość dowodzenia, centralizacja dostosowana do konkretnej sytuacji i ekonomiczność dowodzenia.

6. Zasada partyjności polega na uwzględnianiu i stanowczym wcielaniu w dowodzeniu polityki partii i rządu, na twórczym stosowaniu metodologii marksistowsko-leninowskiej w realizacji przedsięwzięć dowodzenia oraz aktywnym udziale dowódców i wszystkich pracowników organów dowodzenia w działalności partyjno-politycznej.

7. Celowość dowodzenia polega na określeniu realnego celu operacji /walki/ oraz takich sposobów działań bojowych wojsk i systemu dowodzenia nimi, które są zgodne z możliwościami przeciwstawnych stron, warunkami konkretnej sytuacji i zapewniają osiągnięcie założonego celu.

Cel działań bojowych dowódca określa w zamiarze operacji /walki/, a dla podwładnych - w zadaniach bojowych.

Wszelkie przedsięwzięcia dowodzenia i działania wojsk powinny być rozpatrywane z uwzględnieniem tego, w jakim stopniu ich realizacja przyczynia się do osiągnięcia celu operacji /walki/.

8. Naukowość dowodzenia polega na twórczym wykorzystaniu przez dowódców i podległych im pracowników organów dowodzenia obiektywnych praw i osiągnięć różnych nauk, postanowień regulaminów i instrukcji, stosowaniu najnowszych metod naukowych, umiejętnym wspieraniu intelektu nowoczesnymi środkami technicznymi oraz przestrzeganiu jedności teorii i praktyki w procesie dowodzenia.

9. Przewidywanie polega na określaniu, na podstawie wnikliwej i ciągłej oceny sytuacji, możliwych zmian w charakterze i przebiegu przyszłych działań bojowych i wynikających z nich konsekwencji w dowodzeniu wojskami.

10. Zasada jednosobowego dowodzenia polega na osobistym powzięciu decyzji przez dowódcę i realizacji najważniejszych przedsięwzięć dowodzenia zgodnie z uprawnieniami przyznanymi mu w państwowych aktach normatywnych, regulaminach i rozkazach wyższych przełożonych. Bez względu na sytuację, czas i warunki działań tylko dowódca ma prawo i obowiązek terminowego podjęcia decyzji o operacji /walce/ i określania zadań bojowych wykonawcom. Jednocześnie dowódca ponosi pełną odpowiedzialność za pomyślne wykonanie zadań bojowych, przez podległe mu wojska oraz za skuteczną realizację wszystkich przedsięwzięć dowodzenia. Każda osoba funkcyjna organów dowodzenia ponosi odpowiedzialność za realizację zadań zgodnie z decyzją dowódcy i zakresem obowiązków wynikających z pełnionej funkcji.

11. Centralizacja dowodzenia w stopniu odpowiadającym konkretnej sytuacji, polega na ukierunkowywaniu przez nadrzędny organ dowodzenia wysiłków podległych wojsk stosownie do zamiaru dowódcy i planu działania, opracowanego zależnie od sytuacji ramowo bądź bardziej szczegółowo, dla osiągnięcia celu operacji /walki/. Im mniej jest czasu na przygotowanie działań bojowych, im gwałtowniejsze są zmiany sytuacji i większe jest rozśrodkowanie wojsk oraz im bardziej sprawne i doświadczone są podległe organy dowodzenia, tym stopień centralizacji powinien być mniejszy.

12. Ekonomiczność dowodzenia polega na zastosowaniu takich sposobów działania wojsk i takim wykorzystaniu techniki bojowej w konkretnych warunkach, które pozwalają osiągnąć cel operacji /walki/ w jak najkrótszym czasie, kosztem najmniejszych strat, przy minimalnym wysiłku ludzkim oraz zużyciu środków materiałowych i sprzętu technicznego.

13. Dowodzenie wojskami powinno być: operatywne, ciągłe, stanowcze, elastyczne i skryte.

14. Operatywność dowodzenia polega na realizacji niezbędnych w danych warunkach przedsięwzięć dowodzenia w takim czasie i z taką dokładnością, która umożliwia wykonanie zadania bojowego. Osiąga się to poprzez zapewnienie sprawnie działającego systemu rozpoznania, systemu informacyjnego i łączności, stosowanie właściwych metod podejmowania decyzji i przekazywania zadań bojowych oraz wprowadzanie i umiejętne wykorzystanie technicznych środków dowodzenia. Operatywność dowodzenia powinna zapewnić podjęcie skutecznych decyzji i przekazanie zadań bojowych w krótszym czasie od nieprzyjaciela, stwarzając tym samym sprzyjające warunki do uzyskania nad nim przewagi.

15. Ciągłość dowodzenia polega na zapewnieniu dowódcy i jego organom dowodzenia możliwości nieprzerwanego wpływania na przebieg działań bojowych. Osiąga się ją poprzez utrzymanie nieprzerwanej łączności z przełożonym, podwładnymi i współdziałającymi związkami /oddziałami, pododdziałami/, odpowiednie urzutowanie i rozmieszczanie oraz sprawne przesuwanie punktów dowodzenia i właściwe ich zabezpieczenie, a także sprawne otwarzanie naruszonego systemu dowodzenia.

16. Stanowczość dowodzenia polega na bezwzględnym, uporczywym wcielaniu w czyn, wszystkimi dostępnymi środkami, powziętej decyzji, w celu dokładnego, terminowego wykonania zadania bojowego. Osiąga ją poprzez męstwo, zdecydowanie, żelazną siłę woli i przytomność umysłu dowódcy i oficerów organów dowodzenia w każdej, nawet najtrudniejszej sytuacji, zapobieganie powstawaniu wśród podwładnych nastrojów załamania i paniki.

17. Elastyczność dowodzenia polega na korygowaniu uprzedniej lub powzięciu nowej decyzji oraz postawieniu zadań stosownie do zmian zaistniałych w sytuacji jak również na dostosowywaniu metod pracy dowódcy i jego organów dowodzenia do zmieniających się warunków. Osiąga się ją poprzez wprowadzanie, stosownie do sytuacji, takich zmian do decyzji i planu działania, które zapewniają większą skuteczność i ekonomiczność dowodzenia.

18. Skrytość dowodzenia polega na zachowaniu w tajemnicy przed nieprzyjacielem wszystkich przedsięwzięć i całego systemu dowodzenia, a zwłaszcza systemu łączności oraz rozmieszczenia punktów dowodzenia. Osiąga się ją głównie poprzez przestrzeganie zasady maskowania i przepisów o ochronie tajemnicy.

3. SYSTEM DOWODZENIA

19. System dowodzenia stanowi uporządkowany zgodnie z zasadami sztuki wojennej zbiór organów i środków dowodzenia oraz powiązań informacyjnych, funkcjonalnych i technicznych pomiędzy nimi, niezbędnych do podejmowania decyzji i zapewniających osiągnięcie celów operacji /walki/.

20. Zasadniczymi składnikami systemu dowodzenia są osoby funkcyjne dowództw z ich wzajemnymi stosunkami i metodami pracy oraz techniczne środki dowodzenia, zapewniające warunki zdobywania i szybkiego obiegu informacji, ruchliwości i żywotności systemu, a także zorganizowane z tych osób i środków punkty dowodzenia.

21. Decydująca rola w systemie dowodzenia przypada dowódcom. Wzrasta jednocześnie rola wszystkich osób funkcyjnych. Ich głębokie przekonania ideowe i gruntowna wiedza wojskowa, zdolności twórczego stosowania zasad sztuki wojennej w dowodzeniu, zdolności organizatorskie i umiejętności stosowania najwydatniejszych metod pracy oraz mistrzowskiego wykorzystania technicznych środków dowodzenia, posiada zasadnicze znaczenie w sprawnym funkcjonowaniu systemu dowodzenia.

22. Dla zapewnienia sprawnego przesyłania wiadomości organizuje się system łączności. Utrzymanie ciągłej i niezawodnej łączności jest jednym z niezbędnych warunków sprawnego funkcjonowania systemu dowodzenia.

23. Metody pracy organów dowodzenia powinny zapewnić skuteczność dowodzenia. Zależą one od treści zadań, terminu ich wykonania i istniejącej sytuacji, stopnia zaangażowania dowództwa w kierowaniu realizacją poprzednio otrzymanych zadań, stanu wyposażenia w techniczne środki dowodzenia, ukończenia oraz przygotowania osób funkcyjnych do wykonywania obowiązków.

4. DOWODZENIE ZWIĄZKAMI O SKŁADZIE KOALICYJNYM^{4/}

24. Dowodzenie związkami o składzie koalicyjnym w Siłach Zbrojnych państw Układu Warszawskiego opiera się na wspólnej, socjalistycznej doktrynie obronnej, jednolitych zasadach sztuki wojennej oraz organizacji, funkcjonowania i unifikacji wyposażenia technicznego, głównie środków łączności i środków informatycznych systemu dowodzenia.

25. W wielonarodowych związkach wyznacza się dowództwa z zasady tego kraju, którego wojska stanowią trzon związku koalicyjnego.

26. Dowództwo związku koalicyjnego podlega i realizuje wszystkie zadania dowództwa szczebla nadrzędnego i dowodzi podległymi wojskami zgodnie z zasadami określonymi w niniejszym regulaminie.

27. Dowództwo wojsk innej narodowości, podległe dowództwu związku o składzie koalicyjnym, ma prawo bezpośredniego meldowania narodowemu, wyższemu organowi dowodzenia /kierowania/ o otrzymanych zadaniach i ich realizacji.

28. W procesie dowodzenia przy wszelkiej wymianie informacji z osobami funkcyjnymi innych narodowości obowiązuje w zasadzie język rosyjski.

W przypadku posługiwania się technicznymi środkami łączności, obowiązują jednolite dokumenty utajniania informacji.

29. Dla zapewnienia operatywności i ciągłości dowodzenia i współdziałania w związkach o składzie koalicyjnym wykorzystuje się z zasady grupy operacyjne lub przedstawicieli wojsk narodowych.

R o z d z i a ł II

P R Z E Z N A C Z E N I E I O G Ó L N E O B O W I A Z K I D O W Ó D Z T W

1. ROLA DOWÓDCY W DOWODZENIU

30. Działaniami bojowymi wojsk kieruje dowódca. Ponosi on odpowiedzialność za stałą gotowość bojową i zapewnienie sprawnego osiągnięcia pełnej gotowości bojowej, organizację działań bojowych, pomyślne i terminowe wykonanie zadań bojowych oraz za stan moralno-polityczny żołnierzy.

Działanie dowódcy i wszystkich wykonawców powinna cechować wola zwycięstwa, niezłomne dążenie do pełnego i terminowego wykonania zadania, bez względu na stopień przeciwdziałania nieprzyjaciela. Dowódca zobowiązany jest wpoić te cechy wszystkim podwładnym.

Dowódca dowodzi wojskami osobiście, przez sztab i inne podległe mu organa dowodzenia. Powinien on zawsze wiedzieć, gdzie się znajdują i co robią podległe wojska, jaka jest ich zdolność bojowa i jakie mają potrzeby.

31. Dowódca zobowiązany jest w terminie podejmować osobiście decyzję do działań bojowych i stawiać zadania podwładnym, organizować współdziałanie, zabezpieczenie działań bojowych, szkolenie podległych organów dowodzenia i wojsk oraz prowadzić kontrolę realizacji postawionych zadań.

Dowódca rozwiązuje główne problemy dowodzenia i w decydujących momentach operacji /walki/ osobiście wpływa na jej przebieg.

32. Dowódca zobowiązany jest stale troszczyć się o stan moralno-polityczny, nastroje i poziom wykształcenia organów dowodzenia, we właściwym czasie stawiać im zadania i wymagać twórczego, pełnego inicjatywy oraz samodzielnego ich wykonania. Organizując działania wojsk dowódca może wysłuchać meldunków swoich zastępców, szefów oddziałów, szefów rodzajów wojsk i służb w zakresie niezbędnych danych do podjęcia decyzji oraz propozycji decyzji szefa sztabu. Dowódca zapoznaje szefa sztabu ze swoimi zamiarami i decyzjami oraz informuje o wszystkich wydanych przez siebie rozkazach.

2. PRZEZNACZENIE I OBOWIĄZKI ORGANÓW DOWODZENIA PODLEGLYCH DOWÓDCY

2.1. SZTABÓW OGÓLNOWOJSKOWYCH

33. Sztab związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/ jest głównym organem dowodzenia wojskami. Jest on nadrzędny w stosunku do pozostałych organów dowodzenia dowództwa, a także sztabów stale lub czasowo podległych.^{5/}

Odpowiada on za terminową organizację działań bojowych wojsk oraz stanowcze i ciągłe dowodzenie nimi w każdej sytuacji. W pracy kieruje się decyzjami i wytycznymi dowódcy oraz zarządzeniami sztabu nadrzędnego. Pracą sztabu kieruje szef sztabu.

34. Obowiązki sztabów ogólnowojskowych:

- utrzymywanie stałej i zapewnienie sprawnego osiągnięcia pełnej gotowości bojowej wojsk i systemu dowodzenia;^{6/}

- ciągłe zbieranie, studiowanie i ocenianie danych o sytuacji oraz przygotowywanie obliczeń i danych niezbędnych dowódcy do

do podjęcia decyzji;

- planowanie i koordynowanie działalności wszystkich organów dowodzenia związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/;^{7/}

- terminowe planowanie działań bojowych i przekazywanie wojskom zadań bojowych, organizowanie współdziałania i utrzymywanie go w toku walki;

- utrzymywanie stałej współpracy ze sztabami sąsiednich związków operacyjnych /związków taktycznych, oddziałów/, wojsk wspierających, wojsk OPK, a na obszarze własnego kraju - także z terytorialnymi sztabami wojskowymi i organami obrony cywilnej;

- organizowanie i zapewnienie realizacji zabezpieczenia działań bojowych w tym służby porządkowo-ochronnej;

- organizowanie i utrzymywanie sprawnie funkcjonującego systemu dowodzenia, w tym systemu łączności;

- stała kontrola wykonania zadań i udzielanie pomocy podległym sztabom i wojskom;

- terminowe składanie meldunków i sprawozdań oraz meldowanie o zmianach sytuacji^{8/} sztabowi nadrzędnemu i systematyczne informowanie o nich pozostałych organów dowodzenia, sztabów podległych, sąsiadów i wojsk współdziałających oraz organów dowodzenia wojsk wspierających;

- prowadzenie ewidencji ludzi, zasadniczego uzbrojenia i sprzętu oraz napromienienia stanu osobowego;

- ochrona tajemnicy państwowej i służbowej;

- organizowanie obiegu informacji wewnątrz punktów dowodzenia i między nimi;^{9/}

- studiowanie i rozpowszechnianie w wojskach doświadczeń bojowych, ciągle doskonalenie dowodzenia i działań wojsk.

35. W celu utrzymania stałej i zapewnienia sprawnego osi-
gania pełnej gotowości bojowej wojsk i systemu dowodzenia, sztab
oraz pozostałe organa dowodzenia powinny:

- organizować ciągle rozpoznanie i dobrze znać nieprzyjacie-
la, oceniać możliwości jego wojsk i trafnie przewidywać terminy
i prawdopodobne sposoby ^{10/} ich użycia;

- studiować i oceniać właściwości teatru działań wojennych
/kierunku, rejonu działań/ i stanu jego przygotowania;

- opracowywać i uaktualniać plany działań bojowych;

- utrzymywać siły i środki dowodzenia w takim stanie goto-
wości, który zapewnia terminowe rozpoczęcie działań i wykonanie
zadań bojowych;

- terminowo planować, organizować i realizować przedsięwzię-
cia zapewniające utrzymywanie wojsk i organów dowodzenia w odpo-
wiednim stanie gotowości bojowej;

- systematycznie kontrolować gotowość wojsk oraz dyżurnych
sił i środków do natychmiastowego podjęcia działań bojowych;

- planować i organizować system dowodzenia oraz terminowo ^{11/}
przekazywać ustalone sygnały;

- oddziaływać na rzecz utrzymania wysokiego stanu moralno-
politycznego, psychicznego i pożądanego nastrojów żołnierzy; ^{12/}

- planować, organizować i zapewniać realizację zabezpiecze-
nia działań bojowych;

- planować i zapewnić realizację szkolenia podległych wojsk
i organów dowodzenia, uwzględniając doświadczenia bojowe;

- informować wojska i organy dowodzenia o wszystkich nowych
środkach i sposobach walki stosowanych przez nieprzyjaciela;

- odtworzać i utrzymywać zdolność bojową podległych wojsk; ^{13/}
organizować uzupełnienie ich stanu osobowego, techniki bojowej,

zaopatrywanie w środki materiałowe oraz ewakuację porażonych i chorych.

36. Dla zapewnienia skutecznego dowodzenia sztab i pozostałe organa dowodzenia powinny:

- znać i twórczo stosować zasady sztuki wojennej, w tym zasady dowodzenia;
- zapewnić operatywne, ciągłe, stanowcze, elastyczne i skryte dowodzenie wojskami;
- zapewnić organizację i utrzymanie ciągłego współdziałania i zabezpieczenia działań bojowych;
- organizować zwalczanie rozpoznania nieprzyjaciela;
- utrzymywać stale aktualną bazę danych dla zabezpieczenia procesów informacyjnych realizowanych w polowym systemie przetwarzania informacji.

2.2. ORGANÓW POLITYCZNYCH^{14/}

37./n/. Organa polityczne planują, organizują i prowadzą ciągłą i skuteczną pracę partyjno-polityczną wśród własnych żołnierzy i ludności cywilnej w strefie działań bojowych oraz działalność propagandowo-psychologiczną wśród wojsk i ludności cywilnej nieprzyjaciela.

Do ich obowiązków należy:

- umacnianie postawy bezgranicznego oddania ludowej Ojczyźnie i sprawie socjalizmu oraz gotowości do zdecydowanego działania w ich obronie;
- pogłębianie walorów moralno-bojowych żołnierzy;
- prowadzenie działalności na rzecz umacniania więzów przyjaźni i braterstwa broni z armiami sojuszniczymi, a zwłaszcza z Armią Radziecką;

- potęgowanie nienawiści do wroga, systematyczne ocenianie metod propagandowo-psychologicznego działania nieprzyjaciela i organizowanie przeciwdziałania;

- ciągłe analizowanie sytuacji politycznej i operacyjno-taktycznej;

- meldowanie dowódcy oraz nadrzędnemu organowi partyjno-politycznemu o sytuacji i stanie moralno-politycznym podległych wojsk, kierunkach, zakresie i akuteczności prowadzonej pracy partyjno-politycznej oraz wszelkich istotnych problemach mających wpływ na gotowość bojową wojsk;

- utrzymanie ścisłej współpracy ze sztabem i innymi organami dowodzenia w zakresie wymiany informacji, planowania i organizowania działań, wykorzystania oficerów udających się do wojsk do przekazywania zadań i kontroli ich realizacji oraz udzielania pomocy podwładnym;

- ścisłe współdziałanie ze sztabem i innymi organami dowodzenia w likwidowaniu fizycznych i moralno-psychicznych skutków uderzeń bronią masowego rażenia wśród wojsk własnych oraz odtwarzanie ich zdolności bojowej;

- właściwe rozdzielenie uzupełnienia /rezerwy/ przybywającego do wojsk, zapewnienie celowego rozmieszczenia członków partii i aktywu w elementach ugrupowania bojowego oraz troska o jego wszechstronne przygotowanie do prowadzenia pracy politycznej;

- organizowanie szkolenia oficerów politycznych w dziedzinie doskonalenia form i metod prowadzenia pracy partyjno-politycznej uwzględniając w nim zdobyte doświadczenia bojowe;

- meldowanie nadrzędnemu organowi politycznemu o nakazanych, podejmowanych i zrealizowanych przedsięwzięciach działania partyjno-politycznego.

2.3. SZEFOSTW RODZAJÓW WOJSK I SŁUŻB^{15/}

38. Szefostwa /szefowie/ rodzajów wojsk i służb i inne organy dowodzenia pracują pod kierownictwem swych szefów i jednocześnie wykonują wszystkie zarządzenia sztabu ogólnowojskowego.

Odpowiadają one za stan i gotowość do działań podległych im rodzajów wojsk i służb oraz realizację przez nie zadań i specjalistycznych zadań zabezpieczenia działań bojowych zgodnie z decyzją dowódcy i planami sztabu ogólnowojskowego.

39./n/. Szefostwa /szefowie/ rodzajów wojsk i służb zobowiązane są:

- utrzymywać nakazany poziom stanu gotowości bojowej w podległych związkach taktycznych i oddziałach /pododdziałach/ rodzajów wojsk i służb;

- stale znać sytuację, zadania ogólnowojskowego związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/ w zakresie ich dotyczącym oraz sytuację i stan gotowości, możliwości i zadania własnego rodzaju wojsk /służby/;

- do zameldowania dowódcy w każdej chwili oceny sytuacji i niezbędnych danych do decyzji w zakresie specjalności, za którą ponoszą odpowiedzialność;

- terminowo dostarczać do sztabu ogólnowojskowego niezbędne dane do planowania działań bojowych i brać z nim udział w planowaniu i innych przedsięwzięciach dowodzenia;

- znać decyzję ogólnowojskowego dowódcy w zakresie ich dotyczącym;

- planować, organizować i kierować działaniami podległych rodzajów wojsk i służb;

- terminowo meldować o zmianach sytuacji w podległych związkach taktycznych i oddziałach /pododdziałach/ dowódcy i odpowiedniemu szefowi przełożonemu i systematycznie informować o nich sztab ogólnowojskowy i szefostwa /szefów/ podległe;

- organizować obieg informacji wewnątrz szefostwa; planować i organizować wyszkolenie specjalistyczne związków taktycznych i oddziałów /pododdziałów/ rodzajów wojsk i służb.

40./n/. Obowiązki szefostwa wojsk raketowych i artylerii /szefa artylerii/:

- nadzorowanie przygotowania uderzeń raketowych i ognia artylerii w podległych związkach taktycznych i oddziałach /pododdziałach/ oraz meldowanie dowódcy o ich gotowości;

- zapewnienie dowódcy warunków sprawnego kierowania - uderzeniami raketowymi;

- kierowanie ogniem artylerii;

- posiadanie aktualnych danych o obiektach /celach/ nieprzyjaciela wymagających rażenia bronią jądrową i artylerią;

- organizowanie i zapewnienie skutecznego dowodzenia podległymi siłami i środkami;

- udział w organizowaniu współdziałania z innymi rodzajami wojsk /sił zbrojnych/ i zapewnienie ciągłego jego utrzymania w toku operacji /walki/, głównie z wojskami zmechanizowanymi, pancernymi, obrony przeciwlotniczej i lotnictwem;

- uzgadnianie ze służbą uzbrojenia i elektroniki kolejności, terminów przygotowania i dowozu rakiet i głowic bojowych do związków taktycznych /oddziałów/ oraz kontrolowanie terminowości ich dowozu.

41./n/. Szefostwo wojsk /szef/ obrony przeciwlotniczej /OPL/ planuje i realizuje przedsięwzięcia w zakresie użycia sił i środków OPL, przydzielonego limitu lotów lotnictwa myśliwskiego w działaniach bojowych oraz kieruje systemem obrony przeciwlotniczej związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/.

Z sił i środków szefostwa wojsk /szefa, starszego oficer/ OPL, stanowiska dowodzenia OPL - na szczeblach operacyjnych, oddziału radiotechnicznego /kompanii, drużyny dowodzenia szefa OPL/ i organów dowodzenia lotnictwem myśliwskim - na szczeblach operacyjnych, organizuje się ośrodek /punkt/ kierowania OPL.

Obowiązki ośrodka /punktu/ kierowania OPL:

- ciągła znajomość i ocenianie sytuacji powietrznej;
- planowanie i organizowanie systemu obrony przeciwlotniczej i kierowanie jego walką - zgodnie z decyzją dowódcy - w czasie odparcia nalotu;
- powiadamianie wojsk OPL i lotnictwa myśliwskiego o sytuacji powietrznej;
- informowanie stanowiska dowodzenia o zagrożeniu z powietrza i uprzedzanie wojska OPL o przelotach własnego lotnictwa;
- utrzymywanie ciągłego współdziałania z wojskami lotniczymi i wojskami obrony powietrznej kraju.

42./n/. Obowiązki szefostwa wojsk inżynierskich /szefa saperów/:

- zdobywanie, zbieranie i ocenianie informacji o wojskach inżynierskich i przedsięwzięciach zabezpieczenia inżynierskiego nieprzyjaciela, a także o terenie, głównie o przeszkodach wodnych i drogach;

- planowanie, organizowanie i kierowanie rozpoznaniem inżynieryjnym w ścisłej współpracy z oddziałem rozpoznawczym;
- koordynowanie wysiłków innych rodzajów wojsk i służb w zakresie wykonania zadań zabezpieczenia inżynieryjnego;
- planowanie i kierowanie zaopatrzeniem wojsk w sprzęt, środki i materiały inżynieryjne.

43./n/. Obowiązki szefostwa wojsk chemicznych /szefa zabezpieczenia chemicznego/:

- ocenianie możliwości użycia przez nieprzyjaciela broni masowego rażenia;
- planowanie, organizowanie i zapewnienie realizacji zabezpieczenia chemicznego wojsk;
- kierowanie działalnością systemu wykrywania wybuchów jądrowych i skażeń;
- ocenianie skażeń promieniotwórczych i chemicznych oraz strat i pożarów po uderzeniach bronią masowego rażenia;
- współuczestniczenie w planowaniu, organizowaniu i kierowaniu likwidacją skutków użycia przez nieprzyjaciela broni masowego rażenia;
- planowanie i ukierunkowywanie zaopatrzeniem wojsk w sprzęt, środki i materiały chemiczne.

Szefowi wojsk chemicznych /szefowi zabezpieczenia chemicznego związku taktycznego/ podlega stacja obliczeniowo-analityczna skażeń, która jest elementem dowodzenia i spełnia następujące obowiązki: zbiera dane o parametrach wybuchów jądrowych oraz uderzeniach chemicznych i środkach zapalających; prognozuje straty, skażenia i pożary spowodowane uderzeniami bronią masowego rażenia; określa stopień zagrożenia wojsk skażeniami i pożarami i informuje o tym zainteresowane organa dowodzenia.

44./n/. Obowiązki służb technicznych:

- zabezpieczenie wojsk w rakiety, amunicję, uzbrojenie oraz zestawy remontowe, materiały i sprzęt techniczny;
- planowanie, organizowanie i zapewnienie realizacji rozpoznania technicznego, ewakuacji i remontu uszkodzonego uzbrojenia i sprzętu technicznego z uwzględnieniem priorytetu ważności bojowej sprzętu;
- kierowanie fachową działalnością jednostek remontowo-ewakuacyjnych i technicznymi składami polowymi;
- koordynowanie działalnością zabezpieczenia technicznego w zakresie ewakuacji i remontu sprzętu rodzajów wojsk;
- organizowanie i nadzór nad prawidłowym użytkowaniem i obsługą techniczną uzbrojenia i sprzętu technicznego w celu utrzymania go w stanie gwarantującym niezawodne działanie w różnych warunkach walki;
- uzgadnianie z kwatermistrzostwem zagadnień dotyczących ugrupowania, rozmieszczania, przemieszczania oraz obrony i ochrony elementów zabezpieczenia technicznego;
- prognozowanie strat i uszkodzeń uzbrojenia i sprzętu oraz odzysku;
- uzgadnianie i opracowywanie niezbędnych danych do dyrektywy tyłowej /rozkazu tyłowego/;
- współpraca ze sztabem ogólnowojskowym, szefami rodzajów wojsk i kwatermistrzostwem głównie w zakresie zabezpieczenia wojsk w rakiety, amunicję oraz sprzęt i materiały innych rodzajów wojsk i służb;
- wydzielanie i stawianie zadań grupie operacyjnej /przedstawicielom/ służb technicznych wysyłanej na stanowisko dowodzenia;

- wydzielanie sił i środków do likwidacji skutków uderzeń broni masowego rażenia nieprzyjaciela i zabezpieczenia technicznego pokonywania przeszkód w innych;
- przekazywanie sprzętu wyremontowanego do wojsk /w uzgodnieniu ze sztabem/ a nie podlegającego remontowi na danym szczeblu przekazywanie do szczebla nadrzędnego;
- organizowanie wykorzystania miejscowego zaplecza i zdobytych zasobów materiałowo-technicznych;
- organizowanie i zapewnienie skutecznego dowodzenia podległymi siłami i środkami.

45./n/. Obowiązki służb kwatermistrzowskich:

- organizowanie dowozu wszystkich rodzajów zaopatrzenia /z wyjątkiem rakiet/ do wojsk, zaopatrywanie i dowóz do wojsk środków materiałowych służb kwatermistrzowskich;
- uzgodnienie ze sztabem ogólnowojskowym zagadnień dotyczących ugrupowania, rozmieszczania i przemieszczania jednostek tyłowych, wybór dróg dowozu i ewakuacji oraz organizacja obrony i ochrony;
- planowanie, organizowanie i zapewnienie realizacji: zabezpieczenia drogowego i przewozów materiałowych; rozpoznania sanitarnego wojsk i ludności cywilnej w pasie działania; zadań produkcyjno-usługowych;
- współpraca z szefostwami /szefami/ rodzajów wojsk i służb w zakresie zabezpieczenia w branzowe środki materiałowe;
- kierowanie fachową działalnością w podległych związkach operacyjnych /związkach taktycznych, oddziałach/ oraz branzowych składach polowych;
- wydzielanie i stawianie zadań grupie operacyjnej /przedstawicielom/ służb kwatermistrzowskich wysyłanych na stanowisko dowo-

dzenia;

- wydzielanie sił i środków do likwidacji skutków uderzeń bronią jądrową przez nieprzyjaciela oraz zabezpieczenia materiałowego i medycznego pokonywania przeszkód wodnych;

- organizowanie zbiórki i ewakuacja uszkodzonego i zbędnego sprzętu oraz eksploatacja zasobów miejscowych i zdobyczy wojennych;

- organizowanie i zapewnienie skutecznego dowodzenia podległymi siłami i środkami.

46./n/. Dla terminowego przygotowania i zameldowania dowódcy niezbędnych danych do podjęcia decyzji oraz dostarczenia pozostałym organom dowodzenia informacji do planowania i organizowania działań bojowych oraz skutecznego kierowania wojskami, a także - sprawnego obiegu informacji pomiędzy stanowiskiem dowodzenia i kwatermistrzowskim stanowiskiem dowodzenia ze składu służb technicznych i służb kwatermistrzowskich wydziela się grupy operacyjne /przedstawicieli/, które pracują na stanowisku dowodzenia.

Obowiązki grup operacyjnych /przedstawicieli/:

- meldowanie dowódcy i przekazywanie sztabowi ogólnowojskowemu, szefostwom /szefom/ rodzajów wojsk i służb informacji o sytuacji tyłowej, stanie tyłów, możliwościach i ich położeniu;

- meldowanie dowódcy, szefowi służb technicznych i kwatermistrzowi propozycji zabezpieczenia tyłowego;

- terminowe dostarczanie do sztabu ogólnowojskowego niezbędnych danych do planowania działań bojowych i branie z nim udziału w planowaniu i innych przedsięwzięciach dowodzenia;

- przekazywanie ze stanowiska dowodzenia na kwatermistrzowskie stanowisko dowodzenia danych o sytuacji i zadaniach ogólnowojskowego związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/ -

w zakresie ich dotyczącym - ich stanach osobowych i wyposażeniu, decyzjach dowódcy - w zakresie ich dotyczącym - oraz informacji tyłowych, które wpłynęły na stanowisko dowodzenia z pominięciem kwatermistrzowskiego stanowiska dowodzenia;

- uzgadnianie zagadnień współdziałania ze sztabem oraz szefostwami /szefami/ rodzajów wojsk;

- pozostawanie w ciągłej gotowości do przejęcia dowodzenia tyłami i organizacji likwidacji skutków uderzeń broni masowego rażenia nieprzyjaciela.

2.4. SZTABÓW OBRONY TERYTORIALNEJ

47./n/. Dowództwo okręgu wojskowego jest organem dowodzenia Sztabu Generalnego WP. Do jego obowiązków należy:

- planowanie i utrzymanie gotowości bojowej podległych wojsk oraz dowodzenie nimi w toku działań bojowych;

- współpraca w planowaniu operacyjnym i zapewnienie sprawnego wydzielenia dowództwa i wojsk armii;

- zabezpieczenie przegrupowania wojsk;

- planowanie, organizowanie i realizacja obrony ważnych obszarów i ośrodków;

- udział wojsk okręgu wojskowego w obronie przeciwdywersyjnej;

- organizowanie i kierowanie walką z desantami powietrznymi /morskimi/;

- planowanie, organizowanie i kontrolowanie szkolenia;

- planowanie, organizowanie i realizowanie zadań zaopatrywania wojsk okręgu oraz stacjonujących na obszarze okręgu wojskowego;

- współdziałanie z siłami obrony cywilnej.

48./n/. Wojewódzki sztab wojskowy jest jednostką organizacyjną resortu obrony narodowej powołaną do wykonania funkcji:^{16/}

- organu administracji wojskowej stopnia podstawowego;
- terenowego ogniwa wojskowego do spraw operacyjnego przygotowania i organizacyjnego zabezpieczenia na obszarze województwa zadań związanych z przegrupowaniem wojsk.

Do jego obowiązków w sprawach operacyjnych i szkoleniowych należy:

- planowanie i realizacja przedsięwzięć związanych z osiągnięciem wyższych stanów gotowości bojowej;
- planowanie i nadzorowanie zabezpieczenia potrzeb mobilizacyjnych;
- planowanie i przygotowania obrony ważnych obiektów wojskowych oraz obiektów gospodarki narodowej;
- planowanie udziału pozamilitarnych sił i środków w realizacji świadczeń na rzecz obrony ważnych obszarów i ośrodków;
- współdziałanie z wojewódzkim inspektoratem obrony cywilnej w sprawach planowania wzajemnych świadczeń sił obrony cywilnej i jednostek wojskowych;
- kontrolowanie przygotowania jednostek organizacyjnych przewidzianych do militaryzacji;
- opiniowanie planów przestrzennego zagospodarowania województwa pod względem przygotowania obronnego;
- organizowanie rekrutacji kandydatów do szkół wojskowych.

3. WYMAGANIA STAWIANE ORGANOM DOWODZENIA

49. Dowództwo i poszczególne jego organy dowodzenia powinny tworzyć zharmonizowany zespół, zdolny do zapewnienia skutecznego

dowodzenia wojskami w każdej sytuacji.

Osiąga się to poprzez:

- dobór wszechstronnie wyszkolonych pracowników znających zasady sztuki wojennej, umieją ich prognozować /przewidywać/ rozwój sytuacji oraz organizować pracę w zespołach ludzkich;^{17/}
- podział obowiązków pomiędzy poszczególne komórki organizacyjne i osoby funkcyjne oraz precyzowanie tych obowiązków stosownie do zadań i sytuacji;
- zgranie dowództwa, poszczególnych organów dowodzenia, komórek organizacyjnych i osób funkcyjnych oraz zapewnienie zamienności funkcji;^{18/}
- utrzymanie na wysokim poziomie kultury sztabowej;^{19/}
- utrzymanie należytych stosunków pomiędzy poszczególnymi komórkami organizacyjnymi i osobami funkcyjnymi oraz z organami dowodzenia wojsk podległych i współdziałających.

Jednym z podstawowych warunków pomyślnego wykonania zadań przez organa dowodzenia jest utrzymanie ich w gotowości do dowodzenia wojskami w każdym czasie i w każdej sytuacji oraz systematyczne szkolenie dowództw w polu.

Operatywność pracy osiąga się poprzez: stosowanie najbardziej wydajnych metod pracy, właściwą jej organizację, stałą znajomość sytuacji i posiadanie niezbędnych informacji, szybkie dokonywanie wszelkich obliczeń operacyjno-taktycznych, umiejętne formułowanie wniosków zapewniających dowódcy podjęcie decyzji we właściwym czasie, terminowe opracowywanie decyzji dowódcy i organizowanie działań bojowych, a także umiejętne wykorzystanie technicznych środków dowodzenia, w tym kompleksowego zautomatyzowanego systemu dowodzenia oraz zapewnienie dogodnych warunków pracy i odpoczynku.

50. Oficerowie organów dowodzenia są obowiązani:

- stale pogłębiać swoje wiadomości fachowe i ogólne;
- doskonalić umiejętności organizowania pracy w zespołach i nawyki pracy sztabowej;
- dokładnie znać organizację, uzbrojenie i pozostałe wyposażenie techniczne oraz operacyjno-taktyczne zasady użycia wojsk /w tym broni masowego rażenia/ nieprzyjaciela i własnych;
- stale studiować i dobrze znać właściwości i stopień przygotowania teatru działań wojennych /kierunku, rejonu działań/;
- znać zadania własne i umieć wykonywać prace na korzyść lub w zastępstwie innych oficerów;^{20/}
- umieć prognozować i trafnie przewidywać możliwy rozwój sytuacji;^{21/}
- zapewnić ciągły napływ informacji, dokonywać kalkulacji operacyjno-taktycznych, wszechstronnie i wnikliwie oceniać sytuację, umieć formułować i meldować krótkie i jasne wnioski i propozycje;^{22/}
- szybko i na wysokim poziomie kultury sztabowej opracowywać dokumenty bojowe;
- formułować krótko i zrozumiale zadania bojowe i inne informacje decyzyjne oraz w terminie przekazywać je do wojsk;^{23/}
- sprawnie posługiwać się technicznymi środkami łączności, środkami organizacyjno-technicznymi pracy sztabowej /w tym dokumentami sformalizowanymi/ oraz wykorzystywać środki informatyki i utajniania informacji^{24/}, a także prowadzić pojazdy mechaniczne.

Oficerowie organów dowodzenia we wszystkich swoich czynnościach powinni przejawiać samodzielność i inicjatywę.

Każdy oficer w zakresie swoich obowiązków powinien być zorientowany w przebiegu działań bojowych, ciagle uważnie śledzić ich przebieg, posiadać aktualne, niezbędne dane do decyzji dowódcy a także kontrolować i wpływać na terminowość przekazywania rozkazów i zarządzeń do wojsk, osiągania przez nie gotowości do działań oraz otrzymywania od nich meldunków /sprawozdań/.

4. PODZIAŁ OBOWIĄZKÓW W SZTABACH OGÓLNOWOJSKOWYCH

51. Zakres obowiązków podwładnych przełożeni powinni ustalać stosownie do ustaleń regulaminu, aktualnej sytuacji i konkretnej obsady kadrowej, przygotowania i zdolności oficerów. Zakres ten w miarę zachodzących zmian i potrzeb należy odpowiednio nowelizować.

52. Szef sztabu jest ^{podwładnym} zastępcą dowódcy i tylko on ma prawo wydawania rozkazów w jego imieniu. O wydanych rozkazach melduje dowódcy.

53./n/. Szef sztabu jest organizatorem pracy wszystkich organów dowodzenia w zakresie dowodzenia wojskami, utrzymania gotowości bojowej, mobilizacji, organizacji, uzupełnień, szkolenia i studiów operacyjno-taktycznych. Określa on zakres, terminy i wykonawców wszystkich zasadniczych prac.^{25/}

54. Szef sztabu jest odpowiedzialny za terminowe przygotowanie dla dowódcy danych potrzebnych do podjęcia decyzji, jej opracowanie, planowanie i przekazanie zadań do wojsk, organizację dowodzenia wojskami i wykonanie wszystkich zadań nałożonych na sztab. Kieruje on pracą sztabu, koordynuje działalność szefów rodzajów wojsk, kwatermistrzostwa, służb technicznych, uzgadnia

współpracę ze sztabami wojsk wspierających i ukierunkowuje pracę podległych sztabów.

55. Szef sztabu kieruje bezpośrednio przygotowaniem dla dowódcy danych potrzebnych do podjęcia decyzji. Powinien być zawsze gotowy do zameldowania dowódcy:

- o zadaniach postawionych wojskom przez wyższego dowódcę;
- o położeniu, stanie i możliwościach wojsk własnych i wojsk nieprzyjaciela;
- o możliwym stosunku sił i środków;
- wniosków z oceny położenia i propozycji decyzji;
- sposobów zabezpieczenia działań bojowych;
- wniosków dotyczących organizacji dowodzenia.

56. Szef sztabu informuje zastępców dowódcy, szefów rodzajów wojsk i organa dowodzenia wojsk wspierających o sytuacji i otrzymanym zadaniu w zakresie ich dotyczącym, daje wytyczne, jakie dane i w jakim terminie należy przygotować, jakie opracować zarządzenia wstępne i w jakim terminie przekazać je do wojsk.

Zastępcy dowódcy, szefowie rodzajów wojsk i organa dowodzenia wojsk wspierających obowiązani są przedstawić /meldować/ szefowi sztabu w terminie niezbędne obliczenia i dane związane z użyciem bojowym podległych wojsk i zabezpieczeniem działań bojowych oraz w zakresie organizacji dowodzenia i służby porządkowo-ochronnej.

57. Oddział operacyjny sztabu spełnia wiodącą rolę w zakresie planowania i organizowania działań bojowych oraz dowodzenia wojskami podczas prowadzenia operacji /walki/.

Do jego obowiązków należy:

- planowanie i ciągłe koordynowanie przedsięwzięć związanych z zapewnieniem gotowości bojowej wojsk;

- organizowanie zdobywania i zbierania danych o sytuacji wojsk własnych, ich opracowanie i przygotowanie obliczeń operacyjno-taktycznych i innych danych niezbędnych do podjęcia decyzji przez dowódcę;

- planowanie działań bojowych i opracowywanie dyrektyw operacyjnych, rozkazów operacyjnych /rozkazów, zarządzeń bojowych/, zarządzeń wstępnych i innych niezbędnych dokumentów bojowych;

- planowanie użycia broni masowego rażenia;

- terminowe przekazywanie zadań bojowych i innych informacji decyzyjnych do wojsk;

- zapewnienie organizacji i utrzymania ciągłego współdziałania;

- planowanie i koordynowanie ruchu wojsk;

- planowanie, organizowanie i zapewnienie realizacji obrony przed bronią masowego rażenia, maskowanie operacyjnego /maskowania bezpośredniego/, walki radioelektronicznej, działań przeciwdywersyjnych i przeciwdesantowych, służby porządkowo-ochronnej, walki z rozpoznaniem nieprzyjaciela oraz zwalczania systemów dowodzenia nieprzyjaciela;

- koordynowanie pracy pozostałych oddziałów sztabu, szefostw rodzajów wojsk i służb w zakresie rozwiązywania podstawowych problemów operacyjnych;

- zbieranie informacji o działalności lotnictwa oraz udział w przygotowaniu danych, propozycji w zakresie lotniczego zabezpieczenia operacji /działań bojowych/ i w planowaniu wykorzystania lotnictwa operacyjnego;

- ustalanie z szefostwem wojsk OPL korytarzy przelotów dla lotnictwa;^{26/}

- planowanie i organizowanie systemu dowodzenia, jego zabezpieczenia oraz dyżurnej służby operacyjnej i służby dyżurnej;
- meldowanie o sytuacji sztabowi nadrzędnemu, informowanie pozostałych komórek sztabu, sztabów podległych, organów dowodzenia wojsk wspierających, sztabów sąsiadów i wojsk współdziałających o sytuacji oraz w niezbędnym zakresie o zadaniach i decyzjach dowódcy związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/;
- opracowywanie terminologii do słownika tabel kodowych i rozmówniczych;
- organizowanie, zbieranie, uogólnianie danych hydrologicznych i meteorologicznych i terminowe przekazywanie ich wojskom;
- organizowanie wymiany informacji wewnątrz SD, ZSD /PSD/;
- planowanie i organizowanie kontroli i udzielanie pomocy wojskom w zakresie gotowości bojowej, przygotowania do działań i realizacji zadań;
- kierowanie działalnością komendanta SD w zakresie ochrony i obrony SD, porządku wewnętrznego na SD, wyposażenia i zabezpieczenia miejsc pracy i warunków bytowych stanu osobowego SD;
- zbieranie, studiowanie, uogólnianie i przekazywanie do wojsk doświadczeń bojowych.

Szef oddziału operacyjnego jest zastępcą szefa sztabu. Ma on prawo powoływać szefów oddziałów sztabu, szefów rodzajów wojsk i służb, oficerów organów dowodzenia wojsk wspierających do opracowywania dokumentów bojowych, którzy na jego żądanie zobowiązani są dostarczać w terminie dane i materiały niezbędne do zabezpieczenia dowodzenia.

Oddział operacyjny realizuje pracę w ścisłym współdziałaniu z pozostałymi komórkami sztabu oraz szefostwami rodzajów wojsk i służb.

W oddziale operacyjnym prowadzi się dziennik działań bojowych, mapę sprawozdawczą i dokumentację dotyczącą skażeń i zakążeń napromienienia wojsk, zniszczeń, pożarów i zatopień za określony czas lub za okres operacji /działań bojowych/.

58. Oddział rozpoznawczy planuje, organizuje, koordynuje i zapewnia realizację całokształtu przedsięwzięć w zakresie rozpoznania.

Zgodnie z wytycznymi dowódcy lub szefa sztabu określa główne zadania dla poszczególnych rodzajów rozpoznania oraz spełnia funkcję centralnego organu zbiorczo-informacyjnego o nieprzyjacielu i zajmowanym przez niego terenie. Zadania swoje wykonuje w ścisłej współpracy z oddziałem operacyjnym, szefami rodzajów wojsk i służb oraz z podległymi im rozpoznawczymi organami dowodzenia, organem politycznym i wojskowej służby wewnętrznej, a także z organami dowodzenia wojsk wspierających i sąsiadów.

Do jego obowiązków należy:

- zbieranie, studiowanie, dokonywanie ocen i opracowywanie informacji o nieprzyjacielu naziemnym i powietrznym oraz zajmowanym przez niego terenie;

- terminowe meldowanie wiadomości o nieprzyjacielu dowódcy i szefowi sztabu, przekazywanie do właściwych komórek dowództwa, sztabów szczebla nadrzędnego, podległych wojsk, współdziałających i wspierających;

- planowanie rozpoznania, terminowe przekazywanie zadań do rozpoznania i kontrola ich wykonania;

- znajomość składu, organizacji, wyposażenia i zasad prowadzenia działań bojowych przez nieprzyjaciela, śledzenie zachodzących u niego zmian, a szczególnie wprowadzanych nowych wzorów uzbrojenia;

- uczestniczenie w organizacji współdziałania między siłami i środkami rozpoznania i walki radioelektronicznej;^{27/}
- współpraca z organem politycznym w zakresie organizowania i prowadzenia propagandy specjalnej;
- przesłuchiwanie jeńców i zbiegów, badanie miejscowej ludności oraz studiowanie zdobytych dokumentów;
- uogólnianie i upowszechnianie doświadczeń z rozpoznania;
- kierowanie działaniami oddziałów /pododdziałów/ rozpoznawczych, kontrola ich stanu i wyposażenia oraz organizowanie przerzutu - wejścia elementów rozpoznawczych do działań, ich zaopatrywania i odzyskiwania;
- kierowanie szkoleniem podległych komórek, oddziałów i pododdziałów rozpoznawczych;
- nadzór nad szkoleniem w zakresie rozpoznania i działaniami rozpoznawczymi pododdziałów nierozpoznawczych;
- opracowywanie danych i dokumentów dla potrzeb utajniania informacji przekazywanych przy pomocy technicznych środków łączności;
- opracowywanie meldunków i sprawozdań rozpoznawczych dla sztabu nadrzędnego, komunikatów rozpoznawczych oraz zapotrzebowań na wiadomości o nieprzyjacielu.

59. Oddział organizacji i uzupełnień planuje, organizuje, koordynuje i zapewnia realizację przedsięwzięć w zakresie ewidencji i uzupełnienia stanów osobowych i ogólnych danych dotyczących uzbrojenia i podstawowego sprzętu bojowego, oraz prowadzenia bieżącej analizy napromieniowania wojsk.

Do jego obowiązków należy:

- planowanie i bezpośrednie kierowanie wszelkimi przedsięwzięciami dotyczącymi struktury organizacyjnej podległych jednostek;

- studiowanie struktury organizacyjno-etatowej, stanów ilościowych wojsk, sztabów, szefostw rodzajów wojsk i służb i przygotowywanie propozycji zmian w tym zakresie;

- przygotowanie i meldowanie szefowi sztabu danych niezbędnych do podjęcia decyzji przez dowódcę;

- ewidencja ilościowa stanu osobowego, podstawowego uzbrojenia i sprzętu bojowego oraz strat w ludziach i technice bojowej;

- opracowywanie meldunków i sprawozdań o stratach w stanie osobowym i sprzęcie wojsk, sporządzanie zapotrzebowań na uzupełnienie stanu osobowego;

- ewidencja napromienienia stanów osobowych;

- imienna ewidencja strat w ludziach oraz realizacja przedsięwzięć związanych ze stratami bezpowrotnymi, określone w oddzielnych przepisach;

- ewidencja blankietów kart tożsamości, znaków tożsamości oraz opasek z czerwonym krzyżem;

- ewidencja rzeczywistych i umownych nazw oddziałów i urzędzeń oraz przekazywanie tych danych węzłom /stacjom/ poczty polowej w celu terminowego dostarczania dokumentów bojowych i przesyłek pocztowych.

60. Szefostwo wojsk łączności planuje, organizuje i zapewnia realizację niezawodnej łączności z podległymi i współdziałającymi wojskami, sasiadami a także w nakazanym zakresie - z przełożonym.

Do jego obowiązków należy:

- utrzymanie wojsk łączności w gotowości bojowej i zapewnienie realizacji przez nie zadań wynikających z odpowiednich stanów gotowości systemu dowodzenia do wykonania zadań;

- opracowywanie planu łączności, zarządzeń, meldunków i sprawozdań łączności;
- opracowywanie dokumentów łączności specjalnej, tabel kodowych i rozmównicznych;
- terminowe organizowanie systemu łączności i kierowanie jego eksploatacją;
- opracowanie i realizacja obrony radioelektronicznej systemów i środków łączności radiowej i radioliniowej;
- udział w organizowaniu maskowania operacyjnego;
- przekazywanie oddziałowi /wydziałowi/ walki radioelektronicznej propozycji częstotliwości, sektorów i rejonów zakazanych do zakłócenia i rozmieszczenia środków radioelektronicznych;
- udział w wyborze miejsca na rozmieszczenie węzłów łączności na punktach dowodzenia oraz organizowanie przesunięć węzłów łączności;
- nadzorowanie terminowego przekazywania informacji i dokumentów bojowych za pomocą środków łączności oraz przestrzegania zasad utajniania informacji przekazywanych przez techniczne środki łączności;
- planowanie i organizowanie właściwego wykorzystania środków łączności i ich obrony przed oddziaływaniem nieprzyjaciela;
- nadzorowanie prawidłowego wykorzystania oraz ochrony przed dekonspiracją danych i urządzeń utajniających, szyfrujących i kodujących;
- prowadzenie rozpoznania miejscowych środków, węzłów i linii łączności oraz urządzeń informatycznych, ich odbudowa i wykorzystanie do dowodzenia;
- organizowanie zaopatrywania wojsk w środki łączności i ich naprawy, ewidencja środków łączności i wyposażenia materiałowo-technicznego oraz nadzór specjalistyczny nad ich eksploatacją,

naprawami i przechowywaniem;

- kierowanie pracą poczty polowej;
- kierowanie szkoleniem bojowym wojsk łączności, uogólnianie i przekazywanie wojskom doświadczeń;
- prowadzenie z oficerami szkolenia w zakresie przestrzegania stosowania zasad utajniania wiadomości i wykorzystania technicznych środków łączności.

61. Wydział topograficzny planuje i realizuje topograficzne zabezpieczenie działań bojowych.

Do jego obowiązków należy:

- opracowywanie planu topograficznego zabezpieczenia działań bojowych;
- zaopatrywanie wojsk w mapy topograficzne i specjalne, katalogi współrzędnych geodezyjnych i danych grawimetrycznych oraz innych wydawnictw topograficznych;
- prowadzenie rozpoznania topograficznego, opracowywanie danych o właściwościach taktycznych terenu i możliwościach jego wykorzystania w działaniach bojowych;
- zbieranie, ewidencjonowanie, analizowanie i przekazywanie do dowódcy i sztabu danych dotyczących organizacji i działalności jednostek topograficznych nieprzyjaciela;
- udział w odczytywaniu /określaniu współrzędnych celów/ dokumentów rozpoznania powietrznego /zdjęć lotniczych/;
- opracowywanie danych o przejezdności terenu oraz , zmianach zaistniałych w terenie na skutek działania wojsk;
- udział w dowiązywaniu topograficznym elementów ugrupowania bojowego oddziałów rakiet i artylerii, środków radiotechnicznych i innych;

- drukowanie bojowych dokumentów na podstawie oryginałów opracowanych przez poszczególne komórki sztabu;
- nadzór nad szkoleniem topograficznym wojsk.

62. Wydział polityczny sztabu planuje, organizuje i zapewnia realizację całokształtu działalności partyjno-politycznej ze stanem osobowym sztabu i jednostek zabezpieczenia punktów dowodzenia.

Do jego obowiązków należy:

- umacnianie postawy bezgranicznego oddania ludowej Ojczyźnie i sprawie socjalizmu oraz gotowości do zdecydowanego działania w ich obronie;
- pogłębianie walorów moralno-bojowych żołnierzy;
- prowadzenie działalności na rzecz umacniania więzów przyjaźni i braterstwa broni z armiami sojuszniczymi, a zwłaszcza Armią Radziecką;
- potęgowanie nienawiści do wroga, systematyczne ocenianie metod propagandowo-psychologicznego działania nieprzyjaciela i organizowanie przeciwdziałania;
- meldowanie szefowi sztabu i szefowi wyższego organu politycznego o stanie moralno-politycznym, nastrojach i przedsięwzięciach pracy partyjno-politycznej;
- ciągła znajomość zadań wykonywanych przez sztab i jednostki zabezpieczenia punktów dowodzenia i mobilizacja stanu osobowego dla ich realizacji;
- utrzymanie ścisłej współpracy z oddziałem operacyjnym i innymi komórkami sztabu w zakresie wymiany informacji, planowania i zabezpieczenia punktów dowodzenia, wykorzystania oficerów udających się do oddziałów /pododdziałów/ zabezpieczenia i na inne punkty dowodzenia do przekazania zadań i kontroli ich

realizacji;

- ścisłe współdziałanie z oddziałem operacyjnym w likwidowaniu fizycznych i moralno-psychicznych skutków uderzeń bronią masowego rażenia oraz odtwarzaniu naruszonego systemu dowodzenia;

- prowadzenie szkolenia politycznego, popularyzowanie godnych do naśladowania przykładów i postaw oraz przejawianie troski o warunki bytowe i kulturalne stanu osobowego.

63. Wydział informatyki^{29/} zabezpiecza potrzeby informacyjne i obliczeniowe dowódcy, sztabu i innych organów dowodzenia w procesie dowodzenia w zakresie objętym polowym systemem przetwarzania informacji /PSPI/.

Do jego obowiązków należy:

- utrzymanie stałej gotowości do informatycznego zabezpieczenia działalności sztabu, szefostw rodzajów wojsk i służb;

- współpraca z komórkami sztabu, szefostwami rodzajów wojsk i służb w zakresie przygotowania danych i wykorzystania systemu informatycznego dla zabezpieczenia działalności podległych organów dowodzenia i wojsk;

- organizowanie i kierowanie rozwijaniem i uruchamianiem systemu informatycznego zgodnie z potrzebami organów dowodzenia na punktach dowodzenia;

- współpraca z organami dowodzenia wojsk łączności podczas planowania, organizowania i eksploatacji systemu informatycznego oraz w zakresie przygotowania i przesyłania danych, przygotowania i dystrybucji wyników przetwarzania, obiegu informacji na punktach dowodzenia;

- kierowanie i koordynacja eksploatacji systemu informatycznego i sprawowanie merytorycznego nadzoru nad działaniem podległych organów informatycznych;

- zbieranie doświadczeń w zakresie zastosowań informatyki oraz opracowywanie wniosków i propozycji dla dalszego doskonalenia systemów dowodzenia.

64. Wydział hydrometeorologiczny jest przeznaczony do osłony działań bojowych pod względem meteorologicznym i hydrologicznym.

Do jego obowiązków należy:

- organizowanie i prowadzenie obserwacji meteorologicznych i hydrologicznych;

- zbieranie i dostarczanie wojskom informacji meteorologicznych i hydrologicznych potrzebnych do organizowania i prowadzenia działań bojowych;

- udział w opracowywaniu sposobów organizowania i prowadzenia rozpoznania meteorologicznego i hydrologicznego;

- terminowe ostrzeganie wojsk o nadchodzących zmianach pogody i stanu wód mogących mieć wpływ na prowadzenie działań bojowych, stan lotnisk a także zagrażających lotom i technice bojowej;

- opracowywanie, przekazywanie sztabom i pozostałym organom dowodzenia danych meteorologicznych i hydrologicznych potrzebnych do oceny sytuacji skażeń promieniotwórczych i chemicznych w pasie /rejonie/ działań bojowych wojsk i bazowania lotnictwem;

- szkolenie i doskonalenie oficerów, szczególnie personelu latającego, w zakresie meteorologii wojskowej /lotniczej/.

65. Komendant stanowiska dowodzenia organizuje ochronę i obronę stanowiska dowodzenia i zapewnia odpowiednie warunki pracy, odpoczynku i wyżywienia stanu osobowego na stanowisku dowodzenia.

Do jego obowiązków należy:

- planowanie, organizowanie i realizacja zadań związanych z ochroną i obroną stanowiska dowodzenia;
- organizowanie i kierowanie rozwijaniem, zwijaniem i przesunięciem stanowiska dowodzenia;
- przeprowadzenie rekonesansu nowego rejonu rozwinięcia stanowiska dowodzenia, dróg dojazdu i wyjazdu z tego rejonu;
- wybór odpowiednich miejsc i rozmieszczenie w nich poszczególnych elementów wchodzących w skład stanowiska dowodzenia;
- organizowanie i urządzenie miejsc pracy, wyżywienia i odpoczynku stanu osobowego stanowiska dowodzenia oraz oświetlenia i ogrzewania tych miejsc;
- organizowanie służby porządkowo-ochronnej oraz nadzór nad utrzymaniem porządku i dyscypliny na stanowisku dowodzenia;
- planowanie i zapewnienie rozbudowy inżynieryjnej rejonu rozwinięcia stanowiska dowodzenia i jego maskowania;
- kierowanie działalnością służby dyżurnej, porządkowo-ochronnej, pododdziałów obrony i obsługi;
- informowanie poszczególnych wykonawców o zadaniach wynikających z treści planu ochrony i obrony stanowiska dowodzenia oraz doprowadzenie do wiadomości całego stanu osobowego sygnałów ostrzegania i alarmowania;
- organizowanie zabezpieczenia medycznego stanu osobowego, nadzór nad utrzymaniem sprawności technicznej pojazdów mechanicznych i pozostałego wyposażenia organów dowodzenia;
- wydzielanie sił i środków niezbędnych do ochrony i obrony innych punktów dowodzenia /ZSD, PSD, WPD/.

66. Starszy inspektor /inspektor/ ds. ochrony tajemnicy organizuje i odpowiada za stosowanie przez organy dowodzenia przepisów dotyczących ochrony tajemnicy i działalność profilaktyczną w tym zakresie.

Jego obowiązki są następujące:

- organizowanie przedsięwzięć i prowadzenie kontroli stanu ochrony tajemnicy i cenzury wojskowej oraz dokonywanie w tym zakresie analizy i opracowywanie sprawozdań;
- kontrolowanie wszelkich publikacji /imprez/ wojskowych wydawanych /organizowanych/ przez organy dowodzenia i podległe jednostki;
- prowadzenie obowiązującej ewidencji wydanych zezwoleń na publikacje i druki ulotne;
- udzielanie organom ścigania i wymiaru sprawiedliwości opinii w sprawach dotyczących ujawnienia tajemnicy w porozumieniu z kompetentnymi szefami;
- współpraca z redakcjami prasy, radia i telewizji w zakresie ochrony tajemnicy poprzez przekazywanie im odpowiednich wytycznych i zaleceń.

5. ZASADY WSPÓŁPRACY ORGANÓW DOWODZENIA

67. Sztab związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/, w skład którego wchodzi związek taktyczny /oddziały, pododdziały/ różnych rodzajów wojsk i służb jest sztabem ogólnowojskowym. Sztab ogólnowojskowy organizuje współpracę w dowództwie i koordynuje pracę poszczególnych jego organów dowodzenia, współpracuje z organami politycznymi i organami wojskowej służby

wewnętrznej, uzgadnia działanie ze sztabami wojsk wspierających i współdziałających, ukierunkowuje pracę sztabów podległych, a na obszarze własnego kraju - współpracuje także z terytorialnymi sztabami wojskowymi i organami obrony cywilnej.

68. Skoordynowane działanie sztabów oraz innych organów dowodzenia dowództwa, wojsk wspierających i sąsiadów osiąga się poprzez:

- systematyczne wzajemne informowanie się o sytuacji i utrzymanie ciągłej łączności oraz aktualnych danych w polowym systemie przetwarzania informacji;

- wspólne opracowywanie najważniejszych dokumentów dotyczących organizacji i zabezpieczenia operacji /walki/ oraz organizacji dowodzenia;

- terminowe przekazywanie do sztabu ogólnowojskowego informacji o położeniu i działaniach wojsk własnych i nieprzyjaciela oraz niezbędnych danych do decyzji dowódcy i planowania działań bojowych;

- informowanie przez sztab ogólnowojskowy pozostałych organów dowodzenia o terminach realizacji głównych przedsięwzięć dowodzenia, otrzymanych zadaniach i decyzji dowódcy w zakresie niezbędnym do realizacji obowiązków przez poszczególne osoby funkcyjne /organa dowodzenia/ względnie przedsięwzięć współdziałania;

- wspólną kontrolę wykonania rozkazów dowódcy i udzielanie wojskom pomocy zgodnie z planem sztabu ogólnowojskowego.

69. Zmiana podporządkowania i związane z nią przegrupowanie związków taktycznych /oddziałów, pododdziałów/ podległych szefom rodzajów wojsk i służb może być dokonywane po uzgodnieniu z oddziałem operacyjnym i zaakceptowaniu przez dowódcę /szefa sztabu/ ogólnowojskowego.

70. Współpraca sztabu z organami partyjno-politycznymi i organami wojskowej służby wewnętrznej polega na:

- wspólnym opracowywaniu i realizowaniu przedsięwzięć w celu zapewnienia gotowości bojowej wojsk i wykonania przez nie zadań;
- wzajemnych kontaktach osobistych organów politycznych, organów wojskowej służby wewnętrznej z oficerami sztabu i szefami rodzajów wojsk i służb oraz wzajemnym informowaniu się o sprawach wymagających wspólnego działania.

Aby zapewnić zgodność pracy z organem partyjno-politycznym i organami wojskowej służby wewnętrznej, sztab powinien:

- powiadamiać te organa w terminie o otrzymanym zadaniu i niezbędnych danych z decyzji dowódcy;
- stale informować o przebiegu działań bojowych, możliwościach bojowych wojsk własnych i nieprzyjaciela i o wszystkich innych sprawach wymagających odpowiednich przedsięwzięć organu politycznego i organu wojskowej służby wewnętrznej;
- brać udział w pracach mających na celu kształtowanie stanu moralno-politycznego wojsk własnych, przeciwdziałaniu dywersji i rozpoznaniu agenturalnemu nieprzyjaciela oraz w organizowaniu i prowadzeniu pracy polityczno-propagandowej wśród wojsk nieprzyjaciela i miejscowej ludności.

Organ polityczny i aparat partyjno-polityczny, a także organ wojskowej służby wewnętrznej ze swej strony obowiązane są informować sztab o wnioskach wynikających z:

- oceny stanu moralno-politycznego, dyscypliny i nastrojów wojsk własnych oraz ich odporności psychicznej;
- analizy wartości moralno-bojowych wojsk nieprzyjaciela i jego działalności propagandowej;

- oceny nastrojów ludności cywilnej w rejonie planowanych i prowadzonych działań bojowych;
- działalności agenturalnej i dywersyjnej oraz o sposobach zwalczania propagandy nieprzyjaciela i przeciwdziałania jego dywersji i rozpoznaniu agenturalnemu.

71. /n/. Szczególnie ścisła współpraca obowiązuje sztaby ogólnowojskowe i szefostwa wojsk OPL ze sztabami /organów dowodzenia/ lotnictwa frontowego.

Zapewnia się ją głównie przez:

- rozmieszczanie i ciągłą styczność organów dowodzenia lotnictwa na punktach dowodzenia związków operacyjnych /tactical/;
- wzajemne informowanie się o sytuacji, otrzymanych zadaniach i niezbędnych elementach decyzji dowódców;
- uzgadnianie podziału resursu lotnictwa według zadań i dni oraz sposobów wykonania uderzeń na obiekty nieprzyjaciela bronią jądrową i tradycyjnymi środkami rażenia;
- ustalenie i utrzymanie współdziałania sił i środków rozpoznania oraz walki radioelektronicznej;
- uzgodnienie i zapewnienie realizacji zadań na korzyść lotnictwa /oprowadzenie i utrzymanie lotnisk, obezwładnienie systemu OPL nieprzyjaciela na kierunku przelotu lotnictwa itp./ przez związki /oddziały/ ogólnowojskowe;
- ustalenie sposobów wspólnych działań wojsk OPL i lotnictwa oraz zapewnienie bezpieczeństwa wojsk naziemnych i lotnictwa przed wzajemnym porażeniem.

72./n/. W celu utrzymania ciągłego dowodzenia i współdziałania w okresie organizacji i prowadzenia operacji /walki/ przez

związki operacyjne /związki taktyczne/ różnych rodzajów sił zbrojnych oraz w związkach o składzie koalicyjnym można wykorzystywać grupy operacyjne lub przedstawicieli. Wymianę grup operacyjnych /przedstawicieli/ należy ustalać zawczasu lub wysyłać zgodnie z decyzją dowódcy, któremu związek operacyjny /związek taktyczny/ został podporządkowany albo którego wspiera.

73./n/. Ze związków operacyjnych /związków taktycznych/ przydzielonych i wspierających można wysyłać grupy operacyjne /przedstawicieli/ do organów dowodzenia wojsk, którym zostały podporządkowane lub których wspierają.

Grupy operacyjne /przedstawicieli/ podporządkowanych lub wspierających związków operacyjnych /związków taktycznych/ innego rodzaju sił zbrojnych wysyła się na stanowiska dowodzenia przełożonego lub wspieranego.

W układzie międzysojuszniczym grupy operacyjne wysyła się w zasadzie na stanowiska dowodzenia związków operacyjnych /związków taktycznych/ podporządkowanych lub wspierających. W skład tych grup powinni wejść z zasady oficerowie władający językiem rosyjskim oraz językiem podporządkowanego lub wspierającego związku operacyjnego /związku taktycznego/.

74./n/. Do zadań grupy operacyjnej /przedstawiciela/ należy udzielanie dowódcy i organom dowodzenia, do których zostały delegowane, pomocy w zakresie organizacji operacji /walki/ i kierowania działaniami bojowymi, utrzymanie ciągłej łączności między zainteresowanymi organami dowodzenia, uzgadnianie problemów dowodzenia i współdziałania.

75./n/. W skład grupy operacyjnej może wchodzić jeden-dwóch oficerów z oddziału /zarządu/ operacyjnego, jeden oficer z oddziału

/zarządu/ rozpoznawczego oraz po jednym oficerze, w zależności od potrzeb, z szefostw rodzajów wojsk i służb; w odniesieniu do związku operacyjnego /związku taktycznego/ armii sojuszniczej - ponadto oficer łączności i w razie potrzeby tłumacz.

W zależności od przeznaczenia i zadań grupę operacyjną wyposaża się w niezbędne techniczne środki łączności, mapy, dokumenty łączności i kodowe, dokumenty operacyjne /specjalistyczne/, materiały kancelaryjne oraz środki transportu. Okresowo można przydzielić grupie operacyjnej śmigłowce.

76./n/. W zakresie wykonywanych zadań grupa operacyjna /przedstawiciel/ podlega temu sztabowi, który ją wydzielił. Natomiast w sprawach organizacji pracy, przestrzegania porządku wewnętrznego i dyscypliny - szefowi sztabu związku operacyjnego /związku taktycznego/, do którego została wysłana.

Wysyłanie grup operacyjnych /przedstawicieli/ nie zwalnia dowódców i sztabów z obowiązku postawienia w terminie zadań bojowych dowódcom podporządkowanych związków operacyjnych /związków taktycznych/ oraz organizacji i utrzymania ścisłego współdziałania.

77. Współpraca sztabów wojsk operacyjnych ze sztabami terytorialnymi i organami obrony cywilnej polega na:^{30/}

- wzajemnym informowaniu się o przebiegu działań oraz wymianie wszelkich wiadomości mających wpływ na działalność obronną;
- uzgodnieniu problemów dotyczących działalności obrony cywilnej w okresie wojny;
- wymianie danych i udzielanie wzajemnej pomocy w zakresie skutków oddziaływania nieprzyjaciela;
- uzgodnieniu wspólnych akcji przeciwdesantowych i przeciw-

dywersyjnych;

- uzgodnieniu przedsięwzięć zabezpieczenia operacyjnego rozwinęcia wojsk własnych i przegrupowania wojsk sojusznicznych.

R o z d z i a ł III

PUNKTY DOWODZENIA

1. ORGANIZACJA, PRZEZNACZENIE I ROZMIESZCZANIE PUNKTÓW DOWODZENIA

78. Do dowodzenia ^{*związkami i oddziałami*} w czasie przygotowania i w toku działań bojowych organizuje się system działających bez przerwy punktów dowodzenia:

- w wojskach lądowych do dywizji, a w wojskach lotniczych do pułku włącznie - stanowisko dowodzenia /SD/, zapasowe stanowisko dowodzenia /ZSD/ i kwatermistrzowskie stanowisko dowodzenia /KSD/.

W oddziałach ogólnowojskowych organizuje się SD i KSD.

Na szczeblu frontu organizuje się ponadto pomocnicze stanowisko dowodzenia /PSD/.^{31/} O ile wymaga tego sytuacja, pomocnicze stanowisko dowodzenia może być organizowane na szczeblu armii:

- w wojskach obrony powietrznej kraju - centralne stanowisko dowodzenia dowódcy wojsk OPK, stanowisko dowodzenia korpusu OPK, zapasowe stanowisko dowodzenia /SD-2/, połączone stanowisko dowodzenia pododdziałów, oddziałów i związków taktycznych korpusu OPK /PLSD/.

PLSD powstaje z połączenia stanowiska dowodzenia pododdziału wojsk radiotechnicznych, oddziału lotnictwa myśliwskiego oraz oddziału /związku taktycznego/ wojsk raketowych i artylerii OPK oraz oddziałów walki radioelektronicznej.

W wojskach obrony powietrznej kraju organizuje się także

punkty naprowadzania.

79. Stanowisko dowodzenia /centralne stanowisko dowodzenia dowódcy wojsk OPK/ jest głównym punktem dowodzenia, z którego dowódca zazwyczaj dowodzi podległymi, przydzielonymi i wspierającymi wojskami.

Janagof Razem z dowódcą na stanowisku dowodzenia z zasady znajdują się: szef sztabu i zasadnicza część sztabu; zastępca dowódcy do spraw politycznych z niezbędnymi oficerami organu politycznego; szefowie rodzajów wojsk ze swoimi organami dowodzenia i środkami biorącymi bezpośrednio udział w kierowaniu działaniami bojowymi wojsk; grupa operacyjna /przedstawiciele/ służb kwatermistrzowskich, służb technicznych, wojsk współdziałających i wojsk wspierających. W pobliżu SD rozmieszcza się oddziały /pododdziały/ łączności, ochrony, obrony i obsługi.

Na stanowisku dowodzenia frontu rozmieszcza się centrum dowodzenia bojowego lotnictwa myśliwskiego armii lotniczej /CDB LM AL/ i organizuje ośrodek kierowania obroną przeciwlotniczą /OK OPL/ i ośrodek kierowania walką radioelektroniczną /OK WRE/^{32/}.

Na stanowisku dowodzenia armii ogólnowojskowej /pancernej/ rozmieszcza się centrum dowodzenia bojowego armii lotniczej /CDB AL/ i organizuje ośrodek kierowania obroną przeciwlotniczą i ośrodek kierowania walką radioelektroniczną.

Na stanowisku dowodzenia dywizji zmechanizowanej /pancernej/ rozmieszcza się grupę dowodzenia bojowego /GDB/ i organizuje punkt kierowania obroną przeciwlotniczą /PK OPL/ i punkt kierowania walką radioelektroniczną /PK WRE/.

Ponadto punkty kierowania obroną przeciwlotniczą organizuje się na stanowiskach dowodzenia oddziałów ogólnowojskowych.

Centrum dowodzenia bojowego lotnictwa myśliwskiego armii lotniczej podlegają punkty naprowadzania i wskazywania celów /FNWC/.

Centrum dowodzenia bojowego armii lotniczej podlegają grupy dowodzenia bojowego, punkty naprowadzania i wskazywania celów i punkty radiolokacyjnego naprowadzania /PRN/.

W wojskach obrony powietrznej kraju na stanowisku dowodzenia może się znajdować, zależnie od sytuacji, cała zmiana bojowa lub zmiana dyżurna tego stanowiska.

80. Zapasowe stanowisko dowodzenia organizuje się w związkach operacyjnych i taktycznych wojsk lądowych i wojsk lotniczych oraz w oddziałach wojsk lotniczych jednocześnie ze stanowiskiem dowodzenia. Powinno ono być w stałej gotowości do przejęcia i zapewnienia ciągłości dowodzenia wojskami w wypadku zniszczenia lub niemożliwości dowodzenia ze stanowiska dowodzenia.

W skład zapasowego stanowiska dowodzenia wchodzi: zastępca dowódcy ds. liniowych lub inna osoba wyznaczona przez dowódcę do kierowania pracą obsady zapasowego stanowiska dowodzenia, oficerowie ze sztabu, organu politycznego, szefostw rodzajów wojsk i służb oraz pododdziały łączności, ochrony i obsługi.

Stalą jego gotowość zapewnia:

- terminowe rozwinięcie i rozmieszczenie na nim oficerów sztabu, rodzajów wojsk i służb;
- zorganizowanie trwałej łączności ze stanowiskiem dowodzenia, kwatermistrzowskim stanowiskiem dowodzenia, podwładnymi, przelozonym oraz wojskami współdziałającymi i sąsiadami;
- ciągle zbieranie i opracowywanie informacji o sytuacji;
- uczestniczenie części oficerów zapasowego stanowiska dowodzenia w opracowywaniu decyzji dowódcy na stanowisku dowodzenia;

- systematyczne informowanie zapasowego stanowiska dowodzenia o sytuacji, decyzjach dowódcy, wydanych rozkazach i zarządzeniach;
- ciągle pełnienie dyżurów i znajomość sytuacji przez osoby funkcyjne na zapasowym stanowisku dowodzenia oraz posiadanie dokumentów niezbędnych do dowodzenia wojskami.

81. Pomocnicze stanowisko dowodzenia organizuje się do dowodzenia wojskami walczącymi na oddzielnym kierunku /rejonie/ wówczas, gdy dowodzenie nimi z innych punktów dowodzenia jest utrudnione lub niemożliwe. Pracą na nim kieruje osoba wyznaczona przez dowódcę. Do jej dyspozycji wydziela się grupę oficerów sztabu, rodzajów wojsk, wojsk specjalnych i służb oraz pododdziały łączności, ochrony i obsługi.

82. Kwatermistrzowskie stanowisko dowodzenia przeznaczone jest do kierowania tyłami i zabezpieczeniem tyłowym wojsk. Pracą jego kieruje kwatermistrz. Rozmieszczają się na nim: organa kwatermistrzowskie i służb technicznych, oddział /zarząd/ organizacji i uzupełnień /wydział organizacyjno-ewidencyjny, starszy oficer organizacyjno-kadrowy/ sztabu, część organu partyjno-politycznego, oddział /wydział/ kadr, armijny /frontowy, dywizyjny/ punkt rozdzielczy, część WSW, prokuratura i inne oraz pododdziały łączności i obsługi.

W związkach taktycznych i oddziałach wojsk obrony powietrznej kraju i wojsk lotniczych tyłami dowodzi się ze stanowiska dowodzenia, natomiast tyłami armii lotniczej kieruje się z kwatermistrzowskiego stanowiska dowodzenia.^{33/}

Kwatermistrzowskie stanowisko dowodzenia związków operacyjnych /związków taktycznych, oddziałów/ powinno być w stałej gotowości do czasowego przejęcia dowodzenia w razie zniszczenia /obezwładnienia/ SD i ZSD.

83./n/. W celu bezpośredniej obserwacji działań bojowych oraz osobistego wpływania przez dowódcę na przebieg określonego fragmentu działań bojowych na szczeblu związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/ ^{można} ~~organizuje się~~ ^{stan} wysunięty punkt dowodzenia /WSD/ i powietrzny element dowodzenia /PED/.

Skład zespołu wysuniętego punktu dowodzenia i powietrznego elementu dowodzenia oraz niezbędne środki wydziela się ze stanowiska dowodzenia. Jego liczebność zależy od konkretnej sytuacji, charakteru wykonywanego zadania i dowódczo-sztabowych środków transportu.^{34/}

84. Punkty dowodzenia powinny być żywotne i ruchliwe oraz zdolne do zapewnienia ciągłego dowodzenia wojskami w każdej sytuacji.

85. Rozmieszczenie i urządzenie punktów dowodzenia powinny zapewniać:

- trwałą łączność z wojskami podległymi i współdziałającymi, z wyższym dowództwem, sąsiadami i wewnątrz punktu dowodzenia, utrzymanie styczności osobistej obsady punktów dowodzenia oraz dogodne warunki pracy i odpoczynku;

- maskowanie i obronę ludzi i środków dowodzenia przed bronią masowego rażenia oraz przed napadem rozpoznawczych i dywersyjnych grup nieprzyjaciela.

Punkty dowodzenia rozmieszcza się na obszarze zapewniającym ich rozśrodkowanie i rozbudowuje się pod względem inżynieryjnym.

Kwatermistrzowskie stanowisko dowodzenia rozmieszcza się w takim rejonie, skąd można zapewnić ciągłość kierowania tyłami i zabezpieczeniem tyłowym wojsk.

W okręgach wojskowych i wojskach obrony powietrznej kraju

stanowiska dowodzenia wszystkich szczebli mają charakter stacjonarny, są rozbudowane i urządzone, a w wojskach obrony powietrznej kraju również ciągle czynne w okresie pokoju.

Zapasowe stanowiska dowodzenia wojsk obrony powietrznej kraju mają także charakter stacjonarny, są zorganizowane, wyposażone w sprzęt i środki łączności, gotowe do natychmiastowego uruchomienia.

86. Miejsce i czas rozwijania punktów dowodzenia danego szczebla określa dowódca lub szef sztabu. Miejsce i czas rozwinięcia stanowiska dowodzenia może określać sztab nadrzędny.

Rejony rozmieszczenia punktów dowodzenia powinny być znane tylko tym osobom, którym jest to potrzebne do wykonywania obowiązków służbowych.

Przy wyborze rejonu rozmieszczenia punktu dowodzenia należy uwzględniać: ochronne właściwości fizyczne terenu, dogodne warunki maskowania; bezpieczne oddalenie od obiektów prawdopodobnych uderzeń broni masowego rażenia i powstania pożarów; możliwość nawiązania i utrzymania trwałej łączności z wojskami podległymi, współdziałającymi, przełożonym i sąsiadami oraz wewnątrz punktu dowodzenia; możliwość maksymalnego wykorzystania miejscowych środków łączności oraz zapewnienia dogodnych warunków do rozwijania i pracy środków łączności; możliwość utrzymania kontaktów osobistych dowódcy i oficerów organów dowodzenia z podwładnymi oraz obsady punktu dowodzenia; warunki sprzyjające szybkiej rozbudowie inżynieryjnej terenu; rozśrodkowanie; dogodne warunki dla zorganizowania ochrony i obrony; dogodne warunki pracy i bytowania; możliwość szybkiego zwinięcia /rozwinięcia/ i opuszczenia zajmowanego rejonu.

Dla każdego punktu dowodzenia wybiera się dwa rejonu rozmieszczenia: zasadniczy i zapasowy. Zapasowy rejon rozmieszczenia i drogi dojazdu rozpoznaje się i zajmuje się go w razie potrzeby.

87. W celu dokładnego określenia i rozpoznania rejonu rozmieszczenia stanowiska dowodzenia /ZSD. PSD/ i dróg dojazdu oraz zorganizowania jego rozbudowy inżynieryjnej szef sztabu lub szef oddziału operacyjnego wysyła grupę rekonesansową. W skład grupy rekonesansowej zazwyczaj wchodzi oficerowie z oddziału operacyjnego, szefostwa wojsk łączności, węzła łączności i komendy punktu dowodzenia. Do dyspozycji dowódcy tej grupy przydziela się pododdziały łączności, rozpoznania skażeń, inżynieryjne, regulacji ruchu i ochrony oraz niezbędne środki transportowe w tym również śmigłowce.

Dowódcy grupy rekonesansowej punktu dowodzenia ^{z sztabu} zwykle podaje się: ogólny rejon rozmieszczenia punktu dowodzenia w tym rejon główny i zapasowy; drogi dojazdu; zadania w zakresie organizacji łączności, maskowania, ochrony i obrony; sposób inżynieryjnej rozbudowy rejonu; sposób utrzymania łączności z punktem dowodzenia; termin wykonania prac; przydzielone siły i środki.

W rejonie wybranym na rozmieszczenie punktu dowodzenia - po uprzednim, jednoczesnym rozpoznaniu skażeń i inżynieryjnym, kolejność pracy przy jego urządzeniu jest następująca: zorganizowanie ochrony, obrony i regulacji ruchu, rozwinięcie niezbędnych środków łączności, lądowiska, dyżurnej służby operacyjnej i służby dyżurnej, centrum /grupy/ dowodzenia, ośrodka /punktu/ kierowania OPL, centrum /grupy/ dowodzenia bojowego armii lotniczej /na stanowisku dowodzenia frontu centrum dowodzenia bojowego lotnictwa myśliwskiego armii lotniczej/ i ośrodka /punktu/ kierowania

walką radioelektroniczną.

W następnej kolejności rozwijają się pozostałe elementy punktu dowodzenia oraz przygotowuje się ukrycia dla ludzi, węzła łączności i transportu, maskuje się je oraz ulepsza lub buduje nowe drogi dojazdu i drogi w rejonie jego rozmieszczenia.

Zakres prac związanych z rozwiniciem kwatermistrzowskiego stanowiska dowodzenia określa kwatermistrz.

°Kolejność prac jest taka sama jak na innych punktach dowodzenia.

2. ORGANIZACJA PRACY NA PUNKTACH DOWODZENIA

88./n/. Pracę na punkcie dowodzenia organizuje się w oparciu o etatowe komórki /oddziały, szefostwa/ organizacyjno-specjalistyczne. W miarę potrzeb dla rozwiązania określonego problemu, można organizować doraźne zespoły: planowania użycia broni jądrowej, planowania użycia i organizacji działań desantu, planowania i kierowania likwidacją skutków uderzeń bronią masowego rażenia nieprzyjaciela, planowania i organizowania działań w celu opanowania dużego miasta i baz morskich i inne.^{35/}

Organizacja zespołów nie powinna naruszać struktury organizacyjnej i ustalonego trybu oraz stylu pracy organów dowodzenia.

89./n/. Organizując pracę na stanowisku dowodzenia szef sztabu powinien: zaktualizować zakres zadań poszczególnych punktów dowodzenia; oddziałów sztabu i szefostw rodzajów wojsk i służb; dokonać czasowych przesunięć ludzi /jeżeli zachodzi taka potrzeba/ z komórek sztabu i szefostw wojsk najmniej obciążonych zadaniami do pomocy tym komórkom sztabu i szefostwom /szefom/ rodzajów wojsk, które są przeciążone i wykonują najpilniejsze i najważniejsze

zadania; dostosować organizację pracy organów dowodzenia do posiadanego czasu przygotowania działań bojowych.

90./n/. Szefowie oddziałów sztabu, rodzajów wojsk i służb organizują pracę w podległych im komórkach organizacyjnych stosownie do zadań i obowiązków oraz zgodnie z wytycznymi szefa sztabu /osoby odpowiedzialnej za organizację pracy na punkcie dowodzenia/ i sztabu /szefostwa/ przełożonego.

91. Organa dowodzenia powinny być stale gotowe do ciągłej pracy. W tym celu na punktach dowodzenia - związku operacyjnego /taktycznego/ zawczasu organizuje się zmiany składające się z oficerów wszystkich oddziałów /wydziałów/, sztabu i szefostw rodzajów wojsk i służb, a w sztabach oddziałów organizuje się ciągłą pracę oficerów na zasadzie wzajemnego zastępstwa.

Dla ciągłego kierowania wykrywaniem i zwalczaniem środków napadu powietrznego w ośrodku /punkcie/ kierowania OPL oraz na stanowisku dowodzenia oddziału wojsk OPL organizuje się dyżurne zmiany bojowe.

92. Odpuoczynek ludzi na punktach dowodzenia wyznaczają:
na stanowisku dowodzenia - szef sztabu dla kierowniczych osób funkcyjnych, dla pozostałych oficerów - szefowie oddziałów sztabu i szefowie rodzajów wojsk i służb; na pozostałych punktach dowodzenia - osoby kierujące ich pracą.

93. W wojskach obrony powietrznej kraju na stanowiskach dowodzenia znajdują się dyżurne zmiany. Na czele każdej zmiany stoi dyżurny odpowiedzialny /zastępca szefa sztabu/.

94. W sztabach związków operacyjnych wyznacza się oficerów kierunkowych do poszczególnych związków operacyjnych /taktycznych/, którzy utrzymują z nimi stałą łączność, zbierają dane i dokładnie

studiują sytuację w pasach ich działań, przekazują rozkazy, zarządzenia i inne informacje decyzyjne oraz kontrolują ich wykonanie. Oficerów kierunkowych można wyznaczać także w sztabach związków taktycznych.

95./n/. Współpracę pomiędzy punktami dowodzenia organizuje się w celu zachowania ciągłości dowodzenia i współdziałania. Zakres współpracy między poszczególnymi punktami dowodzenia uściśla szef sztabu.

96./n/. Ze stanowiska dowodzenia informuje się:

- zapasowe /pomocnicze/ stanowisko dowodzenia o zmianach sytuacji, otrzymanych zadaniach, decyzjach dowódcy, rozkazach i zarządzeniach przekazywanych do wojsk podległych, sposobach organizacji zabezpieczenia działań bojowych i współdziałania;

- kwatermistrzowskie stanowisko dowodzenia, o decyzjach dowódcy zwłaszcza dotyczących zakresu i rodzaju zaopatrywania wojsk oraz zabezpieczenia technicznego, planowanym manewrze wojsk, zmianach podporządkowania związków taktycznych /oddziałów, pododdziałów/ i wsparcia, ogólnym położeniu wojsk i ich zadaniach.

3. SŁUŻBY DYŻURNE

97. Na stanowisku dowodzenia, zapasowym stanowisku dowodzenia związku operacyjnego /taktycznego/ i stanowisku dowodzenia oddziału wojsk lądowych i wojsk lotniczych wyznacza się dyżurną służbę operacyjną i służbę dyżurną.

Na kwatermistrzowskim stanowisku dowodzenia szczebla operacyjnego wyznacza się oddzielne dyżurne służby operacyjne sztabu kwatermistrzostwa i sztabu służb technicznych i służbę dyżurną. Na kwatermistrzowskim stanowisku dowodzenia związku taktycznego

wyznacza się dyżurną służbę operacyjną i służbę dyżurną, a na kwatermistrzowskim stanowisku dowodzenia oddziału - tylko dyżurną służbę operacyjną.

Ponadto na lądowisku wyznacza się dyżurnego lądowiska.

Dyżurna służba operacyjna składa się z dyżurnego operacyjnego i dyżurnego łączności, a na szczeblu operacyjnym także z pomocnika dyżurnego operacyjnego.

98. Dyżurnego operacyjnego wyznacza się spośród oficerów sztabu, najlepiej wyszkolonych oficerów rodzajów wojsk i służb znajdujących się na danym punkcie dowodzenia i podporządkowuje się go: na stanowisku dowodzenia - szefowi sztabu, na zapasowym stanowisku dowodzenia - oficerowi kierującemu pracą na tym stanowisku dowodzenia, na kwatermistrzowskim stanowisku dowodzenia szczebla operacyjnego - szefowi sztabu kwatermistrzostwa, szefowi sztabu służb technicznych, a na kwatermistrzowskim stanowisku dowodzenia szczebla taktycznego - kwatermistrzowi.

99. Dyżurny operacyjny obowiązany jest znać:

- charakter działań i położenie wojsk własnych i nieprzyjaciela;
- sytuację radioelektroniczną;
- system i stan łączności, położenie punktów dowodzenia wojsk podległych i współdziałających, przełożonego i sąsiadów;
- miejsce pobytu dowódcy, szefa sztabu, zastępców dowódcy, szefów oddziałów sztabu, szefów rodzajów wojsk i służb;
- miejsce rozmieszczenia poszczególnych elementów punktu dowodzenia.

Ponadto na szczeblu taktycznym do jego obowiązków należy:

- przekazywanie rozkazów i zarządzeń przełożonych do podległych

wojsk i przyjmowanie od nich meldunków;

- meldowanie dowódcy lub szefowi sztabu o zmianach sytuacji bojowej;

- informowanie kierowniczych osób funkcyjnych o zmianach sytuacji i wydanych przez przełożonych rozkazach /zarządzeniach/;

- prowadzenie mapy roboczej z aktualną sytuacją.

100./n./ Dyżurny operacyjny związku operacyjnego i związku taktycznego pełni służbę w rejonie, w pobliżu miejsca pracy dowódcy i powinien posiadać: dziennik ewidencji rozkazów, zarządzeń i meldunków; grafik odpoczynku kierowniczej kadry; grafik dyżurów na punkcie dowodzenia; dziennik działania dyżurnej służby operacyjnej; wykaz dokumentów; mapę roboczą z aktualną sytuacją. Miejsce do pełnienia dyżurnej służby operacyjnej wyposaża się w niezbędne środki łączności, dokumenty i instrukcję.

101./n/. Dyżurnego punktu dowodzenia wyznacza się spośród kadry zawodowej oddziałów /pododdziałów/ zabezpieczenia i obsługi punktu dowodzenia oraz młodszej kadry sztabu, szefostw rodzajów wojsk i służb i podporządkowuje się go komendantowi punktu dowodzenia.

102./n/. Dyżurny punktu dowodzenia obowiązany jest znać:

- miejsce pobytu kierowniczych osób funkcyjnych;
- miejsce rozmieszczenia poszczególnych oddziałów sztabu, szefostw rodzajów wojsk i służb oraz elementów punktu dowodzenia;
- plan ochrony i obrony punktu dowodzenia,

Do jego obowiązków należy:

- informowanie komendanta punktu dowodzenia o sytuacji w rejonie punktu dowodzenia;
- przeprowadzenie odprawy warty i służby oraz kontrolowanie

pełnienia służby na punkcie dowodzenia;

- nadzorowanie utrzymania porządku w rejonie punktu dowodzenia;

- nadzorowanie przestrzegania zasad maskowania i ustaleń przeciwpożarowych;

- ogłaszanie alarmu w wypadku zagrożenia lub napadu nieprzyjaciela na punkcie dowodzenia i dopilnowywanie wykonania niezbędnych czynności przez cały stan osobowy.

103./n/. Dyżurny punktu dowodzenia pełni służbę w pobliżu warty i powinien posiadać: plan ochrony i obrony punktu dowodzenia, grafik pełnienia służb dyżurnego punktu dowodzenia, urządzenia do alarmowania stanu osobowego, druk meldunku, mapę roboczą. Miejsce do pełnienia służby dyżurnej wyposaża się w niezbędne środki łączności i instrukcję.

104. Dyżury na punktach dowodzenia wojsk obrony powietrznej kraju pełnią dyżurne zmiany.

Obowiązki osób dyżurnych zmian powinny być określone w specjalnej instrukcji.

105. Dyżurnego łączności wyznacza się na węzłach łączności punktów dowodzenia związków operacyjnych i taktycznych.

Na pozostałych węzłach łączności obowiązki dyżurnego łączności spełniają szefowie węzłów łączności i dowódcy pododdziałów łączności wchodzących w skład węzła łączności.

Dyżurnego łączności wyznacza się spośród oficerów wchodzących w skład oddziałów /pododdziałów/ organizujących i eksploatujących węzeł łączności i podporządkowuje się go szefowi wojsk łączności.

Dyżurnemu łączności podlega cała dyżurna zmiana obsługi i eksploatacji węzła łączności.

Dyżurny łączności jest obowiązany:

- znać aktualny stan łączności i natychmiast reagować w razie powstania przerw w łączności;

- znać rozmieszczenie punktów dowodzenia związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/, podległych i współdziałających związków operacyjnych /związków taktycznych, oddziałów/ i przełożonego;

- natychmiast meldować szefowi łączności, szefowi węzła łączności i dyżurnemu operacyjnemu o wszystkich zmianach i przerwach w łączności oraz wydanych zarządzeniach w celu przywrócenia właściwego działania łączności;

- kierować pracą dyżurnej zmiany węzła łączności;

- zapewnić prowadzenie rozmów, terminowe przekazywanie dokumentów bojowych oraz kontrolować przestrzeganie zasad ochrony tajemnicy podczas przekazywania informacji przez techniczne środki łączności;

- czuwać nad przestrzeganiem maskowania na węźle łączności i przeprowadzać kontrolę czasu;

- znać sygnały alarmowe i ostrzeżenia oraz sposób i kolejność ich przekazywania przez techniczne środki łączności;

- przekazywać dyżurnej zmianie węzła łączności sygnały alarmowe i zadania w zakresie zabezpieczenia węzła łączności.

W związkach operacyjnych i taktycznych wyznaczają się pomocników dyżurnych łączności do spraw radiowych.

W wojskach obrony powietrznej kraju obsługa węzła łączności stanowiska dowodzenia podlega dyżurnemu stanowiska dowodzenia.

106. Dyżurny łączności prowadzi dobowy wykres stanu łączności i mapę roboczą, na której rysuje punkty dowodzenia i system łączności związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/; rejony rozmieszczenia oddziałów i pododdziałów łączności związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/ i organów wojskowej poczty polowej oraz ładowiska dla śmigłowców łącznikowych.

Powinien on posiadać następujące dokumenty: schematy łączności, tabele danych do pracy środków łączności, tabele kryptonimów i adresów radiowych oraz sygnałów rozpoznawczych osób funkcyjnych i dokumenty kodowe, plan rozmieszczenia elementów węzła łączności, instrukcje i inne dokumenty potrzebne do pełnienia służby.

4. ZABEZPIECZENIE PUNKTÓW DOWODZENIA

107./n/. Zabezpieczenie wszystkich punktów dowodzenia organizuje się pod względem: obrony przed bronią masowego rażenia, powszechnej obrony przeciwlotniczej, ochrony i obrony, inżynierijnym, maskowania, obrony radioelektronicznej, hydrologiczno-meteorologicznym, topograficznym, lotniczym, tyłowym i regulacji ruchu.

Zabezpieczeniem stanowiska dowodzenia kieruje szef sztabu a na pozostałych punktach dowodzenia - osoby wyznaczone do kierowania ich pracą. Bezpośrednimi organizatorami zabezpieczenia punktów dowodzenia są ich komendanci.

108./n/. Do przedsięwzięć w zakresie obrony punktów dowodzenia przed bronią masowego rażenia należą: rozśrodkowanie poszczegól-

nnych elementów punktu dowodzenia, oddziałów /pododdziałów/ łączności, zabezpieczenia i obsługi oraz ich maskowanie; inżynierska rozbudowa rejonów rozmieszczenia; alarmowanie stanu osobowego o skażeniach; wykorzystywanie indywidualnych środków ochrony przed skażeniami oraz właściwości obronnych środków transportowych i terenu; rozpoznanie skażeń i likwidacja skutków użycia BMR; dokonanie przesunięcia punktu dowodzenia w rejon zapasowy.

109. Obronę przeciwlotniczą punktów dowodzenia zapewnia się w ogólnym systemie tej obrony.

Na wszystkich punktach dowodzenia organizuje się powszechną obronę przeciwlotniczą.

110. Ochrona i obrona punktów dowodzenia ma na celu niedopuszczenie do przenikania w rejon ich rozmieszczenia osób obcych i zabezpieczenie ich w tych rejonach oraz w czasie marszu przed napadem nieprzyjaciela z ziemi.

Ochronę i obronę punktów dowodzenia zapewniają przede wszystkim oddziały /pododdziały/ etatowe i niekiedy inne oddziały /pododdziały/ wydzielone do tych zadań oraz oddziały /pododdziały/ rozmieszczone /maszerujące/ w pobliżu rejonu rozwinięcia lub drogi marszu punktu dowodzenia.

Ochrona i obrona punktów dowodzenia powinna być okrężna.

Niespodziewany napad nieprzyjaciela odpierają również obsady punktów dowodzenia i oddziały /pododdziały/ zabezpieczenia i obsługi.

Dowódców oddziałów /pododdziałów/ łączności, zabezpieczenia i obsługi i całą obsadę punktu dowodzenia należy zawczasu zapoznać w terenie z ich zadaniami i ze sposobem działania na sygnał

alarmu bojowego oraz z innymi ustalonymi sygnałami.

111. Zabezpieczenie inżynieryjne punktów dowodzenia obejmuje: prowadzenie rozpoznania inżynieryjnego; rozbudowę fortyfikacyjną obiektów; przygotowanie i utrzymanie dróg; zabezpieczenie oświetlenia; wydobywanie i oczyszczanie wody na potrzeby punktu dowodzenia; wykonanie przedsięwzięć inżynieryjnych w zakresie maskowania i udział w lokalizacji i gaszeniu pożarów; osłonę punktu dowodzenia zaporami inżynieryjnymi.

Liczbę i typ ukryć i innych budowli ustala się zależnie od sytuacji i terenu, czasu pobytu punktu dowodzenia w danym rejonie oraz możliwości sił i środków przydzielonych do budowy.

112. Punkty dowodzenia maskuje się dokładnie przed rozpoznaniem naziemnym i powietrznym nieprzyjaciela i izoluje od miejscowej ludności. Maskuje się wszystkie środki i urządzenia punktów dowodzenia oraz drogi dojazdu.

W rejonie rozmieszczenia punktu dowodzenia ogranicza się ruch pojazdów mechanicznych i ludzi. W nocy przestrzega się maskowania świateł i ustala sposób ogrzewania miejsc pracy i odpoczynku ludzi.

Lądowisko dla śmigłowców /samolotów/ urządza się w takiej odległości, aby start i lądowanie śmigłowców /samolotów/ nie demaskowało punktu dowodzenia.

Oddziały /pododdziały/ łączności, ochrony i obsługi oraz radiostacje dużej i średniej mocy rozmieszcza się poza rejonem punktu dowodzenia.

W rejonie rozmieszczenia punktu dowodzenia mogą być ustawione znaki /wskazniki/ oznaczające miejsca wojskowej stacji pocztowej, ukryć /schronów/ dla ludzi, punktu medycznego, postoju pojazdów

mechanicznych i miejsc, gdzie zabrania się ruchu pojazdów i ludzi.

Zabrania się ustawiania barier, różnego rodzaju oznaczeń, napisów i innych urządzeń oraz wykonywania przedsięwzięć demaskujących na zewnątrz punkt dowodzenia.

113./n/. Obronę radioelektroniczną punktów dowodzenia organizuje się i prowadzi w celu zapewnienia sprawnego funkcjonowania własnych systemów radioelektronicznych w procesie dowodzenia wojskami i kierowania środkami walki.

Obrona radioelektroniczna obejmuje niedopuszczenie do rozpoznania i zakłóceń systemów radioelektronicznych przez nieprzyjaciela oraz eliminację wzajemnych zakłóceń własnych.

114./n/. Zabezpieczenie hydrologiczno-meteorologiczne punktów dowodzenia organizuje się w celu udzielania informacji w zakresie niezbędnym do prawidłowej oceny stanu i przewidywanych zmian warunków hydrologicznych i atmosferycznych mających wpływ na funkcjonowanie systemu dowodzenia.

Zabezpieczenie meteorologiczne punktów dowodzenia obejmuje udzielenie im informacji dotyczących aktualnego i przewidywanego stanu wód i pogody oraz ostrzeganie ich o niebezpiecznych zjawiskach pogody dla danego rejonu, a także przekazywanie danych o faktycznych i przewidywanych wiatrach górnych oraz danych niezbędnych do prognozowania skażeń chemicznych i promieniotwórczych.

115./n/. Zabezpieczenie topograficzne punktów dowodzenia obejmuje terminowe zaopatrywanie organów dowodzenia w mapy topograficzne i specjalne, fotodokumenty i opisy wojskow-

geograficzne, przygotowywanie, ocenianie i przekazywanie zainteresowanym organom dowodzenia informacji o terenie działań, a zwłaszcza o jego wpływie na rozmieszczenie i przesuwanie punktów dowodzenia.

116./n/. Zabezpieczenie lotnicze punktów dowodzenia organizuje się w celu zapewnienia wysokiej ruchliwości organów dowodzenia oraz zwiększenia operatywności dowodzenia.

Zabezpieczenie lotnicze punktów dowodzenia obejmuje: zapewnienie dowodzenia wojskami lądowymi z powietrza oraz transport drogą powietrzną osób, organów i środków dowodzenia oraz dokumentów bojowych; rozpoznanie za pomocą środków lotniczych rejonów rozmieszczenia punktów dowodzenia oraz kontrolę ich maskowania.

117./n/. Zabezpieczenie tyłowe punktów dowodzenia organizuje się w celu: pełnego i terminowego zaopatrywania ich w niezbędne materiały i sprzęt oraz amunicję; utrzymania w stałej sprawności technicznej będącego na ich wyposażeniu sprzętu, jego obsługiwania, remontu i ewakuacji; utrzymania właściwego stanu zdrowotnego ludzi, udzielenia im pomocy w wypadku porażień; zapewnienia stanowi osobowemu punktów dowodzenia właściwych warunków bytowych.

5. PRZESUWANIE PUNKTÓW DOWODZENIA

118. Punkty dowodzenia przesuwa się tak, aby nie naruszyć dowodzenia wojskami podległymi i łączność z przełożonym, wojskami współdziałającymi i sąsiadami. Stanowisko dowodzenia na szczeblach operacyjnych z zasady przesuwa się dopiero wtedy, gdy na nowym miejscu jest zorganizowana łączność z wojskami podległymi i sztabem przełożonym.

Stanowisko dowodzenia przesuwa się za zezwoleniem sztabu przełożonego, a pozostałe punkty dowodzenia - za zezwoleniem dowódcy lub szefa sztabu.

W wypadku, gdy wskutek niespodziewanych działań nieprzyjaciela powstała groźba opanowania przez niego punktu dowodzenia lub jego zniszczenia /obezwładnienia/, o przesunięciu decyduje osoba kierująca pracą danego punktu dowodzenia, która również melduje o tym przełożonemu.

Przesuwanie punktów dowodzenia planuje oddział operacyjny sztabu zgodnie z zadaniami i wytycznymi szefa sztabu na całą głębokość operacji /walki/ przy ścisłej współpracy z osobami kierującymi pracą na poszczególnych punktach dowodzenia, szefostwem wojsk łączności, szefostwem wojsk OPL i organami dowodzenia lotnictwa.

Punkty dowodzenia przesuwa się szybko, skrycie w sposób zorganizowany i w miarę możliwości po oddzielnych drogach. Nie wolno przesuwać punktów dowodzenia w okresach decydujących o rezultatach walki i organizowania kolejnych działań.

119. W zależności od sytuacji i charakteru działań bojowych stanowisko dowodzenia przesuwa się w kilku lub w jednym rzucie. Na szczeblach operacyjnych stanowisko dowodzenia zmienia się zazwyczaj po zorganizowaniu łączności w nowym rejonie. Stanowisko dowodzenia z zasady przesuwa się na przemian z zapasowym stanowiskiem dowodzenia.

Zapasowe stanowisko dowodzenia i pomocnicze stanowisko dowodzenia przesuwa się zwykle w jednym rzucie.

Kwatermistrzowskie stanowisko dowodzenia związku operacyjnego przesuwa się rzutami, a związku taktycznego i oddziału w ca-

łości. Kwatermistrzowskie stanowisko dowodzenia przesuwa się zazwyczaj wtedy, gdy stanowisko dowodzenia jest już rozwinięte.

Punkty dowodzenia wojsk wspierających przesuwa się zwykle jednocześnie z odpowiednimi punktami dowodzenia wspieranych związków operacyjnych /związków taktycznych, oddziałów/.

120./n/. Dla szybkiego przesunięcia punktu dowodzenia i zapewnienia ciągłości dowodzenia wykorzystuje się transport powietrzny, głównie śmigłowce. Transport ten może być wykorzystany do przerzutu obsady punktu dowodzenia do nowego rejonu rozmieszczenia, przede wszystkim kierowniczych osób funkcyjnych zasadniczych organów dowodzenia oraz niektórych technicznych środków dowodzenia - głównie łączności.

121./n/. Przesuwanie punktów dowodzenia do rejonów, w których uprzednio znajdowały się inne punkty dowodzenia lub inne obiekty stanowiące ważne cele jest niedozwolone.

122. Przesunięcie stanowiska dowodzenia organizuje szef sztabu, a bezpośrednim wykonawcą jest komendant stanowiska dowodzenia. Szef sztabu daje wytyczne co do sposobu przesunięcia i utrzymania łączności w toku przesuwania stanowiska dowodzenia.

O rozpoczęciu przesuwania i przybyciu na nowe miejsce rozmieszczenia stanowiska dowodzenia szef sztabu natychmiast melduje przełożonemu i organizuje informowanie o tym sztabów wojsk podległych i współdziałających oraz sąsiadów.

Sposób przesunięcia innych punktów dowodzenia organizują osoby kierujące ich pracą.

6. ORGANIZACJA ŁACZNOŚCI

123. Łączność organizuje się zgodnie z decyzją dowódcy, zadaniami postawionymi przez szefa sztabu i zarządzeniem łączności sztabu przełożonego.

Za organizację łączności i bezpośrednio jej zorganizowanie odpowiada szef łączności.

124. W związku operacyjnym /związku taktycznym, oddziale/ organizuje się jednolity system łączności, zapewniający łączność dowodzenia, współdziałania, tyłów oraz powiadamiania, ostrzeżenia i alarmowania.

W wojskach lądowych organizuje się łączność nie tylko z dowódcami i sztabami bezpośrednio podległymi lecz także o jeden szczebel niżej, a w wojskach obrony powietrznej kraju, w wojskach lotniczych, w wojskach rakietowych - z samolotem i baterią startową.

Łączność między współdziałającymi związkami /oddziałami/ zapewnia się zgodnie z wytycznymi dowódcy /sztabu/ organizującego współdziałanie, tworząc bezpośrednio połączenie między punktami dowodzenia współdziałających związków operacyjnych /związków taktycznych, oddziałów/ lub przez węzły łączności sztabu przełożonego, przez grupy operacyjne albo przedstawicieli wysyłanych ze środkami łączności do współdziałającego związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/.

W razie utraty łączności, sztaby współdziałających związków operacyjnych /związków taktycznych, oddziałów/ powinny uczynić wszystko, aby ją nawiązać.

125. W związkach operacyjnych, taktycznych, oddziałach i pododdziałach organizuje się jednolity system łączności. Środki łączności stosuje się i wykorzystuje w sposób kompleksowy.

W celu zapewnienia trwałości pracy łączności radiowej i radioliniowej należy stosować odpowiednie przedsięwzięcia zapewniające obronę radioelektroniczną.

Możliwość odtwarzania zniszczonych elementów systemu łączności oraz organizowanie dodatkowych kierunków łączności, wynikających z potrzeb dowodzenia /współdziałania/ w toku działań, zapewnia się poprzez wydzielanie odpowiedniego odwodu sił i środków łączności.

Do przekazywania dokumentów bojowych wykorzystuje się środki poczty polowej oraz oficerów kierunkowych /łącznikowych/.

126. Szef łączności planuje łączność na podstawie: decyzji dowódcy i ewentualnych wytycznych szefa sztabu; zarządzenia łączności sztabu przełożonego; stanu posiadanych sił i środków łączności.

Organizację łączności szef łączności przedstawia w planie łączności.

127. Szef łączności w toku działań bojowych powinien znać aktualną sytuację bojową, zadania postawione wojskom i zgodnie z tym dokonywać niezbędnych zmian w systemie łączności.

R o z d z i a ł I V

Z B I E R A N I E, O P R A C O W Y W A N I E I P R Z E K A - Z Y W A N I E I N F O R M A C J I

1. ZBIERANIE I OPRACOWYWANIE INFORMACJI

128./n/. Informacje pod względem treści dzieli się na sytuacyjne i decyzyjne.

Do pierwszych zalicza się informacje o położeniu, stanie, możliwościach bojowych nieprzyjaciela i wojsk własnych, charakterze terenu, warunkach hydrologiczno-meteorologicznych itp. Drugie dotyczą decyzji dowódcy i planu operacji^{36/}, zadań bojowych, zarządzeń, wytycznych współdziałania itp.

129./n/. Ze względu na ważność i pilność informacje dzielą się na: alarmowe, pilne i zwykłe.

Do informacji alarmowych należą informacje, które wymagają natychmiastowej reakcji adresata. Są to: dane o broni jądrowej nieprzyjaciela i środkach jej przenoszenia, o jego przygotowaniu do wykonania zaskakującego uderzenia, a przede wszystkim pierwszego uderzenia jądrowego; dane o nowych rodzajach broni, środkach wojny elektronicznej, środkach dowodzenia nieprzyjaciela; meldunki o wykonaniu uderzeń jądrowych przez nieprzyjaciela i skażeniu terenu; dane o przygotowaniu, przelocie /przejściu morzem/ i lądowaniu desantów nieprzyjaciela, o nalotach środków napadu powietrznego i dane o obezwładnianiu zakłóceniami radioelektronicznymi środków i systemów dowodzenia ; informacje

o utracie zdolności bojowej wojsk, o zerwaniu współdziałania, systemu łączności, dowodzenia itp., a także o zadaniach bojowych, które wymagają natychmiastowego wykonania, jak i o decyzjach podwładnych prowadzących do radykalnej zmiany sytuacji. Do tej grupy informacji zalicza się także sygnały i komendy dowodzenia lotnictwem, wojskami raketowymi i obrony przeciwlotniczej, środkami walki radioelektronicznej oraz powiadamiania i ostrzegania o zagrożeniu z powietrza, zagrożeniu jądrowym, a także te decyzje przełożonych, które wymagają natychmiastowego ich wykonania.

Do informacji pilnych zalicza się informacje, które wymagają podjęcia decyzji przez adresata w krótkim czasie.

Do informacji zwykłych zalicza się wiadomości nie wchodzące do informacji alarmowych i pilnych.

Informacje alarmowe przekazuje się bezpośrednio dowódcy i innym zainteresowanym kierowniczym osobom funkcyjnym natychmiast po ich otrzymaniu.

Pozostałe informacje przekazuje się adresatom w takim czasie, który zapewnia podjęcie decyzji i terminową jej realizację.

130./n/. Wszystkie informacje powinny być poddane ocenie ich wiarygodności. Uogólnienie informacji polega na scaleniu uprzednio wyselekcjonowanych i zweryfikowanych danych oraz jednoczesnej redukcji wszelkich szczegółów zbędnych adresatowi. Stopień uogólnienia informacji zależy od celu, jakiemu mają służyć i czasu jakim się dysponuje.

131./n/. Podczas zbierania, opracowywania i przekazywania /meldowania/ informacji należy kierować się następującymi zasadami:

- główny wysiłek powinien być skupiony na zdobywaniu /zbieraniu/ i szybkim przekazywaniu informacji alarmowych i pilnych;
- informacje alarmowe należy przekazywać /meldować/ w pierwszej kolejności z reguły bezpośrednio do adresata, pilne - możliwie najszybciej po ich otrzymaniu /uzyskaniu/ zaś pozostałe w dalszej kolejności;
- selekcji informacji należy dokonywać na każdym szczeblu dowodzenia;
- forma i sposób przekazania nie mogą powodować zniekształceń informacji.

132. Sztab organizuje zbieranie i opracowanie informacji o nieprzyjacielu, wojskach własnych i sąsiadach, o sytuacji skażeń i zakażeń, o teatrze działań wojennych /kierunku, rejonie działań/, w szczególności o właściwościach środowiska geograficznego, stanie ekonomicznym, przygotowaniu operacyjnym terenu i obiektach oraz dokonuje analizy aktualnych danych hydrologiczno-meteorologicznych.

133. Informacje o nieprzyjacielu powinny ujmować:

- położenie, charakter działań, skład bojowy, ugrupowanie sił i środków, a przede wszystkim informacje o broni masowego rażenia, punktach dowodzenia i kierowania;
- możliwości bojowe, wartości moralno-bojowe wojsk, słabe i silne strony oraz charakter aktualnych i przewidywanych działań.

Informacje te sztab otrzymuje z rozpoznania prowadzonego przez wszystkie rodzaje wojsk i służb, od walczących wojsk, jeńców, zbiegów i ludności miejscowej, przez studiowanie dokumentów i techniki bojowej nieprzyjaciela zdobytych lub

pozostawionych na polu walki. Zróżkami informacji są również komunikaty rozpoznawcze i inne dokumenty informacyjne sztabu przełożonego, sztabów wojsk współdziałających i sąsiadów.

134. Informacje o wojskach własnych powinny ujmować:

- położenie, skład bojowy i wartości moralno-polityczne i psychiczne, ugrupowanie i zadania wojsk oraz decyzje dowódców podległych;

- liczbę rakiet z ładunkami jądrowymi i specjalnymi według rodzajów mocy i stopnia gotowości oraz terminy i sposób ich dowozu;

- zdolność bojową wojsk;

- stan organizacji dowodzenia, powiadamia, współdziałania i zabezpieczenia działań bojowych;

- stan lotnisk;

- położenie, stan i możliwości tyłów w zabezpieczeniu wojsk;

- sposób działania sąsiadów i warunki współdziałania z nimi.

Informacje te sztab otrzymuje od sztabów wojsk podległych, sze-
fów rodzajów wojsk ; służb oraz od wojsk współdziałających i od
sąsiadów.

135. Informacje o sytuacji wynikłej wskutek użycia przez nie-
przyjaciela broni masowego rażenia powinny ujmować:

- strefy /rejony/ porażen, skażeń promieniotwórczych i che-
micznych, zniszczeń, zatopień i pożarów;

- straty ludzi i sprzętu bojowego i środków materiałowych;

- stan napromienienia wojsk oraz stopień skażenia /zakażenia/.

Informacje te sztab otrzymuje od wojsk, stacji obliczeniowo-
analitycznej skażeń, pododdziałów powietrznego i naziemnego roz-
poznania skażeń, oficerskich patroli rozpoznania, sąsiadów oraz

służby porządkowo-ochronnej.

Sztab wspólnie z szefem wojsk chemicznych /zabezpieczenia chemicznego/ wykorzystując dane stacji obliczeniowo-analitycznej skażeń ocenia sytuację po uderzeniach bronią masowego rażenia i uszczegóławia ją danymi z rozpoznania skażeń /rozpoznania ogólnego rodzajów wojsk i służb/.

136. Informacje o teatrze działań wojennych /kierunku, rejonie działań/ powinny ujmować:

- sytuację społeczno-polityczną, demograficzną i nastroje miejscowej ludności oraz jej stosunek do naszych wojsk;
- właściwości terenu z punktu widzenia jego rzeźby i pokrycia oraz możliwości pokonywania /poza drogami/ na przełaj;
- ocenę przeszkód wodnych ze względu na warunki ich forsowania /pokonania/ oraz urządzeń hydrotechnicznych, których zniszczenie zmieni te warunki i może zahamować działanie bojowe wojsk;
- warunki zaopatrzenia w wodę;
- wpływ warunków klimatycznych i atmosferycznych na właściwości terenu, a w szczególności na pokonywanie przeszkód wodnych i terenu /wyłączając drogi/;
- przypuszczalne zmiany terenu jakie mogą powstać w wyniku użycia broni masowego rażenia;
- stan ekonomiczny w tym zasoby surowców strategicznych i ich rozmieszczenie, baza produkcyjna a szczególnie przemysłu zbrojeniowego i baza żywnościowa;
- operacyjne przygotowanie terenu, w tym głównie stan dróg dowozu i ewakuacji /samochodowych, kolejowych i wodnych - śródlądowych/, ocenę bazy szpitalnej, magazynowo-składowej i remontowej; sieć łączności, lotnisk i stan przygotowania inżynierskiego terenu.

Informacje te sztab uzyskuje studiując opisy wojskowo-geograficzne, wojskowo-topograficzne i specjalne oraz monografie teatru działań wojennych /kierunki rejonu działań, rzek itp./, mapy topograficzne i specjalne, zdjęcia lotnicze i meldunki otrzymywane od wojsk i wszystkich rodzajów rozpoznania, z przeprowadzonych rekonesansów i od miejscowej ludności.

137. Informacje o warunkach hydrologiczno-meteorologicznych powinny ujmować:

- charakterystykę stanu atmosfery niezbędną do prowadzenia ognia, możliwości działania lotnictwa i prognozę skażeń;
- wpływ warunków atmosferycznych na właściwości terenu, a w szczególności na stan dróg i przeszkód wodnych.

Dane o stanie i prognozę pogody na okres działań bojowych sztab otrzymuje od sztabu nadrzędnego, z posterunków meteorologicznych rozwiniętych w pasie /rejonie/ działania wojsk i na lotniskach oraz ze sztabów wojsk współdziałających i od sąsiadów, a z obszaru nieprzyjaciela również od działających tam elementów rozpoznawczych.

138. Niektóre informacje, zwłaszcza o nieprzyjacielu, wojskach własnych, sytuacji skażeń i zakażeń, terenie, warunkach atmosferycznych, stanie ekonomicznym i społecznym oraz o nastrojach politycznych miejscowej ludności i jej stosunku do naszych wojsk na terenie kraju, można otrzymać również od organów /sztabów/ obrony terytorialnej.

139. Zbieranie i opracowywanie informacji powinno być celowe, terminowe, aktywne i systematyczne.

Informacje o sytuacji powinny napływać do sztabu z uwzględnieniem ich pilności i według ustalonych terminów. Terminy przesy-

łania /meldowania/ informacji ustala sztab nadrzędny.

Opóźnienie w przekazaniu informacji może nie tylko spowodować utratę ich wartości, ale także odbić się szkodliwie na przebiegu i wyniku działań bojowych. Informacje alarmowe i pilne zwłaszcza o nieprzyjacielu, należy natychmiast przekazywać do wszystkich zainteresowanych osób i sztabów. Najpierw opracowuje się informację niezbędne dowódcy do podjęcia decyzji, a dopiero potem inne dane, które nie mają bezpośredniego wpływu na organizację i przebieg działań bojowych.

140. Po przestudiowaniu i ocenie sytuacji sztab i szefostwa /szefowie/ rodzajów wojsk i służb powinni opracować uzasadnione wnioski. Zwykle określa się w nich:

- możliwości użycia przez nieprzyjaciela broni masowego rażenia, ugrupowanie sił i środków, charakter działań i możliwe działanie nieprzyjaciela, jego słabe i silne strony;
- możliwości wykonania zadań przez własne wojska;
- ilościowy i jakościowy stosunek sił i środków;
- sytuację skażeń i jej wpływ na działania wojsk;
- wpływ sytuacji społeczno-politycznej i demograficznej terenu i jego operacyjnego przygotowania na działania bojowe naszych wojsk.

Na podstawie tych wniosków sztab i szefostwa /szefowie/ rodzajów wojsk i służb przygotowują odpowiednie propozycje.

141. Zbieranie informacji o sytuacji organizuje się uwzględniając posiadane wiadomości. Wszystkie informacje powinny być wiarygodne i dostatecznie wyczerpujące. Informacje o nieprzyjacielu sprawdza się przez porównywanie podobnych wiadomości otrzymanych

z innych źródeł. W razie potrzeby organizuje się dodatkowe rozpoznanie.

Szczególnie dokładnie sprawdza się dane o broni jądrowej nieprzyjaciela oraz dane o obiektach naszych uderzeń jądrowych.

Każdy szef oddziału /szef rodzaju wojsk i służby/ powinien zawsze znać informacje o sytuacji jakie oddział /szefostwo/ już posiada i na tej podstawie dokonać szybkiej oceny, które z tych wiadomości są niezbędnie potrzebne dowódcy do podjęcia decyzji oraz wykonania przez podległy oddział /szefostwo/ obowiązków funkcyjnych w konkretnej sytuacji operacyjno-taktycznej. Powinien on dawać podwładnym konkretne wytyczne: kto i jakie wiadomości, z jakich źródeł i w jakim terminie powinien zdobyć i opracować.

W zbieraniu danych o sytuacji należy wykluczyć dublowanie polegające na żądaniu, aby sztaby /szefostwa, szefowie rodzajów wojsk i służb/ podległych wojsk podawały jedne i te same informacje różnym oddziałom sztabu /szefostwom rodzajów wojsk i służb/. Każdy oddział sztabu /szefostwo, szef rodzaju wojsk i służb/ jest zobowiązany informować inne oddziały /szefostwa, szefów rodzajów wojsk i służb/, jeżeli otrzymane przez niego informacje zawierają wiadomości, które bezpośrednio dotyczą zakresu ich obowiązków.

142. Informacje mogą być narysowane w formie graficznej, przedstawione pisemnie /tabelarycznie/, utrwalone na taśmie magnetycznej /płycie/, na maszynowych nośnikach informacji lub ujęte w formie notatek.

Otrzymane informacje należy po ich narysowaniu na mapy robocze

/zapisaniu w notatniku/ porównać z otrzymanymi poprzednio.

2. PRZETWARZANIE INFORMACJI ZA POMOCĄ ELEKTRONICZNYCH MASZYN CYFROWYCH^{37/}

143./n/. W procesach informacyjnych realizowanych przez organa dowodzenia wykorzystuje się polowy system przetwarzania informacji /PSPT/, działający zgodnie z ustaloną technologią obiegu, przetwarzania i wykorzystania informacji dla potrzeb dowodzenia.

Technologia pracy polowego systemu przetwarzania informacji obejmuje treść, miejsce i sposób realizacji procesów informacyjnych.

Kolejność i główne czynności realizowane w procesie /cyklu/ przetwarzania informacji są następujące:

- postawienie zadania na wykonanie przetwarzania informacji za pomocą elektronicznej maszyny cyfrowej według określonego programu;
- przygotowanie danych wejściowych niezbędnych do maszynowego przetwarzania /zamówienia na informację lub rozwiązania zadania/;
- przeniesienie danych wejściowych na maszynowe nośniki informacji, przekazanie danych do ośrodka przetwarzania informacji /OPT/, ruchomego ośrodka obliczeniowego /ROO/ lub wprowadzenie ich bezpośrednio do elektronicznej maszyny cyfrowej z urządzenia końcowego /abonenckiego/;
- przyjęcie przez elektroniczną maszynę cyfrową zamówienia na realizację zadania, dokonanie przetwarzania informacji i wyprowadzenie wyników przetwarzania;

- przekazanie wyników przetwarzania do nadawcy zadania lub innych adresatów;

- przyjęcie wyników przetwarzania przez użytkowników systemu;

W polowym systemie przetwarzania informacji funkcjonującym w oparciu o zintegrowaną strukturę danych i zintegrowaną strukturę techniczną, sztab i inne organy dowodzenia zobowiązane są zapewnić ciągłą aktualizację banku danych.

3. PRZEKAZYWANIE /MELDOWANIE/ INFORMACJI

144. Przekazywanie informacji powinno odbywać się poprzez osobistą styczność z jej odbiorcą, za pomocą technicznych środków łączności lub przesłanie dokumentów /map, tekstów, taśm magnetofonowych, maszynowych /komputerowych/ nośników informacji, mikrofilmów, zdjęć itp.

Informacje zawierające decyzje o znaczeniu długofalowym z zasady przekazuje się poprzez styczność osobistą.

Informacje zawierające decyzje wymagające natychmiastowego reagowania, jak i większości informacji sytuacyjnych, przekazuje się technicznymi środkami łączności.

145. Dowódcy i szefowi sztabu natychmiast melduje się:

- informacje o przygotowaniach nieprzyjaciela do użycia broni masowego rażenia, o wykryciu i rejonach jej rozmieszczenia, o nowych środkach walki, uderzeniach jądrowych lub użyciu innych środków masowego rażenia i skutkach ich działania na wojska;

- informacje o pojawieniu się oddziałów rakiet i innych wojsk

jak również lotnictwa nieprzyjaciela tam, gdzie ich poprzednio nie stwierdzono oraz o gwałtownych zmianach w charakterze jego działań;

- decyzje podjęte w toku walki przez podległych dowódców z własnej inicjatywy;
- czas doręczenia rozkazów operacyjnych /bojowych/ i zarządzeń podległym dowódcom;
- o naruszeniu współdziałania i łączności z wojskami;
- o zniszczeniu podległych organów dowodzenia;
- o wypadkach niedotrzymania terminów dowozu wojskom środków materiałowych, a szczególnie amunicji jądrowej, rakiet i paliwa specjalnego;
- o gwałtownych zmianach sytuacji w pasach działania sąsiadów;
- o gwałtownych zmianach sytuacji radioelektronicznej, szczególnie o obezwładnieniu ważniejszych środków radioelektronicznych nieprzyjaciela.

Inne informacje o sytuacji melduje się w ustalonych terminach lub z inicjatywy oficerów sztabu oraz szefów rodzajów wojsk i służb.

146. Informacje o sytuacji melduje się /wykorzystując mapę roboczą/ w sposób krótki, jasny i dokładny, podając czas do jakiego się odnoszą. W trakcie meldowania danych o nieprzyjacielu podaje się ponadto ich wiarygodność i źródła.

W razie potrzeby dane o sytuacji potwierdza się odpowiednimi dokumentami. Jednocześnie przedstawia się zmiany w sytuacji, jakie mogły nastąpić w minionym czasie, oraz jakie informacje trzeba dodatkowo uszczegółowić lub zdobyć i co już w tym celu uczyniono.

Każda osoba funkcyjna ponosi pełną odpowiedzialność za wiarygodność i terminowość przygotowanych przez siebie i podległe osoby danych o sytuacji.

147. Dane o sytuacji melduje się sztabowi /szefostwu – szefowi rodzaju wojsk i służb/nadrzędnemu z zasady przez techniczne środki łączności i w pisemnych /graficznych/ meldunkach i sprawozdaniach z podaniem miejsca i dokładnego czasu, kiedy nastąpiły ujmowane tam wydarzenia.

Meldunki i sprawozdania mogą być: bojowe, rozpoznawcze, łączności, tyłowe i inne.

W oddziałach i pododdziałach nie opracowuje się sprawozdań.

Meldunki mogą być terminowe i doraźne, sprawozdania tylko terminowe. Meldunki terminowe i sprawozdania składa się w terminach ustalonych przez sztab /szefów rodzajów wojsk i służb/ nadrzędny, a meldunki doraźnie - zależnie od sytuacji - z inicjatywy samego sztabu /szefów rodzajów wojsk i służb/ lub na specjalne żądanie sztabu /szefów rodzajów wojsk i służb/ nadrzędnego.

Dane o sytuacji zameldowane ustnie należy zapisać w dzienniku działań bojowych lub w zeszycie pracy osoby meldującej, względnie utrwalić na taśmie magnetofonowej.

Sztab/szefostwo – szef/ rodzaju wojsk i służb/ jest obowiązany wykorzystywać wszystkie możliwości do przekazywania meldunków nadrzędnemu organowi dowodzenia. Niedopuszczalne jest opóźnianie meldunków motywowane chęcią zdobycia bardziej wyczerpujących danych. Uzupełniające informacje należy podawać w następnych meldunkach.

148. Wojska podległe, współdziałające i sąsiadów należy informować systematycznie przede wszystkim przez techniczne środki łączności lub za pośrednictwem oficerów kierunkowych. W celu poinformowania o nieprzyjacielu w niektórych wypadkach wysyła się do tych sztabów kopie sprawozdań rozpoznawczych lub wyciągi z nich.

Sztaby wojsk współdziałających i sąsiadów informuje się natychmiast o pojawieniu się nowych sił i środków nieprzyjaciela, o gwałtownych zmianach w położeniu wojsk własnych i o nowych decyzjach dowódcy, jeżeli zmieniają w sposób zasadniczy postawione wcześniej wojskom zadania.

Dane, które mogą mieć wpływ na wykonanie przez wojska zadań bojowych, podaje się do wiadomości natychmiast po ich otrzymaniu.

149. Kolejność przekazywania informacji przez techniczne środki łączności i wysyłania dokumentów bojowych określa się na podstawie ich ważności i pilności.

Pilność przesyłania dokumentów bojowych oraz informacji w postaci telegramów /szyfrotelegramów, kodogramów/ oraz przekazywanych telefonicznie w zależności od ich treści oznacza się następującymi hasłami podawanymi w języku polskim i rosyjskim.^{x/}

x/ Oznaczenia rodzaju pilności dokumentów bojowych oraz informacji przesyłanych w postaci telegramów /szyfrotelegramów, kodogramów/ i przekazywanych telefonicznie hasłami pisanymi w języku rosyjskim /podane w nawiasach/, obowiązuje w przypadku wysyłania /przekazywaniu/ ich do sztabu Zjednoczonych Sił Zbrojnych, sztabów generalnych i sztabów głównych armii zaprzyjaźnionych, a także w toku współdziałania związków operacyjnych /rodzajów sił zbrojnych/ wydzielonych przez państwa uczestniczące w Układzie Warszawskim w skład Zjednoczonych Sił Zbrojnych oraz podczas wspólnych działań tych wojsk.

"Powietrze" /" Воздух"/, "Samolot" /" Самолет"/, "Poza kolejnością" /" Внеочередная"/, "Pilny" /" Срочная"/. Poszczególne rodzaje informacji oznaczone wyżej hasłami obejmują:

- "Powietrze" /" Воздух"/ - meldunki o wykryciu środków napadu jądrowego i uderzeniach jądrowych, meldunki o naruszeniu granicy państwowej przez siły zbrojne państw obcych oraz wszystkie zarządzenia i zapotrzebowania na informacje z tym związane; sygnały, komendy i meldunki w celu doprowadzenia wojsk do pełnej gotowości bojowej; sygnały powiadamiania o nieprzyjacielu powietrznym i skażeniach /zakażeniach/; zarządzenia w celu zapobiegania bezpośredniej groźbie awarii statków powietrznych; zarządzenia i meldunki o niebezpiecznych zjawiskach pogody i klęskach żywiołowych;

- "Samolot" /" Самолет"/ - informacje o lotach /starcie, lądowaniu/ samolotów /statków powietrznych/ oraz zarządzenia, meldunki i komendy w zakresie zabezpieczenia działań wojsk raketowych. meldunki o działaniach środków napadu powietrznego, desantów powietrznych /morskich/ nieprzyjaciela i o walce z nimi; zarządzenia i meldunki o poszukiwaniu ludzi i statków powietrznych zaginionych wskutek katastrofy lotniczej;

- "Poza kolejnością" /" Внеочередная"/ - sygnały i wytyczne w zakresie dowodzenia wojskami w operacji i walce; dyrektywy operacyjne, rozkazy i meldunki bojowe;

"Pilny" /" Срочная"/ - zarządzenia i wytyczne w zakresie zabezpieczenia działań bojowych wojsk oraz inne dokumenty dotyczące spraw pilnych; sprawozdania i meldunki.

Do informacji przekazywanych na hasło "powietrze", "samolot", "poza kolejnością" i "pilny" należą również inne sygnały, komendy,

zarządzenia, meldunki i zapotrzebowania przewidziane przez odpowiednie przepisy : o nadawaniu rodzaju i kolejności przekazywania sygnałów i dokumentów bojowych.

Wszystkie pozostałe informacje przekazuje się /wysyła/ bez podawania rodzaju hasła.

Sygnały, komendy, zarządzenia i meldunki oznaczone hasłem "powietrze" i "samolot" przekazuje się tylko przez techniczne środki łączności.

Prawo nadawania dokumentom bojowym, a w tym i telegramom /szyfrotelegramom, kodogramom/, haseł "powietrze", "samolot", "poza kolejnością" i "pilny" oraz korzystanie z połączeń telefonicznych na te hasła mają osoby funkcyjne, których wykaz zostaje ustalony na podstawie wytycznych dowódcy.

Wykazy osób upoważnionych do korzystania z haseł "powietrze", "samolot", "poza kolejnością" i "pilny" przekazuje się na węzły łączności.

4. ZABEZPIECZENIE INFORMATYCZNE DOWODZENIA^{38/}

150./n/. Zabezpieczenie informatyczne dowodzenia polega na zaspokojeniu potrzeb informacyjnych dowódcy i organów dowodzenia w zakresie automatycznego przetwarzania informacji i obliczeń operacyjno-taktycznych oraz transmisji danych. Realizowane jest w ramach eksploatacji polowego systemu przetwarzania informacji.

Zabezpieczenie informatyczne dowodzenia organizuje się zgodnie z decyzją dowódcy, wytycznymi szefa sztabu i zarządzeniem sztabu przełożonego.

Za zabezpieczenie informatyczne dowodzenia i bezpośrednią

jego organizację i koordynację odpowiada na szczeblach operacyjnych szef wydziału informatyki sztabu, a na szczeblach taktycznych wyznaczony oficer. Dla realizacji powyższego, wydział informatyki sztabu /wyznaczony oficer/ ściśle współpracuje z odpowiednimi organami dowodzenia, szczególnie z oddziałem operacyjnym i organami dowodzenia wojsk łączności.

Funkcje i zadania wykonawcze w procesie zabezpieczenia informatycznego dowodzenia realizują:

- organizatorzy systemów przetwarzania informacji w poszczególnych organach dowodzenia;
- obsługi aparatu teledacyjnych i przygotowania maszynowych nośników informacji wchodzących w skład węzła łączności;
- obsługi ośrodków przetwarzania informacji lub ruchomych ośrodków obliczeniowych.

151./n/. Szef sztabu może wydać wytyczne szefowi wydziału informatyki /wyznaczonemu oficerowi/ podając w nich szczełólne wymagania w zakresie organizacji zabezpieczenia informatycznego danego działania i konkretnych warunków.

152./n/. Szef wydziału informatyki sztabu /wyznaczony oficer/ organizuje zabezpieczenie informatyczne dowodzenia na podstawie:

- decyzji dowódcy;
- ewentualnych wytycznych szefa sztabu;
- zarządzenia sztabu przełożonego;
- stanu posiadanych sił i środków informatyki oraz aktualnej bazy programowej i informacyjnej.

Sposób organizacji i zabezpieczenia informatycznego dowodzenia szef wydziału informatyki /wyznaczony oficer/ przedstawia w planie zabezpieczenia informatycznego dowodzenia.

Szef wydziału informatyki /wyznaczony oficer/ w toku działań bojowych powinien orientować się w aktualnej sytuacji, znać zadania postawione wojskom i zgodnie z tym dokonywać niezbędnych zmian w systemie zabezpieczenia informatycznego dowodzenia.^{38/}

5. OCHRONA INFORMACJI

153./n/. Przedsięwzięcia w zakresie organizacji ochrony informacji obejmują:

- ustalenie wiadomości stanowiących tajemnicę;
- szkolenie stanów osobowych w zakresie umiejętności ustalania informacji niejawnych i zapewniania ich ochrony;
- zapewnienie ochrony miejsc pracy i przechowywania dokumentów bojowych oraz innych nośników informacji, na których utrwalone są informacje niejawne, a także - wszelkich przedmiotów /urządzeń/ niejawnych;
- utajnianie informacji niejawnych przekazywanych za pomocą technicznych środków łączności i przetwarzanych z wykorzystaniem środków informatycznych;
- ograniczenie do niezbędnego minimum liczby osób zapoznawanych z informacjami niejawnymi, głównie z zamiarem i decyzją dowódcy, a także dokumentów zawierających pełną decyzję dowódcy;
- sprawowanie nadzoru nad stanem ochrony informacji.

154./n/. Dokumenty bojowe i inne nośniki informacji, na których utrwalone są informacje niejawne ochrania się zgodnie z zasadami zawartymi w "Przepisach o ochronie tajemnicy w Siłach Zbrojnych PRL".

155./n/. Ogólne kierownictwo i nadzór w zakresie ochrony tajemnicy sprawuje szef sztabu. Natomiast za organizację na szczeblu związku operacyjnego i taktycznego odpowiada starszy inspektor /inspektor/ ds. ochrony tajemnicy, szef /wojsk/ łączności i kierownicy kancelarii, a na szczeblu oddziału szef łączności i kierownik kancelarii.

156./n/. Urządzenia i środki służące do przechowywania nośników informacji, na których utrwalone są informacje niejawne i wykorzystywane w bieżącej działalności osób funkcyjnych i organów dowodzenia rozmieszcza się w kolumnie marszowej lub takim rejonie punktu dowodzenia, który jest broniony, a zarazem ma zapewnioną ochronę bezpośrednią.

157./n/. System utajniania informacji przekazywanych za pomocą technicznych środków łączności organizuje się według zasady przełożony - podwładny w wojskach lądowych do pododdziału, a w wojskach lotniczych do pojedynczego samolotu włącznie. Natomiast w wojskach obrony powietrznej kraju do wyrzutni, stacji radiolokacyjnej i pojedynczego samolotu, a w marynarce wojennej - do pojedynczego okrętu włącznie.

System utajniania wiadomości związany ze współdziałaniem różnych związków operacyjnych /związków taktycznych, oddziałów/, ustala szef sztabu związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/, organizujący współdziałanie.

Dokumenty kodowe należy stosować we wszystkich łączach nieutajnionych. Służą one do utajniania informacji o klauzuli "Tajne" i "Poufne".

W okresie przygotowania operacji /walki/ należy maksymalnie ograniczyć przekazywanie informacji przez techniczne środki łączności.

6. STUDIOWANIE I ROZPOWSZECHNIANIE DOŚWIADCZEŃ BOJOWYCH

158./n/. Studiowanie i rozpowszechnianie doświadczeń bojowych wśród wojsk organizuje się w celu podnoszenia sprawności działań bojowych.

Pracę sztabów w zakresie studiowania doświadczeń bojowych należy organizować w ten sposób, aby można było szybko upowszechnić to, co przynosi odpowiednie korzyści, tzn. pozwala usunąć niedociągnięcia i braki występujące w poprzednich walkach, podnosi poziom wyszkolenia bojowego wojsk i organów dowodzenia, pozwala w pełni wykorzystywać właściwości sprzętu bojowego przy wykonywaniu zadań bojowych.

159./n/. Obowiązek studiowania doświadczeń bojowych spoczywa na wszystkich oficerach. Ogólne kierownictwo tą pracą sprawuje szef sztabu, bezpośrednim organizatorem - szef oddziału operacyjnego.

Dla celów studiów sztab prowadzi dziennik działań bojowych, do którego załącza się kopie niezbędnych dokumentów bojowych, mapy sprawozdawcze i szkice przebiegu działań bojowych.

160./n/. Doświadczenia bojowe rozpowszechnia się poprzez wytyczne dowódcy i szefa sztabu wydawane podwładnym, rozkazy podsumowujące wyniki działań, zarządzenia, opisy walk, instrukcje, informatory, biuletyny informacyjne, broszury, tablice, schematy, zdjęcia sprzętu bojowego, publikowanie w prasie pozytywnych doświadczeń, popularyzacja bohaterów walk, urządzenie obiektów pokazowych i wystaw zdobyczy wojennych, wyświetlanie filmów dokumentalnych, omawianie minionych walk /jeśli pozwala sytuacja/.

PRACA SZTABU W ZAKRESIE PRZYGOTOWANIA DZIAŁAŃ BOJOWYCH

1. PLANOWANIE DZIAŁAŃ BOJOWYCH

161. Celem planowania jest określenie zgodnie z otrzymanym zadaniem kolejności, terminów i sposobów wykonania przez podległe związki operacyjne /związki taktyczne, oddziały, pododdziały/ zadań bojowych, określenie ugrupowania sił i środków, ustalenie sposobów współdziałania, wszechstronnego zabezpieczenia działań bojowych i dowodzenia wojskami.

Warunkiem dobrego planowania jest zrozumienie otrzymanego zadania bojowego, wszechstronna ocena sytuacji, obiektywne uwzględnianie realnych możliwości wojsk własnych i nieprzyjaciela oraz właściwe przewidywanie rozwoju działań bojowych. Powinno ono zapewnić ~~jak najbardziej~~ efektywne i uzgodnione użycie wszystkich sił i środków, a przede wszystkim broni jądrowej i innych rodzajów broni masowego rażenia.

162./n/ Sztab jest obowiązany powiadomić w zarządzeniu wstępnym dowódcę lub szefa sztabu podległych wojsk kiedy i w jaki sposób zostanie przekazane zadanie bojowe. Po otrzymaniu od sztabu wyższego zarządzenia wstępnego szef sztabu obowiązany jest zapewnić sprawne odebranie zadania bojowego i zapoznać z nim kierownicze osoby funkcyjne, przygotować sztab do pracy nad planowaniem działań bojowych oraz wydać ewentualnie własne zarządzenie wstępne.

163./n/ Sztab i inne organa dowodzenia na podstawie otrzymanego zarządzenia wstępnego i własnych przewidywań powinny: zebrać aktualne informacje o położeniu wojsk własnych i nieprzyjaciela, ocenić sytuację, a szczególnie kierunek i prawdopodobny sposób przyszłego działania wojsk własnych i nieprzyjaciela, właściwości terenu, możliwości usunięcia w najbliższym czasie braków i niedomagań w podległych wojskach oraz warunki hydrologiczno-meteorologiczne, wykonać niezbędne zabiegi organizacyjne zapewniające sprawne przygotowanie działań bojowych.

164. Planowanie działań bojowych rozpoczyna się z chwilą otrzymania zadania bojowego.

Po otrzymaniu i analizie zadania bojowego dowódca lub szef sztabu kalkuluje czas na przygotowanie działań bojowych określając do jakiego terminu wojska powinny otrzymać zadania bojowe i przekazuje osobiście lub przez szefa sztabu podległym wojskom zarządzenia wstępne.

Sztab i inne organa dowodzenia zobowiązane są przygotować dowódcy dane do podjęcia we właściwym terminie decyzji, zapewnić jej opracowanie i niezwłoczne doprowadzenie wynikających z niej zadań do wykonawców.

165. Podstawę planowania i organizowania działań bojowych wojsk stanowi decyzja dowódcy, którą dowódca i sztab opracowuje na mapie wraz z legendą. Jest ona podstawowym dokumentem planu działań bojowych.

Szefowie rodzajów wojsk i służb i inne organa dowodzenia, zgodnie z decyzją dowódcy, planują użycie podległych im wojsk i służb, a także wraz ze sztabem - przedsięwzięcia zabezpieczenia działań bojowych.

166. Danymi wyjściowymi do obliczeń i kalkulacji taktyczno-operacyjnych są: otrzymane zadanie i wytyczne dowódcy; położenie, skład bojowy i możliwości własnych sił i środków oraz nieprzyjaciela; przewidywane przeciwdziałanie nieprzyjaciela i inne dane o sytuacji.

Szczególnie dokładnie oblicza i kalkuluje się: możliwość i efektywność użycia broni jądrowej oraz zwykłych środków rażenia; stosunek sił i środków w całym pasie według zadań i kierunków; sytuację skażeń promieniotwórczych; przegrupowanie wojsk oraz czas na przygotowanie się wojsk do wykonania zadań.

167. Aby zapewnić sprawne przygotowanie danych do decyzji dowódcy i planowanie działań bojowych, dowódca lub szef sztabu powinien dać wytyczne szefom oddziału sztabu oraz szefom rodzajów wojsk i służb dotyczące zakresu i terminów przygotowania danych do decyzji dowódcy i planowania działań bojowych.

168. Zależnie od czasu i dysponowanych środków technicznych dane do decyzji dowódcy i planowania działań bojowych opracowuje się na mapach, w postaci notatek, tabel, wykresów oraz szkicach i maszynowych dokumentach wynikowych.

169. Operację /walkę/ planuje się na całą głębokość zadania bojowego, według zadań, a na szczeblach operacyjnych także na pierwsze dni. Najszczegółowiej planuje się działanie wojsk dla wykonania najważniejszych i najpilniejszych zadań częściowych, w szczególności użycia sił i środków w pierwszym uderzeniu jądrowym, wprowadzenia wojsk do bitwy /walki/, i przełamania obrony nieprzyjaciela.

W planowaniu operacji i walki obowiązuje zasada jedności planowania działań bojowych z użyciem broni jądrowej i bez jej użycia.

Do opracowania decyzji dowódcy dopuszcza się ograniczoną ilość osób wyznaczonych przez dowódcę lub szefa sztabu.

Podstawowe problemy planowania działań bojowych rozstrzyga dowódca, względnie szef sztabu, który aktywnie uczestniczy w całym procesie planowania.

Kierownictwo nad planowaniem działań bojowych sprawuje szef sztabu. On kontroluje wewnętrzną zgodność planowania z decyzją dowódcy i przebieg prac związanych z planowaniem w oddziałach sztabu, w szefostwach /szefów/ rodzajów wojsk i służb.

170. Planując przegrupowanie /marsz, przewóz transportem kolejowym lub wodnym, przerzut drogą powietrzną, manewr lotniskowy, przebazowanie i przesunięcie elementów ugrupowania armii lotniczej wojsk, sztab uwzględniając możliwości oddziaływania nieprzyjaciela powinien przewidzieć sposoby zachowania ich wysokiej zdolności bojowej.

Planując przesunięcie wojsk sposobem kombinowanym sztab jest obowiązany obliczyć i uzgodnić w czasie ruchu kolumn marszowych z przewozem oddziałów /pododdziałów/ transportem kolejowym /wodnym/ i przerzucanych drogą powietrzną, skalkulować kolejność przybycia związków taktycznych /oddziałów/ oraz sposoby i możliwe działanie wojsk w razie zakłócenia przewozów transportem kolejowym /wodnym/ i przerzutu drogą powietrzną.

171. Manewrowy charakter działań bojowych, możliwość szybkich niespodziewanych i gwałtownych zmian sytuacji ograniczają

czas planowania działań bojowych i zmuszają do: stosowania odpowiednich metod, głównie metody planowania równoległego; stosowania odpowiednich technik organizatorskich i informatycznych; opracowania niezbędnych dokumentów planowania w jak najkrótszym czasie.

Opracowanie dokumentów bojowych nie może opóźnić przekazania wojskom zadań i organizacji działań bojowych.

172. /n/ Rezultat planowania przedstawia się w planie operacji /walki/. Obejmuje on: decyzję dowódcy wyrażoną na mapie wraz z pisemną legendą, plany użycia rodzajów wojsk i służb, plan pracy partyjno-politycznej, plany zabezpieczenia działań bojowych, dyrektywę /rozkazy/ i inne dokumenty.

W warunkach skrajnie ograniczonego czasu na przygotowanie działań bojowych, a na szczeblu oddziału z zasady, treść decyzji dowódcy wyraża się na mapach roboczych dowódcy i szefa sztabu, a treść dotyczącą planowania użycia rodzajów wojsk i służb, pracy partyjno-politycznej zabezpieczenia działań bojowych - na mapach roboczych poszczególnych szefów, zgodnie z zakresem ich obowiązków.

173. /n/ Na podstawie decyzji dowódcy i jego wytycznych sztabu i inne organy dowodzenia oprócz decyzji dowódcy w zasadzie opracowują:

- sztab frontu i armii - plan pierwszego uderzenia jądrowego z grafikiem wykonania uderzenia jądrowego, /sztab frontu/, plan udziału w pierwszym uderzeniu jądrowym frontu /sztab armii/, plan przełamania, plan współdziałania, plan przegrupowania lub operacyjnego rozwinięcia wojsk, plan operacji

powietrzno-desantowej /sztab frontu/, plan powietrzno-morskiej operacji desantowej /sztab frontu/, plan rozpoznania, plan maskowania operacyjnego, plan walki radioelektronicznej, plan rozmieszczenia i przesunięcia punktów dowodzenia, kalendarzowy plan przygotowania operacji, plan łączności;

- sztab dywizji - plan współdziałania, plan rozpoznania, plan - grafik obezwładniania radioelektronicznego, plan terminarz przygotowania walki, plan łączności.

Szefowie rodzajów wojsk i służb na szczeblach operacyjnych i związku taktycznego oraz sztab armii lotniczej opracowują:

- szef wojsk raketowych i artylerii frontu /armii/
- plan użycia wojsk raketowych i artylerii, szef artylerii dywizji - plan działań bojowych dywizjonu raket taktycznych i artylerii;

- sztab armii lotniczej - plan działań bojowych armii lotniczej;

- szef wojsk OPL frontu /armii/ i szef OPL dywizji - plan obrony przeciwlotniczej;

- szef wojsk inżynieryjnych frontu /armii/, szef saperów dywizji - plan zabezpieczenia inżynieryjnego;

- szef wojsk chemicznych frontu /armii/, szef zabezpieczenia chemicznego dywizji - plan zabezpieczenia chemicznego;

- kwatermistrz frontu /armii, dywizji/ przy współpracy z szefem służb technicznych - plan organizacji tyłów, zabezpieczenia materiałowego i medycznego, a szef służb technicznych - plan zabezpieczenia materiałowo-technicznego.

174. Równoległe z podejmowaniem decyzji i na jej podstawie sztaby związków operacyjnych /związków taktycznych/ opracowują: sztab frontu - dyrektywę operacyjną, a w toku operacji rozkazy operacyjne /zarządzenia bojowe/; sztab armii - rozkaz operacyjny /zarządzenia bojowe/; sztab dywizji - rozkaz bojowy /zarządzenia bojowe/. W pułku wydaje się ustny rozkaz bojowy /zarządzenie bojowe/, który sztab pułku utrwała w formie dokumentu, ale nie wysyła się do podległych pododdziałów.

W natarciu w rozkazie operacyjnym stawia się zadania podległym związkom operacyjnym /związkom taktycznym, na dobę walki i podaje dane orientacyjne na następną dobę. W rozkazie bojowym stawia się oddziałom zadania bliższe i następne /a pododdziałom tylko bliższe/ i orientuje co do dalszych działań.

Do przegrupowania wojsk sztab frontu /armii, dywizji, pułku/ zadania podległym związkom operacyjnym /związkom taktycznym, oddziałom, pododdziałom/ może opracować i przekazać na całą głębokość wykonywanego marszu.

W obronie sztab frontu /armii, dywizji, pułku/ zadania podległym związkom operacyjnym /związkom taktycznym, oddziałom, pododdziałom/ opracowuje i przekazuje na cały czas jej trwania.

Dyrektywa operacyjna, rozkaz operacyjny i rozkaz /zarządzenie/ bojowy są głównymi dokumentami organizacji działań bojowych i dowodzenia wojskami.

Dyrektywy operacyjnej i rozkazu operacyjnego frontu i armii w całości nie wysyła się do podległych wojsk. Zadania stawia się wojskom podając im do wiadomości niezbędne dane z tych

dokumentów w formie rozkazu operacyjnego dla jednego wykonawcy. Rozkaz bojowy sztab dywizji może przekazać w całości do każdego oddziału.

175. W dyrektywie operacyjnej, rozkazie operacyjnym i rozkazie bojowym nie wolno podawać czasu użycia broni jądrowej i czasu rozpoczęcia działań bojowych. Dane te podaje się dowódcom osobiście, przez oficerów kierunkowych lub szyfrem w takim czasie, żeby wojska mogły rozpocząć w terminie wykonywanie zadań bojowych.

2. ORGANIZOWANIE DZIAŁAŃ

2.1. PRZEKAZYWANIE ZADAŃ BOJOWYCH

176. Zadania bojowe dowódca określa podwładnym osobiście i przekazuje je: osobiście w bezpośredniej styczności z podwładnym, przez techniczne środki łączności, upoważnionych oficerów dowództwa, względnie za pomocą dokumentów, za pośrednictwem oficerów lub z pomocą sygnałów.

Najlepszym sposobem stawiania zadań wojskom jest przekazywanie ich osobiście przez dowódcę lub upoważnionych oficerów, którzy uczestniczyli w opracowaniu decyzji dowódcy. Jeżeli takich możliwości nie ma zadania można przekazywać bezpośrednio wykonawcom przez techniczne środki łączności. Rozkazy wydawane ustnie zapisują oficerowie sztabu lub utrwalają w inny sposób.

Nie wolno przekazywać zadań bojowych przez wojskową pocztę polową.

Przed wysłaniem do związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału, pododdziału/ oficera upoważnionego do przekazania

zadania bojowego, wysyłający dowódca lub szef sztabu jest obowiązany osobiście sprawdzić czy właściwie zrozumiał on zadanie bojowe oraz podpisać mapę, szkic lub inny dokument, na którym wyrażona jest treść zadania bojowego.

Wraz z zadaniem bojowym przekazuje się podwładnym niezbędne informacje dotyczące współdziałania i zabezpieczenia działań bojowych.

Sposób i formę przekazywania zadań bojowych należy dostosować do wymagań konkretnej sytuacji, posiadanych środków dowodzenia i czasu niezbędnego wykonawcom na realizację tych zadań.

Zadania bojowe należy przekazywać w terminie zapewniającym należyte ich przygotowanie i wykonanie oraz w takiej formie aby wykonawca zrozumiał je właściwie i w jak najkrótszym czasie.

W warunkach ograniczonego czasu z zasady przekazuje się je podwładnym natychmiast po powzięciu decyzji w zarządzeniach bojowych.

Najpierw stawia się zadania bojowe tym wykonawcom, którzy wykonują najpilniejsze i najważniejsze zadania, rozpoczynają działania bojowe wcześniej niż inne lub którzy potrzebują więcej czasu na przygotowanie.

Zwykle równoległe ze stawianiem zadań bojowych związkom operacyjnym /związkom taktycznym, oddziałom, pododdziałom/ stawia się zadania bojowe związkom taktycznym /oddziałom, pododdziałom/, wojsk raketowych, artylerii, OPL, inżynieryjnych, chemicznych, tyłowych, raketowo-technicznych i ewakuacyjno-remontowych i innych.

Szefowie rodzajów wojsk i służb odpowiedzialni są za terminowe doprowadzenie zadań bojowych do podległych wojsk.

Pilne zadania dotyczące organizacji dowodzenia i łączności, rozpoznania i innych elementów zabezpieczenia działań bojowych, a także pracy partyjno-politycznej przekazuje się podległym wojskom zazwyczaj równoległe z przekazywaniem zadań bojowych.

177./n/ W zależności od sytuacji, głównie od posiadanego czasu i szczebla dowodzenia, zadanie bojowe doprowadza się do podwładnych w dyrektywie /rozkazie/ operacyjnej, rozkazie lub zarządzeniu bojowym^{39/}.

Dyrektywę /rozkaz/ operacyjną, rozkaz bojowy stosuje się przy dysponowaniu wystarczającej ilości czasu na przygotowanie działań bojowych.

Zarządzenie bojowe przekazuje się z zasady w toku działań bojowych i podczas przygotowywania działań w warunkach ograniczonego lub skrajnie ograniczonego czasu.

Zarządzenie bojowe przekazuje się natychmiast po podjęciu decyzji przez dowódcę podając w nim ujęte w najzwięźlejszy sposób zadanie bojowe podległego związku /oddziału, pododdziału/ zawierające zazwyczaj cel działań i termin jego osiągnięcia. W miarę precyzowania planu działań bojowych w kolejnych zarządzeniach bojowych lub rozkazach przekazuje się podwładnym bardziej szczegółowe informacje wynikające z decyzji dowódcy.

Zadanie wojskom raketowym i artylerii, OPL, inżynieryjnym, chemicznym i innym oraz dotyczące zabezpieczenia działań bojowych, organizacji współdziałania, dowodzenia, łączności i pracy partyjno-politycznej przekazuje się w zarządzeniach lub w oddzielnych wytycznych.

Zadania zabezpieczenia tyłowego doprowadza się do podległych wojsk w dyrektywie lub rozkazie tyłowym oraz w zarządzeniach kwatermistrzowskich i zarządzeniach^{ch} technicznych.

178. Podczas przekazywania rozkazów /zarządzeń i wytycznych/ bojowych przez techniczne środki łączności należy przestrzegać zasad zawartych w "przepisach o ochronie tajemnicy w siłach zbrojnych PRL".

Rozkazy /zarządzenia/ bojowe przekazywane przez techniczne środki łączności oznacza się rodzajem "poza kolejnością" i po otrzymaniu doręcza natychmiast dowódcy lub szefowi sztabu.

179. Ustne rozkazy /zarządzenia/ bojowe należy wykonywać nie czekając na ich potwierdzenie.

W miarę możliwości wydane ustnie rozkazy /zarządzenia/ bojowe potwierdza się przekazując je wykonawcom w dokumentach bojowych w późniejszym terminie.

Podwładny potwierdza natychmiast odbiór zadania bojowego.

180. W celu zapewnienia podwładnym możliwości równoległego planowania działań bojowych a wojskom jak najlepszych warunków przygotowania się do działań, sztab wydaje zarządzenia wstępne. Zarządzenia wstępne zwykle wydaje szef sztabu w imieniu dowódcy.

181. Oddział operacyjny sztabu kontroluje terminowość przekazania wojskom zadań bojowych. Jest on obowiązany dopilnować aby rozkazy /zarządzenia/ bojowe i zarządzenia wstępne były przekazywane /doręczane/ w określonych terminach. Szef oddziału operacyjnego melduje natychmiast szefowi sztabu o wszystkich wypadkach nieterminowego przekazania /doręczenia/ podwładnym zadań bojowych.

2.2. ORGANIZACJA WSPÓLDZIAŁANIA⁴⁰/

182. Współdziałanie organizuje dowódca równocześnie ze stawianiem zadań bojowych i w zależności od czasu udokładnia je w terenie, ~~na~~ stole plastycznym lub na mapie.

183./n/ Na podstawie decyzji i wytycznych dowódcy oraz wytycznych sztabu nadrzędnego, sztab uzgadnia działania wojsk podległych i współdziałających w czasie wykonywania przez nie zadań.

184. Organizując współdziałanie dowódca i sztab są obowiązani:

- uzgodnić wykonanie własnych uderzeń bronią masowego rażenia z uderzeniami wykonywanymi przez przełożonego i przez sąsiadów, uderzeniami i działaniem lotnictwa oraz środkami rażenia wojsk lądowych;

- uzgodnić działania związków operacyjnych /związków taktycznych, oddziałów, pododdziałów/ różnych rodzajów wojsk oraz lotnictwa, obrony powietrznej kraju, marynarki wojennej, obrony terytorium kraju co do celów, miejsca i czasu oraz sposoby ich wspólnego działania w czasie wykonywania zadań;

- udokładnić specyficzne dla danych warunków sposoby wszechstronnego zabezpieczenia działań bojowych;

- zorganizować wzajemne powiadamianie /ostrzeganie, alarmowanie/ sztabów i wojsk o nieprzyjacielu powietrznym, o sytuacji skażeń i zakażeń;

- określić organizację łączności między współdziałającymi wojskami;

- określić sposób przejęcia dowodzenia związkiem operacyjnym /związkiem taktycznym, oddziałem/ w przypadku zniszczenia stanowiska dowodzenia;

- ustalić zgodnie z wytycznymi sztabu nadrzędnego sygnały współdziałania, wskazywania celów, wzajemnego rozpoznawania się, powiadamiania oraz systemu obserwacji i numeracji celów.

Ponadto na szczeblach taktycznych szczególnie dokładnie uzgadnia się współdziałanie oddziałów /pododdziałów/ zmechanizowanych /czołgów/ z pododdziałami śmigłowców szturmowych.

W toku działań bojowych sztab powinien śledzić zmiany sytuacji, przekazywać w terminie wykonawcom nowe zadanie i zgodnie z nimi udokładniać ustalony poprzednio sposób współdziałania.

Główną uwagę sztab zwraca na utrzymanie współdziałania, związków taktycznych /oddziałów/, które wykonują uderzenia bronią masowego rażenia i lotnictwa, z wojskami działającymi na kierunkach uderzeń jądrowych, desantami powietrznymi i morskimi, związkami taktycznymi /oddziałami/ działającymi w znacznym oddaleniu od sił głównych oraz lądowo-powietrznymi zespołami uderzeniowymi.

W razie naruszenia współdziałania sztab powinien natychmiast przywrócić je i meldując o tym dowódcy .

185./n/ Uzgodnione działania wojsk podległych i współdziałających na szczeblu związku operacyjnego przedstawia się na planie współdziałania, który zwykle opracowuje się w formie tabelarycznej.

Sztab zgodnie z wytycznymi sztabu nadrzędnego sporządza tabelę niezbędnych sygnałów.

186./n/ Jeżeli dowódca nie omawia szczegółowego współdziałania z podwładnymi sztab jest obowiązany przekazać im wytyczne współdziałania. Treść tych wytycznych zależy od sytuacji i rodzaju działań bojowych. Prócz wytycznych sztab przekazuje wojskom sygnały współdziałania i inne dane niezbędne do utrzymania współdziałania.

187./n/ Współdziałanie wojsk lotniczych z ogólnowojskowymi związkami operacyjnymi /związkami taktycznymi, oddziałami/ organizuje się w celu wykorzystania wszystkich sił i środków wojsk lotniczych dla zapewnienia skutecznej osłony wojsk lądowych, skutecznego zwalczania obiektów nieprzyjaciela oraz zapewnienia swobody i bezpieczeństwa działań lotnictwa.

188./n/ Głównym organizatorem współdziałania wojsk lotniczych z wojskami lądowymi jest dowódca frontu /armii, związku taktycznego wojsk lądowych/.

Sztab frontu /armii, związku taktycznego wojsk lądowych wspólnie z szefami rodzajów wojsk i sztabem armii lotniczej /związku taktycznego/ na podstawie decyzji i wytycznych dowódcy, wytycznych sztabu nadrzędnego, podczas organizacji współdziałania wojsk lądowych z wojskami lotniczymi uściśla⁴¹/:

- podział limitu wylotów według rodzajów lotnictwa, zadań i dni operacji;

- sposób wspólnych działań wojsk OPL i lotnictwa w zakresie osłony wojsk i obiektów tyłowych od uderzeń lotnictwa nieprzyjaciela;

- sposób korygowania ognia i oceny efektywności uderzeń;

- przedsięwzięcia realizowane przez wojska lądowe na korzyść lotnictwa /niszczenie środków OPL nieprzyjaciela, zabezpieczenie manewru lotniskowego w czasie operacji, ustalenie dróg marszu i kolejności przesuwania jednostek inżynieryjno-lotniskowych, tyłowych i radiotechnicznych armii lotniczej na nowe lotniska; organizacji walki radioelektronicznej, ochrony i obrony lotnisk i punktów dowodzenia armii lotniczej;/

- jednolity sposób i sygnały /kody/ wzajemnej identyfikacji, wskazywania celów, powiadamiania i utrzymania łączności między wojskami lądowymi i lotnictwem w toku działań bojowych, przedsięwzięcia maskowania operacyjnego i zabezpieczenia oświetlenia działań nocnych wojsk;

- współdziałanie sił i środków rozpoznania lotniczego i naziemnego;

- sposoby wskazywania obiektów uderzeń dla lotnictwa.

189./n/ Sztab armii lotniczej /związku taktycznego, oddziału/, w zakresie organizacji współdziałania realizuje następujące zadania:

- kieruje do rejonu stanowiska dowodzenia frontu, centrum dowodzenia bojowego lotnictwem myśliwskim armii lotniczej oraz na stanowiska dowodzenia armii ogólnowojskowych pierwszego rzutu operacyjnego centrum dowodzenia bojowego armii lotniczej, a do związków taktycznych wojsk lądowych - grupy dowodzenia bojowego;

- informuje ośrodki, punkty kierowania obroną przeciwlotniczą o sytuacji lotniczej i lotach własnych samolotów /śmigłowców/ w pasie frontu /armii i związku taktycznego wojsk lądowych/;

- określa kolejność wywoływania lotnictwa do działań w interesie wojsk lądowych;

- realizuje kontrolę przestrzegania ustalonych warunków lotów w pasie działań lotnictwa;

- ostrzega załogi w powietrzu o sytuacji skażeń;

- ustala sygnały rozpoznania i wskazywania celów;

- udokładnia przedsięwzięcia zabezpieczające wzajemne bezpieczeństwo lotnictwa i wojsk lądowych.

190./n/ Dowódca /sztab/ pułku lotnictwa wojsk lądowych /plwl/ w ramach organizacji współdziałania z wojskami lądowymi uściśla z dowódcami związków taktycznych i oddziałów:

- podział wydzielonego wysiłku lotnictwa do wsparcia i towarzyszenia oddziałom;
- planowane do zniszczenia obiekty, dla lotnictwa, ich współrzędne i czas wykonania uderzeń;
- sposób oznakowania wojsk, sygnały wzajemnego rozpoznawania, ostrzegania i wskazywania celów;
- miejsca /rejon/ dyżurowania na ziemi i w powietrzu dla pododdziałów śmigłowców, a także sposób naprowadzania śmigłowców na cele naziemne;
- przygotowanie i ochronę lądowisk dla pododdziałów śmigłowców.

191./n/ Współdziałanie sił i środków rozpoznania naziemnego i powietrznego organizuje sztab frontu /armii/ drogą podziału zadań pomiędzy różne rodzaje sił i środków rozpoznania, określenie sposobów dowodzenia nimi i wymiany danych rozpoznawczych. Dane z rozpoznania powietrznego przekazywane przez radio z pokładu samolotu rozpoznawczego winny być odbierane przez wszystkie sztaby. Sztab oddziału lotniczego /związku taktycznego/ przekazuje pełne /zapotrzebowane i opracowane/ dane z rozpoznania powietrznego do sztabu nadrzędnego /zainteresowanego/. Uogólnione dane z rozpoznania powietrznego sztab armii lotniczej przekazuje sztabowi nadrzędnemu i doprowadza do sztabów współdziałających.

192./n/ W celu zapewnienia bezpieczeństwa wojsk lądowych i lotnictwa przed wzajemnym rażeniem podczas wspólnych działań sztab frontu powinien:

- ustalić dla wojsk lądowych i lotnictwa jednolity sposób wzajemnej identyfikacji, zasadnicze i zapasowe sygnały /kody/ identyfikacji, czas ich wprowadzenia i zmiany albo zmiany ich w przypadku ujawnienia;

- wydać wytyczne do organizacji łączności i wymiany informacji między sztabami i punktami dowodzenia.

Sztaby ogólnowojskowe i lotnicze niższych szczebli zgodnie z wytycznymi sztabu frontu, opracowują w szczególności przedsięwzięcia w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa wojsk lądowych i lotnictwa i doprowadzają sygnały /kody/ do wojsk, zabezpieczają je w środki identyfikacji i określają sposób i miejsce ich wykorzystania, zapewniają terminowe przyjmowanie i przekazywanie ustalonych sygnałów i komend dotyczących identyfikacji swych wojsk, kontrolują realizację wspólnych ustaleń.

193./n/ Szef wojsk OPL frontu wspólnie z zastępcą dowódcy armii lotniczej uściśla: korytarze, warunki przelotu własnego lotnictwa; sposób powiadamiania o czasie wylotu grup lotnictwa, sposób doprowadzenia do wojsk sygnału /kodu/ wzajemnej identyfikacji, czas ich ważności i zmiany, zakres informacji i lotach własnego lotnictwa, które doprowadza się do szefa wojsk OPL armii, centrum dowodzenia bojowego armii lotniczej, związków /oddziałów/ wojsk OPL podporządkowanych frontowi.

Szefowie wojsk OPL niższych szczebli organizują i zapewniają realizację przedsięwzięć w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa lotów własnego lotnictwa w strefach działań bojowych podległych środkom OPL i zapewniają terminowe doprowadzenie do oddziałów /pododdziałów/ OPL informacji o przelotach własnego lotnictwa i kontrolują realizację wszystkich przedsięwzięć w tym zakresie.

194./n/ Głównym koordynatorem współdziałania wojsk obrony powietrznej kraju z wojskami obrony powietrznej innych rodzajów sił zbrojnych na obszarze kraju jest dowódca wojsk obrony powietrznej kraju, zaś bezpośrednimi organizatorami są dowódcy związków operacyjno-taktycznych wojsk obrony powietrznej kraju.

W przypadku włączenia części obszaru kraju do strefy frontowego systemu obrony przeciwlotniczej, organizatorem współdziałania z wojskami obrony powietrznej kraju znajdującymi się w tej strefie jest dowódca frontu.

Wszystkie zagadnienia współdziałania wojsk obrony powietrznej kraju z wojskami obrony powietrznej innych rodzajów sił zbrojnych, na obszarze kraju - ustala się w okresie pokoju, w myśl odnośnych dyrektyw MON i wytycznych Szefa Sztabu Generalnego WP.

195./n/ Głównym koordynatorem współdziałania wojsk operacyjnych na obszarze kraju z siłami OTK jest Sztab Generalny WP. Bezpośrednimi organizatorami współdziałania są dowódcy okręgów wojskowych i rodzajów sił zbrojnych, jednostek wojskowych wojsk operacyjnych, szefowie wojewódzkich sztabów wojskowych, szefowie obrony cywilnej województw i miast.

W przypadku gdy część terytorium kraju znajdzie się w strefie działań bojowych frontu, wówczas organizatorem współdziałania w stosunku do tych sił i środków OTK, które znalazły się w tej strefie, jest dowódca związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/. W tym przypadku siły i środki OTK realizują zadania zgodnie z decyzją dowódcy związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału⁴²/.

196. Pracę nad przygotowaniem operacji na kierunku nadmorskim i kierowanie działaniami bojowymi biorących w nich udział sił i środków organizuje sztab frontu /armii/. Do planowania i przygotowania operacji powołuje się również sztab związku operacyjnego /związku taktycznego/ marynarki wojennej i sztaby związków operacyjnych /związków taktycznych/ innych rodzajów sił zbrojnych biorących udział w operacji. Należy wtedy dokładnie opracować wszystkie zagadnienia współdziałania wojsk lądowych, sił marynarki wojennej, lotnictwa, wojsk obrony powietrznej kraju, mających wspólnie wykonywać zadania na wybrzeżu i na morzu. Szczególnie dokładnie opracowuje się zagadnienia współdziałania w zakresie wykonania uderzeń bronią masowego rażenia i w zabezpieczeniu wysadzenia desantów morskich i powietrznych oraz w działaniach mających na celu rozbicie morskich i powietrznych desantów nieprzyjaciela.

197. Sztab związku /zespołu/ operacyjnego lub związku /zespołu/ taktycznego marynarki wojennej w czasie przygotowania

i prowadzenia działań desantowych organizuje przygotowanie działań w dziedzinie organizacyjnej /taktycznej/ i specjalnej, a wspólnie ze sztabem tyłów - w dziedzinie tyłowej. Organizuje on rozpoznanie na obszarze planowanych działań, a szczególnie obrony przeciwdesantowej i maskowania operacyjnego; zapewnia rozwinięcie systemu załadowania desantu, ześrodkowanie morskich sił osłony, lądowanie i wsparcie; organizuje załadowanie desantu, jego przejście morzem, walkę o lądowanie, wsparcie z morza desantu po wylądowaniu oraz obronę wodnego rejonu na obszarze lądowania.

198. Organizując walkę z desantem morskim nieprzyjaciela, sztab związku operacyjnego /związku taktycznego/ marynarki wojennej organizuje rozpoznanie i obserwację, aby nie dopuścić do zaskoczenia przez desant, określa jego skład, ugrupowanie marszowe i bojowe oraz kierunek lądowania; zapewnia terminowe rozwinięcie wojsk własnych i uderzenie na desant we współdziałaniu z lotnictwem i wojskami lądowymi w czasie jego przechodzenia morzem, na podejściach do rejonu lądowania i w czasie lądowania na brzegu; organizuje działania związku operacyjnego /związku taktycznego/ marynarki wojennej w walce z desantem w razie jego wysadzenia i podczas ewakuacji.

199. Desantowanie z powietrza organizuje i kieruje sztab związku operacyjnego, na którego korzyść desant ma działać. Do tej pracy powołuje się również sztab związku taktycznego /oddziału/ wojsk desantowych, lotnictwa transportowego i przedstawicieli sztabów związków operacyjnych /związków taktycznych, oddziałów/ innych rodzajów sił zbrojnych i rodzajów wojsk biorących udział w zabezpieczeniu desantowania.

Na korzyść wojsk desantowych organizuje się współdziałanie z lotnictwem zabezpieczającym desantowanie, związkami taktycznymi działającymi na kierunku desantów, a w razie zrzutu /wysadzenia/ desantu na wybrzeżu morskim - z siłami marynarki wojennej i desantami morskimi.

200. Sztab wojsk powietrznodesantowych ponosi bezpośrednią odpowiedzialność za organizację i urządzenie rejonu wyjściowego do desantowania, za terminowe ześrodkowanie wojsk desantowych w rejonie wyjściowym do desantowania, dowodzenie nimi w czasie

działań na tyłach nieprzyjaciela i za organizację zabezpieczenia działań bojowych po wylądowaniu.

201./n/ Powietrzne desanty operacyjne organizuje sztab frontu. Mogą one wykonywać zadania na korzyść armii ogólnowojskowej /operacyjnej/, marynarki wojennej i desantów morskich.

Powietrzne desanty taktyczne organizuje sztab armii lub związku taktycznego. Mogą one wykonywać zadania na korzyść związków taktycznych /oddziałów/ wojsk lądowych, marynarki wojennej, desantów morskich i niekiedy na korzyść lotnictwa.

3. KIEROWANIE RUCHEM WOJSK

202./n/ Kierowanie ruchem wojsk na obszarze kraju organizuje się głównie dla zapewnienia sprawnego przegrupowania wojsk własnych i sojusznicych przez terytorium PRL oraz maksymalnego ograniczenia sytuacji zmuszających maszerujące wojska do regulacji ruchu na drogach marszu własnymi siłami.

Głównym organizatorem systemu kierowania ruchem wojsk na obszarze kraju jest Sztab Generalny WP, natomiast bezpośrednimi organizatorami kierowania ruchem wojsk są sztaby okręgów wojskowych na swoich terenach.

203./n/ W skład systemu kierowania ruchem wojsk wchodzi:

- Centralne Grupy Kierowania Ruchem Wojsk /CGKRW/ jako organy Sztabu Generalnego WP przewidziane do realizacji zadań kierowania ruchem wojsk w przypadku zdecentralizowanego dowodzenia na obszarze kraju;

- Okręgowe Grupy Kierowania Ruchem Wojsk /OGKRW/ realizujące zadania kierowania ruchem wojsk na obszarze okręgów wojskowych

- Komendy Stref Kierowania Ruchem Wojsk /KSKRW/ podległe OGKRW;

- Komendy Rejonów Kierowania Ruchem Wojsk /KRKRW/ podległe KSKRW;

- wojskowe i milicyjne posterunki regulacji ruchu realizujące swe zadania w ramach RKRW.

204./n/ Organy i siły systemu kierowania ruchem wojsk zapewniają przegrupowującym się wojskom: regulację ruchem na drogach marszu; pilotowanie kolumn przez duże aglomeracje miejsko-przemysłowe i na drogach obejścia; przekazywanie dowódcom i sztabom maszerujących kolumn wojsk dodatkowych zarządzeń nadrzędnych organów dowodzenia; pełną informację o sytuacji w rejonie ich działania oraz możliwość nawiązania łączności w relacji przełożony-podwładny i odwrotnie.

205./n/ Dowództwa i sztaby przegrupowujących się wojsk ściśle współpracują ze wszystkimi organami kierowania ruchem wojsk przez: delegowanie swych przedstawicieli do organów działających w systemie kierowania ruchem wojsk; wspólne wypracowywanie propozycji do podjęcia decyzji dotyczących wprowadzania zmian w planie przegrupowania wojsk przekazywanie rozkazów i zarządzeń dotyczących zmian w planie przegrupowania zarówno dla przegrupowujących się wojsk, jak i organów kierowania ruchem; obopólne przestrzeganie i realizowanie planu przegrupowania oraz otrzymanych w tym zakresie rozkazów i zarządzeń.

R o z d z i a ł VI

Z A B E Z P I E C Z E N I E D Z I A Ł A Ń B O J O W Y C H

206. Zabezpieczenie działań bojowych organizują zgodnie z zakresem obowiązków szef sztabu, szefowie komórek organizacyjnych sztabu, szefowie rodzajów wojsk oraz kwatermistrz i szef służb technicznych na podstawie decyzji i ewentualnych wytycznych dowódcy /szefa sztabu/ oraz zarządzeń /wytycznych/ sztabu nadrzędnego.

Organizacja zabezpieczenia działań bojowych obejmuje precyzowanie zadań specyficznych dla danej sytuacji i każdego rodzaju zabezpieczenia, określenie i wydzielenie sił i środków, niezbędnych do ich wykonania, przekazanie zadań wykonawcom oraz ustalenie sposobów ich współdziałania.

1. ROZPOZNANIE^{43/}

207./n/. Organizowanie rozpoznania i ciągłe kierowanie nim jest jednym z głównych zadań dowódców, sztabów, szefów rodzajów wojsk i służb oraz innych organów dowodzenia.

208./n/. Zadania do rozpoznania stawia się natychmiast po otrzymaniu i analizie zadania bojowego, a po podjęciu decyzji przez dowódcę konkretyzuje się je i uzupełnia. Dowódca stawiając zadanie do rozpoznania określa: rodzaj i czas zdobycia wiadomości o nieprzyjacielu i terenie, ustala rejony i obiekty

na jakie należy skupić główny wysiłek rozpoznania oraz jakie pododdziały i środki wykorzystać do realizacji zadań rozpoznania.

209. Szef sztabu jest odpowiedzialny za organizację rozpoznania, jego ciągłość, celowość i aktywność. Uściśla on zadania rozpoznania postawione przez dowódcę i sztab wyższy, określa kolejność ich wykonania: kierunki, rejony i obiekty, na których należy ześrodkować główne wysiłki rozpoznania, oraz siły i środki do rozpoznania najważniejszych obiektów; ustala skład odwołu sił i środków rozpoznania oraz terminy opracowania dokumentów rozpoznawczych.

210./n/. Bezpośrednim organizatorem i koordynatorem przedsięwzięć rozpoznawczych jest szef oddziału rozpoznawczego, który zgodnie z zadaniami postawionymi przez dowódcę i sztab nadrzędny oraz wytycznymi szefa sztabu w pierwszej kolejności organizuje zebranie wiadomości o nieprzyjacielu i terenie, niezbędnych do podjęcia decyzji przez dowódcę. Uzgadnia z komórkami rozpoznawczymi rodzajów wojsk i służb, wojsk współdziałających i wspierających sposoby wykorzystania środków rozpoznania jakimi dysponują oraz wymianę informacji. Szef oddziału rozpoznawczego planując i organizując rozpoznanie uwzględnia: możliwości własnych sił i środków rozpoznania, zadania wykonywane przez siły i środki szczebla nadrzędnego, wojsk wspierających i współdziałających.

211./n/. Dla pododdziałów /elementów/ rozpoznawczych ustala się: szczegółowe zadania, pasy /kierunki, rejony, obiekty/ rozpoznania, linie /punkty/ wyjściowe /rozmieszczenia/ i czas ich przekroczenia /zajęcia/; sposób przygotowania pododdziałów do prowadzenia rozpoznania i zaopatrzenia w środki materiałowe, sposób i czas ich przegrupowania do nowych rejonów /rubieży/; czas rozpoczęcia i zakończenia rozpoznania; rejony /obiekty/, na które należy zwrócić szczególną uwagę; sposób utrzymania łączności i meldowania zdobytych wiadomości; sposób zabezpieczenia ogniowego podczas wejścia /przerzutu/ do działania i przekraczania czołowych pododdziałów /punktów oporu/ nieprzyjaciela; środki zapewniające bezpieczeństwo w czasie wykonywania własnych uderzeń ogniowych /zwłaszcza jądrowych/; sposób współdziałania z sąsiednimi pododdziałami /elementami/ rozpoznawczymi; sposób dostarczania jeńców, zdobytych dokumentów /nowych wzorów uzbrojenia/ i ewakuacji rannych, sposób i rejon połączenia się z wojskami własnymi oraz odtwarzania odwołu rozpoznania w toku walki; rejony zastrzeżone; sygnały i znaki rozpoznawcze.

Ponadto ustala się:

- dla grup specjalnych przeznaczonych do działania na tyłach nieprzyjaciela: sytuację o nieprzyjacielu ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji przeciwdywersyjnej oraz warunków umożliwiających wykonanie postawionego zadania; sposoby ich

- przerzutu /wejścia do działań/, w przypadku przerzutu drogą powietrzną lub wodną, miejsca desantowania /lądowania/, miejsca rozmieszczenia baz, schowków i punktów kontaktowych, zadania o charakterze dywersyjnym i psychologicznym oraz sposoby ich wykonania, sposób zaopatrywania dodatkowego, sposoby dalszego działania grup po wykonaniu zadań, sposoby współdziałania z innymi siłami działającymi na zapleczu nieprzyjaciela i wojskami własnymi;
- dla oddziałów /pododdziałów/ rozpoznania radioelektronicznego: sposób wymiany danych z rozpoznania pomiędzy oddziałami /pododdziałami/ rozpoznania radioelektronicznego i walki radioelektronicznej; liczbę lotów, czas prowadzenia rozpoznania, trasy i profile lotów samolotów i śmigłowców mających pokładowe urządzenia rozpoznania radioelektronicznego;
  - dla pododdziałów /elementów/ rozpoznania powietrznego skażeń: częstotliwość pomiarów /punkty pomiaru mocy dawki/, szybkość lotu śmigłowca /samolotu/, punkty zmiany kierunku /PZK/, końcowy punkt trasy /KPT/ i czas jego przekroczenia, rejon lądowania po wykonaniu zadania.

Przewidywane zadania rozpoznania przedstawia się w planie rozpoznania. Na szczeblu oddziału z zasady, a na szczeblu związku operacyjnego /związku taktycznego/ przy przygotowywaniu działań bojowych w warunkach skrajnie ograniczonego czasu - planowane zadania rozpoznania przedstawia się na mapie roboczej.

212. Organizując rozpoznanie przez obserwację, sztab określa, na jakich odcinkach /kierunkach/ należy skupić główne wysiłki rozpoznania, rozmieszczenie posterunków /punktów/ obserwacyjnych i ich zadania, sektory i czas obserwacji, a dla obserwacji powietrznej również trasy lub rejony lotów śmigłowców /samolotów/. Zasadnicze elementy systemu obserwacji wykazuje się na planie rozpoznania, a ponadto w zależności od potrzeb - na mapie roboczej szefa oddziału rozpoznawczego lub na odrębnym szkicu.

213. Organizując rozpoznanie walką sztab związku taktycznego /oddziału/ opracowuje plan rozpoznania walką, przekazuje zadania wyznaczonym do tego pododdziałom, organizuje przygotowanie wojsk i zabezpieczenie działań, organizuje dowodzenie i współdziałanie pododdziałów między sobą oraz z głównymi siłami związku taktycznego /oddziału/ i środkami wspierającymi. Na odcinkach, gdzie przeprowadza się rozpoznanie walką organizuje się dodatkowo wszelkiego rodzaju posterunki i punkty obserwacyjne.

214. Badanie jeńców, zabiegów i przesłuchiwanie miejscowej ludności w sztabie oddziału /pododdziału/ przeprowadza się zwykle tylko w celu uzyskania wiadomości niezbędnych do organizacji działań podległych wojsk. W sztabie związku operacyjnego /związku taktycznego/ w razie potrzeby sporządza się protokół badania, /można przy tym używać również magnetofonów/.

Jeńców i zbiegów, od których można zdobyć szczególnie ważne wiadomości, bada osobiście szef rozpoznania lub szef sztabu. Wyniki badań oraz informacje o jeńcach i zbiegach z nowo wprowadzonych oddziałów nieprzyjaciela, szef sztabu /szef oddziału rozpoznawczego/ melduje natychmiast dowódcy i sztabowi nadrzędnemu. Zbadanych jeńców kieruje się na punkt zbiórki

jeńców wojennych, a jeńców i zbiegów zeznających ważne wiadomości - do sztabu nadrzędnego.

215. Zadania do rozpoznania określone przez szefów rodzajów wojsk i służb związku operacyjnego, ujmuje się w ich planach rozpoznania. Zasadnicze zamierzenia uzgadnia się z szefem rozpoznania i ujmuje w planie rozpoznania sztabu związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/.

216. Sztaby lotniczych związków operacyjnych /związków taktycznych, oddziałów/organizując rozpoznanie powietrzne ustalają warunki i możliwości wykonania zadań postawionych przez sztaby ogólnowojskowe w ramach wydzielonych dla nich limitów wykorzystania lotnictwa oraz sposoby przekazywania danych z rozpoznania.

Aby zapewnić prowadzenie rozpoznania powietrznego, organizuje się w razie potrzeby niszczenie środków obrony przeciwlotniczej nieprzyjaciela w rejonach rozpoznania, ustala się sposoby obezwładnienia środków radiolokacyjnych i osłony samolotów rozpoznawczych lotnictwem myśliwskim oraz uzgadnia się ich działanie z oddziałami lotnictwa bojowego, wojsk rakietowych i artylerii.

217. W celu zapewnienia ciągłości rozpoznania zarówno w czasie przygotowania, jak i w toku działań bojowych sztaby powinny utrzymywać ciągłą łączność z podległymi organami rozpoznania, konkretyzować lub stawiać im dodatkowe zadania, otrzymywać od nich w terminie dane z rozpoznania i kontrolować wykonanie zadań.

Zasadniczym rodzajem łączności w dowodzeniu organami rozpoznawczymi jest łączność radiowa.

Dla potrzeb rozpoznania organicznymi siłami i środkami organizuje się sieci i kierunki radiowe oraz korzysta się

z ogólnowojskowego systemu łączności dowodzenia na ogólnych zasadach, Odbiór danych z pokładów samolotów /śmigłowców/ rozpoznania taktycznego i operacyjnego zabezpiecza się własnymi środkami łączności zainstalowanymi w wozach dowodzenia i aparatuwniach radioodbiorczych.

218./n/. Wszelkie wiadomości rozpoznawcze napływające z różnych źródeł do sztabu oraz szefostw rodzajów wojsk i służb, są zbierane, analizowane, oceniane i uogólniane w oddziale rozpoznawczym sztabu. Wnioski z oceny, odpowiednio do ich ważności, szef oddziału rozpoznawczego melduje dowódcy i szefowi sztabu oraz przekazuje innym oddziałom sztabu i szefostwom rodzajów wojsk i służb, a także sztabowi nadrzędnemu i sztabom podległych wojsk współdziałających i wspierających w zakresie ich dotyczącym.

2. OBRONA PRZED BRONIĄ MASOWEGO RAŻENIA

219. Sztab związku operacyjnego, /związku taktycznego, oddziału/ na podstawie decyzji i wytycznych dowódcy oraz zarządzenia /wytycznych/ sztabu nadrzędnego planuje i organizuje wspólnie z szefami rodzajów wojsk oraz kwatermistrzem i szefem służb technicznych przedsięwzięcia w zakresie obrony wojsk i tyłów przed bronią masowego rażenia.

Przedsięwzięcia te obejmują:

- prognozowanie sytuacji skażeń, zniszczeń, zatopień i pożarów oraz ewidencję i ocenę strat powstałych w wyniku uderzeń bronią masowego rażenia;

- informowanie podległych wojsk i tyłów oraz sąsiadów i wojska współdziałające o skażeniach /zakażeniach/;

- rozpoznanie /obserwację/ skażeń oraz inżynieryjne rozpoznanie rejonów uderzeń jądrowych;

- powiadamianie wojsk i tyłów o skażeniach terenu /akwenu powietrza/ w rejonach ich działań;
- organizowanie przekraczania przez wojska stref /rejonów/ skażonych /zakażonych/ i działania wojsk w tych rejonach;
- okresową zamianę rejonów zajmowanych przez wojska;
- organizowanie grup /oddziałów/ ratunkowo ewakuacyjnych i ich działanie;
- prowadzenie kontroli i ewidencji napromienienia żołnierzy oraz analizowanie sytuacji w tym zakresie;
- likwidację skutków uderzeń bronią masowego rażenia;
- informowanie podległych wojsk o aktualnych i przewidywanych warunkach hydrologicznych i atmosferycznych;
- kontrolę wykonania przedsięwzięć w zakresie obrony wojsk przed bronią masowego rażenia, zaopatrywanie wojsk w środki ochrony przed skażeniami oraz w sprzęt i środki do rozpoznania i likwidacji skażeń.

Przedsięwzięcia te przedstawia się na mapach z wyrażoną decyzją dowódcy, planach użycia rodzajów sił zbrojnych, rodzajów wojsk i służb oraz planach zabezpieczenia działań bojowych lub na mapach roboczych oficerów odpowiedzialnych za ich organizację.

220./n/. Sztab związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/ na podstawie wytycznych dowódcy opracowuje wspólnie z szefami rodzajów wojsk i służb zarządzenie o obronie wojsk i tyłów przed bronią masowego rażenia oraz zabezpiecza i kontroluje jego wykonanie^{44/}.

221./n/. Szefowie rodzajów wojsk oraz kwatermistrz i szef służb technicznych obowiązani są: stale znać sytuację powstałą w wyniku użycia przez nieprzyjaciela broni masowego rażenia

informować sztab, podległe wojska o uderzeniach, strefach skażeń /zakazeń/ i zniszczeń; nadzorować w podległych wojskach wykonanie czynności w zakresie obrony przed bronią masowego rażenia; kierować likwidacją skutków użycia przez nieprzyjaciela broni masowego rażenia.

222. Rozpoznanie skażeń organizuje sztab wspólnie z szefem zabezpieczenia chemicznego i szefem służby zdrowia /starszym lekarzem/, Podczas organizacji należy określić zadania i terminy rozpoznania, siły i środki, sposoby rozpoznania, rozmieszczenie posterunków obserwacji skażeń, trasy lotów samolotów i śmigłowców użytych do rozpoznania i sposób przekazywania danych z rozpoznania.

223. W razie otrzymania danych o skażeniu terenu czy powietrza albo gdy z prognozy skażeń wynika możliwość skażenia, sztab powiadamia o tym zagrożone wojska, aby mogły one w porę zastosować wszystkie środki i sposoby ochrony przed skażeniami.

224. Sytuację skażeń i jej zmiany przedstawia się na mapach /oleatach, szkicach/ skażeń stacji obliczeniowo-analitycznych skażeń oraz w niezbędnym zakresie na mapach roboczych oficerów sztabu i szefów rodzajów wojsk i służb.

Na mapach tych przedstawia się:

- wszystkie uderzenia jądrowe z podaniem mocy, rodzaju i czasu wybuchu;
- strefy skażeń promieniotwórczych;
- strefy /rejony/ skażeń chemicznych /biologicznych/ z podaniem rodzaju środków trujących /biologicznych/ oraz czasu ich rażącego działania;
- warunki meteorologiczne w przyziemnych i górnych warstwach atmosfery;
- tabele z niezbędnymi kalkulacjami w zakresie strat i skażeń.

225. W czasie likwidacji skutków użycia przez nieprzyjaciela broni masowego rażenia sztab odtwarza naruszone dowodzenie wojskami, wyjaśnia sytuację w rejonach uderzeń jądrowych, ustala stan napromienienia ludzi i podejmuje przedsięwzięcia w celu przywrócenia gotowości bojowej wojsk i terminowego wykonania przez nie zadań bojowych. W razie potrzeby organizuje się wyprowadzenie wojsk z rejonów niebezpiecznego skażenia.

226. W celu przywrócenia zdolności bojowej wojsk, na które nieprzyjaciel wykonał uderzenia bronią masowego rażenia sztab organizuje wzmocnienie lub zamianę tych wojsk siłami odwodów, organizuje uzupełnienie strat w ludziach, sprzęcie i środkach materiałowych oraz udzielenie pomocy w likwidacji skutków uderzeń broni masowego rażenia.

3. POWSZECHNA OBRONA PRZECIWLOTNICZA^{45/}

227./n/. Powszechną obronę przeciwlotniczą organizują dowódcy. W wytycznych w zakresie powszechnej obrony przeciwlotniczej dowódca określa:

- sposób organizacji rozpoznania wzrokowego i alarmowania;
- zakres wykorzystania etatowej broni strzeleckiej, pokładowej i artyleryjskiej do walki ze środkami napadu powietrznego nieprzyjaciela;
- zakres realizacji takich przedsięwzięć, jak: maskowanie, rozśrodkowanie, wykorzystanie ochronnych i maskujących właściwości terenu i likwidacji skutków uderzeń nieprzyjaciela powietrznego.

Sztab związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/ przygotowuje dowódcy niezbędne dane do decyzji w zakresie

powszechnej obrony przeciwlotniczej. Na podstawie decyzji dowódcy przekazuje zadania do podległych wojsk i kontroluje realizację zadań w zakresie powszechnej obrony przeciwlotniczej na najniższych szczeblach dowodzenia.

4. UBEZPIECZENIE

228. Ubezpieczenie marszowe, bojowe i postoju organizują sztaby związków taktycznych i oddziałów. Na podstawie decyzji dowódcy sztab przekazuje zadania oddziałom /pododdziałom/ wyznaczonym na ubezpieczenie i kontroluje ich wykonanie. Ponadto sztab organizuje trwałą łączność organów ubezpieczenia z wojskami ubezpieczanymi, pododdziałami /elementami/ rozpoznawczymi i sąsiednimi organami ubezpieczenia, a także ustala sygnały oraz sposób współdziałania i przekazywania danych o sytuacji.

Najważniejsze zagadnienia dotyczące ubezpieczenia wojsk przedstawia się na mapach, na których wyrażona jest decyzja dowódcy oraz w niezbędnym zakresie na mapach roboczych oficerów sztabu i szefów rodzajów wojsk.

229. W czasie marszu sztab zapewnia terminowe wyjście organów ubezpieczenia marszowego, uzgadnia przebieg ich marszu z marszem kolumn wojsk ubezpieczanych w odniesieniu do czasu osiągnięcia wyznaczonych rubieży /obiektów, punktów/, precyzuje zadania i kontroluje ich wykonanie.

W czasie rozmieszczenia wojsk w terenie sztab jest obowiązany zorganizować ubezpieczenie postoju, zapewnić terminowe wyjście pododdziałów wyznaczonych na ubezpieczenie oraz zorganizować dowodzenie nimi. W razie potrzeby ustala kolejność zmiany pododdziałów ubezpieczenia postoju.

Organizując ubezpieczenie bojowe, sztab zapewnia i dopilnowuje terminowe obsadzenie i rozbudowę inżynieryjną pozycji i pododdziałów wyznaczonych na ubezpieczenie i kontroluje pełnienie służby. Szczególnie dokładnie organizuje współdziałanie ubezpieczanych wojsk z ubezpieczeniem bojowym na wypadek jego wycofania się.

230. Sztaby związków taktycznych i oddziałów rakiet wojsk lądowych, związków taktycznych i oddziałów wojsk obrony powietrznej kraju i wojsk lotniczych organizują ochronę /obronę/ rejonów stanowisk startowych i innych oraz lotnisk.

5. ZABEZPIECZENIE INŻYNIERYJNE

231. Na podstawie decyzji i wytycznych dowódcy oraz zarządzeń /wytycznych/ szefa wojsk inżynieryjnych /szefa saperów/ szczebla nadrzędnego, sztab wspólnie z szefem wojsk inżynieryjnych, określa zakres i terminy wykonania prac inżynieryjnych, potrzebne do tego siły i środki oraz kontroluje wykonanie przez nie zadań.

Za planowanie, organizację i nadzór wykonania zasadniczych przedsięwzięć inżynieryjnych odpowiedzialny jest bezpośrednio szef wojsk inżynieryjnych /szef saperów/.

Szef wojsk inżynieryjnych /szef saperów związku taktycznego/ zabezpieczenie inżynieryjne działań bojowych przedstawia na planie, który opracowuje na mapie a jeśli brak czasu - główne problemy ujmuje na mapie roboczej. Szef saperów oddziału zabezpieczenie inżynieryjne działań bojowych przedstawia na swojej mapie roboczej.

Zadanie w zakresie zabezpieczenia inżynieryjnego przekazuje się wojskom w formie zarządzeń i wytycznych.

232./n/. Plan zabezpieczenia inżynieryjnego szef wojsk inżynieryjnych /szef saperów/ uzgadnia ze sztabem, z kwatermistrzem, szefem służb technicznych, pozostałymi szefami rodzajów wojsk i służb.

6. ZABEZPIECZENIE CHEMICZNE

233 /n/. Na podstawie decyzji dowódcy oraz zarządzenia /wytycznych/ szefa wojsk chemicznych /szefa zabezpieczenia chemicznego/ szczebla nadrzędnego, sztab wspólnie z szefem wojsk chemicznych /szefem zabezpieczenia chemicznego/ określa zakres i terminy wykonania przedsięwzięć zabezpieczenia chemicznego, wydziela potrzebne siły i środki oraz kontroluje wykonanie przez nie zadań.

Za planowanie, organizowanie i nadzór wykonania przedsięwzięć zabezpieczenia chemicznego odpowiedzialny jest bezpośrednio szef wojsk chemicznych /szef zabezpieczenia chemicznego/.

Szef wojsk chemicznych /szef zabezpieczenia chemicznego/ przedstawia zabezpieczenie chemiczne działań bojowych w planie zabezpieczenia chemicznego, który opracowuje się na oddzielnej mapie, a jeśli brak jest czasu - na mapie roboczej. Szef zabezpieczenia chemicznego oddziału w każdej sytuacji planuje zabezpieczenie chemiczne działań bojowych na mapie roboczej.

Zadania w zakresie zabezpieczenia chemicznego przekazuje się wojskom w formie zarządzeń i wytycznych.

Plan zabezpieczenia chemicznego szef wojsk chemicznych /szef zabezpieczenia chemicznego/ uzgadnia ze sztabem, kwatermistrzem oraz szefami rodzajów wojsk i służb.

7. MASKOWANIE^{46/}

234. Maskowanie operacyjne planują i organizują sztaby związków operacyjnych /frontu i armii/, a maskowanie bezpośrednie wszystkie pozostałe sztaby zgodnie z decyzją dowódcy.

235. Planując i organizując maskowanie operacyjne sztab na podstawie zamiaru dowódcy w zakresie maskowania i zarządzania sztabu nadrzędnego precyzuje:

- cele szczegółowe i zadania maskowania na poszczególne etapy operacji;
- zasadnicze przedsięwzięcia z zakresu pozorowania i dezinformowania oraz sposoby ich realizacji;
- niezbędną ilość sił i środków oraz zasady dowodzenia nimi;
- powiązanie czynności pozornych z faktycznymi ruchami wojsk w ramach przygotowania do operacji;
- terminy wykonania zaplanowanych zadań;
- siły i środki oraz terminy i sposoby kontroli wykonania zadań maskowania operacyjnego.

Szczególną uwagę zwraca się na wprowadzenie w błąd nieprzyjaciela co do rozmieszczenia broni raketowej, stanowisk dowodzenia oraz czasu i miejsca planowanych działań operacyjnych.

Organizując przedsięwzięcia z zakresu pozorowania /pozerne rejony SO, zgrupowania wojsk, pozorne przegrupowania, przewozy itp./, jeżeli jest czas, sztaby przeprowadzają rekonasans rejonów i kierunków planowanych działań pozornych.

236. Rezultaty planowania maskowania sztab przedstawia w planie maskowania operacyjnego. Stanowi on podstawę do opracowania zarządzeń oraz realizacji przedsięwzięć w zakresie maskowania operacyjnego.

Plan maskowania operacyjnego opracowuje zarząd /oddział/ operacyjny sztabu frontu /armii/ przy współudziale szefostw rodzajów wojsk i służb.

Przekazywanie zadań maskowania operacyjnego ujętych w planie odbywa się za pomocą zarządzeń i wytycznych. We wszystkich wypadkach obowiązuje zasada przekazywania tylko tych zadań, które są przewidziane do wykonania przez otrzymującego zarządzenie.

237. Sztab organizujący maskowanie operacyjne jest obowiązany kontrolować realizację zaplanowanych zadań. Kontrola ma na celu wykrycie i usunięcie niedociągnięć w realizacji zadań maskowania operacyjnego oraz ustalenie, w jakim stopniu wykonane przedsięwzięcia utrudniają nieprzyjacielowi rozpoznanie.

Właściwie zorganizowana kontrola sprzyja doskonaleniu sposobów wykonania poszczególnych przedsięwzięć maskowania operacyjnego.

Skuteczność maskowania sztab kontroluje przez obserwację z powietrza. W razie potrzeby organizuje fotografowanie lotnicze rejonów rozmieszczenia wojsk, bazowania lotnictwa, rejonów stanowisk startowych wojsk raketowych, punktów dowodzenia i obiektów tyłowych. Szczególną uwagę zwraca się na kontrolę pracy własnych środków radioelektronicznych.

Do kontroli maskowania operacyjnego używa się wszystkich technicznych środków rozpoznania.

238. Maskowanie bezpośrednio pododdziału, oddziału i związku taktycznego oraz poszczególnych elementów ugrupowania bojowego organizują dowódcy i sztaby tych szczebli dowodzenia.

Maskowanie bezpośrednio polega na:

- upodobnieniu ludzi, techniki bojowej do otaczającego terenu, do tego celu wykorzystuje się naturalne warunki, środki techniczne i chemiczne;
- maskowaniu dźwiękowym i świetlnym;
- wykonywaniu obiektów pozornych;
- deformowaniu obiektów;
- przestrzeganiu przez wojska zasad maskowania i zachowaniu tajemnicy wojskowej.

Maskowanie bezpośrednio obowiązuje ciągle, w każdej sytuacji i w różnych warunkach terenowych. Kontrolę maskowania bezpośredniego organizuje szef sztabu związku taktycznego /oddziału/.

W oddziałach wytyczne do maskowania podaje się ustnie.

8. OBRONA RADIOELEKTRONICZNA

239 /n/. Obrona radioelektroniczna jest integralną częścią walki radioelektronicznej zapewniającą efektywne wykorzystanie własnych systemów radioelektronicznych dowodzenia wojskami i kierowania środkami walki.

Do głównych przedsięwzięć realizowanych przez sztaby w zakresie organizacji obrony radioelektronicznej należą:

- obrona systemów radioelektronicznych przed rozpoznaniem i obezwładnieniem radioelektronicznym;
- kontrola promieniowania elektromagnetycznego;
- eliminacja wzajemnych zakłóceń.

Bezpośrednią odpowiedzialność za organizację i prowadzenie obrony radioelektronicznej ponoszą użytkownicy środków i systemów radioelektronicznych.

Koordinacją całości przedsięwzięć obrony radioelektronicznej zajmuje się wydział /oddział/ walki radioelektronicznej,

w związkach taktycznych wydział operacyjny, a w oddziałach i pododdziałach szef sztabu. Do jego obowiązków należy przygotowanie danych niezbędnych dowódcy do podjęcia decyzji w zakresie obrony radioelektronicznej, opracowanie i przedstawienie szefowi sztabu do akceptacji zbiorowych wykazów częstotliwości, sektorów i rejonów zakazanych do zakłóceń i rozmieszczania środków radioelektronicznych, współdziałanie z organami zajmującymi się kontrolą promieniowania elektromagnetycznego, opracowanie zarządzeń w zakresie obrony radioelektronicznej.

Przedsięwzięcia obrony radioelektronicznej na szczeblach operacyjnych przedstawia się w planie walki radioelektronicznej, a na szczeblach taktycznych na mapach wyrażających decyzję dowódcy.

Ponadto niektóre elementy obrony radioelektronicznej przedstawia się w planach użycia rodzajów sił zbrojnych, rodzajów wojsk i służb.

9. ZABEZPIECZENIE HYDROLOGICZNO-METEOROLOGICZNE

240 /n/. Zabezpieczenie hydrologiczno-meteorologiczne organizuje i realizuje służba hydrologiczno-meteorologiczna /meteorologiczna/ związków operacyjnych, a w związkach taktycznych /oddziałach/ sztab w celu określania wpływu warunków atmosferycznych i stanu wód na działanie bojowe wojsk i wykonanie przedsięwzięć związanych z obroną przed bronią masowego rażenia.

241. Organ odpowiedzialny za zabezpieczenie hydrologiczno-meteorologiczne powinien:

- zorganizować obserwację meteorologiczną i hydrologiczną i opracowywać materiały z tej obserwacji;

- zbierać dane o pogodzie, stanie mórz, rzek, kanałów, jezior i terenów bagiennych;

- opracowywać prognozy pogody i niezbędne dane meteorologiczne do prognozowania skażeń promieniotwórczych i chemicznych terenu i przestrzeni powietrznej;

- opracowywać prognozy hydrologiczne;

- zorganizować przekazywanie informacji hydrologicznej i meteorologicznej;

- meldować dowódcy dane o stanie pogody i stanie wód oraz prognozy hydrologiczno-meteorologiczne i przekazywać te wiadomości właściwym osobom funkcyjnym.

Podstawą działalności służby hydrologiczno-meteorologicznej /meteorologicznej/ frontu /armii/ jest zarządzenie o zabezpieczeniu hydrologiczno-meteorologicznym /meteorologicznym/ otrzymane ze szczebla nadrzędnego. Przedsięwzięcia w zakresie zabezpieczenia hydrometeorologicznego przedstawia się na specjalnych mapach i na mapach roboczych.

Zadania w zakresie zabezpieczenia hydrologiczno-meteorologicznego przekazuje się w zarządzeniach.

242 /n/. Biura hydrometeorologiczne /meteorologiczne/ frontu /armii/ na podstawie materiałów własnych i otrzymywanych danych hydrologiczno-meteorologicznych od szczebla nadrzędnego opracowują odpowiednie materiały i przekazują je do wojsk i sztabów podległych w postaci komunikatów hydrologicznych i meteorologicznych, opisów klimatycznych i innych.

10. ZABEZPIECZENIE TOPOGRAFICZNE

243. Zabezpieczenie topograficzne obejmuje szereg przedsięwzięć organizowanych i realizowanych przez komórki topograficzne sztabów, a tam gdzie ich nie ma - komórki operacyjne sztabów. Do przedsięwzięć w zakresie tego zabezpieczenia należą:

- zaopatrywanie wojsk w mapy topograficzne i specjalne, katalogi współrzędnych geodezyjnych i danych grawimetrycznych oraz w inne wydawnictwa topograficzne;

- opracowywanie fotodokumentów dla potrzeb kartograficznych;

- przygotowywanie map specjalnych i materiałów informacyjnych;

- udzielanie pomocy w sporządzaniu bojowych dokumentów graficznych;

- udzielanie pomocy w dowiązaniu topograficznych elementów ugrupowania bojowego oddziałów rakiet i artylerii, środków radiotechnicznych i innych;

- unaczęśnianie map topograficznych na podstawie zdjęć lotniczych;

- zbieranie i studiowanie danych o zmianach w terenie wynikłych wskutek uderzeń jądrowych, składanie w tym zakresie meldunków dowódcy i przekazywanie informacji właściwym osobom funkcyjnym i sztabom;

- wykorzystywanie zdobytych materiałów geodezyjnych, topograficznych, kartograficznych i fotogrametrycznych nieprzyjaciela;

- planowanie i kontrola szkolenia topograficznego wojsk.

Przedsięwzięcia w zakresie zabezpieczenia topograficznego utrwała się na mapach i innych dokumentach opracowywanych przez oficerów służby topograficznej.

Zadania w zakresie zabezpieczenia topograficznego przekazuje się w zarządzeniach i wytycznych.

11. ZABEZPIECZENIE TYŁOWE

244. Sztab ogólnowojskowy powinien zawsze:

- znać stan zaopatrzenia wojsk w środki materiałowe;
- stan głównych urządzeń techniki bojowej;
- dostarczać tyłowym organom dowodzenia dane wyjściowe do określania potrzeb w środkach materiałowych i planowania pracy tyłów;
- wydzielać zgodnie z wytycznymi dowódcy potrzebne siły i środki do ochrony i obrony tyłów i zabezpieczenia ich pracy.

Kwatermistrz i szef służb technicznych powinien regularnie informować szefa sztabu ogólnowojskowego o funkcjonowaniu podległych służb, o stanie ilościowym i jakościowym podstawowych rodzajów uzbrojenia, sprzętu technicznego i zaopatrzenia wojsk w środki materiałowe, oraz przedstawiać propozycje co do organizacji tyłów i zabezpieczenia tyłowego.

245. Sztab kwatermistrzostwa /na szczeblach taktycznych kwatermistrz/ powinien znać aktualną sytuację bojową i tyłową, dostarczać danych niezbędnych do podjęcia decyzji przez dowódcę a także - wypracowywać decyzję w zakresie organizacji tyłów oraz zabezpieczenia materiałowego i medycznego.

Główne zadania sztabu kwatermistrzostwa /na szczeblach taktycznych kwatermistrza/ to przede wszystkim:

- organizacja sprawnego funkcjonowania tyłów i zapewnienie niezawodnej pracy transportu;
- planowanie zabezpieczenia materiałowego i medycznego;
- terminowe przekazywanie wykonawcom zadań i kontrolowanie ich wykonania;
- współdziałanie z oficerami sztabu ogólnowojskowego, szefami rodzajów wojsk i służb technicznych w zakresie otrzymywania niezbędnych informacji decyzyjnych w sytuacjach mających znaczenie dla organizacji zaopatrywania i obsługi wojsk we właściwy sposób i w odpowiednim czasie;
- informowanie oficerów sztabu i zainteresowanych szefów rodzajów wojsk i służb o stanie tyłów, możliwościach oraz sposobie dowozu i zaopatrywania oraz ewakuacji wojsk, o stanie sieci komunikacyjnej itp.;
- koordynowanie działalności służb zaopatrywanych;
- organizowanie ochrony i obrony tyłów;
- wydzielenie grupy operacyjnej /przedstawicieli/ sztabu i służb kwatermistrzowskich na stanowisku dowodzenia i kierowanie jej działalnością.

Ponadto do zadań sztabu kwatermistrzostwa /na szczeblach taktycznych kwatermistrza/ należy: organizowanie, rozmieszczanie i przesuwanie kwatermistrzowskiego stanowiska dowodzenia, utrzymanie trwałej łączności; organizowanie szkolenia bojowego i specjalnego organów tyłowych podległych kwatermistrzowi; studiowanie i przekazywanie wojskom doświadczeń z pracy tyłów; opracowywanie dyrektyw, rozkazów i zarządzeń tyłowych i przedstawianie w ustalonych terminach sprawozdań /meldunków/ kwatermistrzowskich.

246/n/. Sztab służb technicznych, a na szczeblach taktycznych szef służb technicznych, powinien znać aktualną sytuację bojową i tyłową głównie techniczną i dostarczać dowódcy danych

niezbędnych do podjęcia decyzji oraz opracowywać decyzje w zakresie zabezpieczenia materiałowo-technicznego wojsk.

Do jego głównych zadań należy:

- stała znajomość sytuacji materiałowo-technicznej wojsk i informowanie o niej zainteresowanych szefów;

- organizowanie przedsięwzięć związanych z utrzymywaniem technicznych jednostek raketowych i remontowo-ewakuacyjnych w stałej gotowości do działań;

- koordynowanie działalności służb technicznych i współdziałanie w tym zakresie z oficerami sztabu i zainteresowanymi szefami rodzajów wojsk i służb a głównie kwatermistrzostwem;

- planowanie materiałowo-technicznego zabezpieczenia działań bojowych, opracowywanie zarządzeń oraz sprawozdań i meldunków o sytuacji materiałowo-technicznej;

- wydzielanie grupy operacyjnej /przedstawicieli/ służb technicznych na stanowisko dowodzenia i kierowanie jej działalnością.

Ponadto do zadań sztabu służb technicznych, a na szczeblach taktycznych szefa służb technicznych, należy: planowanie i wyznaczanie rejonów rozmieszczenia technicznych jednostek raketowych, remontowo-ewakuacyjnych i innych jednostek technicznych; określanie ich czasu pracy, organizowanie ich ochrony i obrony, wyznaczanie terminów i dróg dowozu rakiet, ustalanie możliwości zaopatrywania związków operacyjnych /związków taktycznych, oddziałów i pododdziałów/ w amunicję, informowanie zainteresowanych organów dowodzenia o uzbrojeniu i sprzęcie technicznym nieprzyjaciela /zwłaszcza nowo wprowadzanym/, organizowanie szkolenia bojowego i specjalistycznego organów tyłowych służb technicznych, uzgadnianie terminów dowozu amunicji, udział w opracowywaniu dyrektyw i rozkazów tyłowych.

Wymienione przedsięwzięcia sztab służb technicznych, a na szczeblach taktycznych szef służb technicznych, uzgadnia ze sztabem ogólnowojskowym, szefami rodzajów wojsk i kwatermistrzostwem.

247. Plan organizacji tyłów zabezpieczenia materiałowego i medycznego oraz plan zabezpieczenia materiałowo-technicznego opracowuje się na mapach wraz z legendami. Na szczeblu oddziału zawsze, a na szczeblu związku operacyjnego /związku taktycznego/ w przypadku przygotowywania operacji /działań bojowych/ w warunkach skrajnie ograniczonego czasu, zagadnienia dotyczące tego zabezpieczenia utrwała się na mapach roboczych odnośnych oficerów.

W razie potrzeby mogą być opracowywane oddzielne plany zabezpieczenia wojsk raketowych, desantu powietrznego i morskiego.

Szefowie rodzajów wojsk i służb w planach użycia /działania/ danego rodzaju wojsk i służb uwzględniają informacje o niezbędnych elementach zabezpieczenia tyłowego.

Zadania ustalone w celu zabezpieczenia tyłowego przekazuje się wykonawcom w dyrektywach /rozkazach/ tyłowych i oddzielnych zarządzeniach kwatermistrzowskich i technicznych oraz w wytycznych.

12. ZABEZPIECZENIE NAWIGATORSKIE

248/n/. Zabezpieczenie nawigatorskie działań bojowych lotnictwa obejmuje całokształt przedsięwzięć związanych z dostarczeniem dowódcy oddziału lotniczego /związku taktycznego/ danych i propozycji niezbędnych do powzięcia racjonalnej decyzji stanowiącej podstawę wykonania zadań, przygotowaniem personelu latającego i naziemnego do działań zgodnie z decyzją dowódcy oraz kierowaniem lotnictwem podczas trwania

działań bojowych. Ponadto obejmuje ono kształtowanie optymalnej sytuacji taktyczno-nawigacyjnej drogą teoretycznego i praktycznego szkolenia personelu latającego i naziemnego związanego z nawigowaniem statków powietrznych, naprowadzaniem lotnictwa na cele powietrzne, naziemne i nawodne, bombardowaniem i minowaniem z powietrza oraz z desantowaniem, a także wykorzystaniem środków ubezpieczenia lotów.

249/n/. Za stan nawigatorskiego zabezpieczenia działań bojowych lotnictwa odpowiada dowódca lotniczego oddziału /związku taktycznego/. Realizacją zaś przedsięwzięć z zakresu tego zabezpieczenia zajmuje się przede wszystkim służba nawigatorska.

13. ZABEZPIECZENIE INŻYNIERYJNO-LOTNICZE

250/n/. Zabezpieczenie inżynieryjno-lotnicze działań bojowych związków operacyjnych /związków taktycznych, oddziałów/ lotnictwa organizują ich dowódcy, a realizuje podległy skład osobowy służby inżynieryjno-lotniczej zgodnie z podjętą decyzją dowódcy oraz opracowanym przez sztab i zatwierdzonym planem operacji /walki/ lotnictwa. W działalności tej powinny być przestrzegane wskazówki i wymagania zawarte w Instrukcji Służby Inżynieryjno-Lotniczej.

251/n/. Do ważniejszych przedsięwzięć organizowanych przez sztaby związków operacyjnych, taktycznych i oddziałów lotnictwa w zakresie zabezpieczenia inżynieryjno-lotniczego działań bojowych zalicza się:

- doprowadzenie sprzętu lotniczego do stanu pełnej gotowości bojowej łącznie z zapewnieniem, by samoloty /śmigłowce/ bojowe miały załadowaną amunicję lotniczą i były w ciągłej gotowości do lotu w celu wykonania zadania bojowego

przez załogi latające;

- niezwłoczne odtwarzanie stanu pełnej gotowości bojowej sprzętu lotniczego po poprzedzającym locie bojowym z uwzględnieniem nakazanych zmian wariantu uzbrojenia i amunicji lotniczej do następnego lotu bojowego;

- zapewnienie warunków pełnego wykorzystania osiągniętych taktyczno-bojowych sprzętu lotniczego, jego niezawodności oraz prawidłowej eksploatacji, jak również możliwości nieprzerwanego utrzymywania tego sprzętu w pełnej sprawności technicznej;

- wykonywanie obliczeń inżynieryjno-nawigacyjnych i ocena możliwości realizowania zadań bojowych;

- wykonywanie obliczeń inżynieryjno-operacyjnych i na ich podstawie planowanie potrzeb /sporządzanie zamówień/ dotyczących amunicji lotniczej i wszelkich środków materiałowego zabezpieczenia lotów bojowych, eksploatacji i remontu sprzętu lotniczego na okres planowanej operacji /działań bojowych/.

252/n/. Dowódca związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału / lotnictwa odpowiedzialny za zorganizowanie zabezpieczenia inżynieryjno-lotniczego działań bojowych stawia dowódcom podległych związków taktycznych /oddziałów, pododdziałów/ lotnictwa zadania w tym zakresie i określa sposób jego realizacji oraz ustala siły i środki gromadzone w tym celu, manewrowanie nimi podczas działań bojowych oraz organizację przygotowania całego stanu osobowego do działań bojowych i współdziałanie służb lotniczych. Bezpośredni nadzór i kierowanie zabezpieczeniem inżynieryjno-lotniczym działań bojowych poleca swemu zastępcy ds. techniki i zaopatrzenia i głównemu /starszemu/ inżynierowi.

14. ZABEZPIECZENIE RADIOTECHNICZNE I UBEZPIECZENIE LOTÓW

253. Zabezpieczenie radiotechniczne i ubezpieczenie lotów w związkach operacyjnych /związkach taktycznych, oddziałach/ lotnictwa organizuje szef sztabu według wytycznych dowódcy, a bezpośrednimi wykonawcami są: w wojskach lotniczych - szef wojsk łączności i radiotechnicznego ubezpieczenia lotów, w wojskach obrony powietrznej kraju - szef wojsk radiotechnicznych.

Organizują oni użycie środków radiotechnicznych w dowodzeniu lotnictwem, kierowaniu samolotami, naprowadzaniu, wskazywaniu celów, bombardowaniu, przy starcie i lądowaniu samolotów oraz zapewnieniu zrzutu /wysadzenia/ desantów powietrznych, rozpoznaniu własnego lotnictwa i określaniu jego miejsc znajdowania się.

15. ZABEZPIECZENIE LOTNISKOWE

254/n/. Zabezpieczenie lotniskowe jest rodzajem zabezpieczenia tyłowego lotnictwa obejmującym przygotowanie i utrzymanie w stanie eksploatacyjnym lotnisk i sieci lotniskowej, będącej podstawą kierowania lotnictwa. Organizuje je służba lotniskowa zgodnie z decyzją i wytycznymi dowódcy a realizują siły i środki tyłów lotniczych.

Do budowy, odbudowy, minowania i rozminowania lotnisk oraz wykonywania innych prac wchodzących w zakres zabezpieczenia lotniskowego mogą być wykorzystane oddziały /pododdziały/ wojsk inżynieryjnych i inne jednostki wojsk lądowych i OTK.

Podstawowym dokumentem ujmującym przedsięwzięcia zabezpieczenia lotniskowego związku operacyjnego lotnictwa jest plan inżynieryjno-lotniskowego zabezpieczenia. Opracowuje się

go na mapie z krótkim opisem poszczególnych przedsięwzięć i uzgadnia ze sztabem związku operacyjnego lotnictwa.

Plany zabezpieczenia lotniskowego lotnictwa obrony powietrznej opracowuje również dowództwo wojsk OPK i korpusu OPK.

16. SŁUŻBA PORZĄDKOWO-OCHRONNA

255. Służbę porządkowo-ochronną organizuje i bezpośrednio kieruje nią sztab zgodnie z decyzją i wytycznymi dowódcy i zarządzeniami sztabu wyższego w celu zapewnienia ochrony i obrony punktów dowodzenia, terminowego i skrytego przesunięcia, ześrodkowywania, rozwijania i rozmieszczania wojsk. Pełni się ją w rejonach punktów dowodzenia, na drogach marszu, w pasach /rejonach/ działań bojowych, na drogach dowozu i ewakuacji oraz w rejonach rozmieszczenia oddziałów i urządzeń tyłowych.

Realizując zadania służby porządkowo-ochronnej sztab powinien zapewnić:

- regulację ruchu wojsk i punktów dowodzenia na drogach marszu, a szczególnie na podejściach do przeszkód wodnych, przeprawach, przejściach przez zapory i strefy zniszczeń, skażeń i pożarów;

- ochronę punktów dowodzenia, obiektów komunikacyjnych na drogach marszu, przepraw i innych ważnych obiektów oraz zwalczanie grup specjalnych nieprzyjaciela na drogach marszu i w rejonach rozmieszczenia wojsk, punktów dowodzenia i tyłów;

- kontrolę przestrzegania przez wojska ustalonego porządku marszu i maskowania;

- zbieranie i kierowanie do właściwych oddziałów lub wyznaczonych rejonów zagubionych żołnierzy, uszkodzonej techniki bojowej i środków transportowych;

- informowanie wojsk wykonujących marsz o stanie dróg oraz sytuacji skażeń na drogach;

- utrzymanie ustalonego porządku ruchu ludności cywilnej w pasie przesunięcia, w rejonach rozmieszczenia lub działań wojsk.

256. Sztab kieruje służbą porządkowo-ochronną przez komendantów rejonów, dróg /odcinków/ i punktów przepraw oraz komendantów punktów dowodzenia. Komendanci rejonów, dróg /odcinków/ i punktów przepraw oraz punktów dowodzenia obowiązani są kierować podporządkowanymi im siłami i środkami służby porządkowo-ochronnej oraz terminowo meldować do sztabu o ruchu wojsk na drogach marszu i o przestrzeganiu przez nie zasad maskowania.

257. Służbę porządkowo-ochronną pełnią etatowe pododdziały wyposażone w środki transportu, łączności, rozpoznania skażeń i naprawy dróg. W razie konieczności na rozkaz dowódcy do tego celu mogą być również użyte inne pododdziały. Pododdziały wojsk inżynierskich pełnią służbę porządkowo-ochronną na przeprawach, przejściach w zaporach inżynierskich i trudnych odcinkach dróg. Podczas działań na obszarze własnego lub sojuszniczego kraju dla potrzeb służby porządkowo-ochronnej można również wykorzystywać siły i środki OTK, po uzgodnieniu z odpowiednimi terenowymi sztabami wojskowymi. Z etatowych i doraźnie wydzielonych sił i środków dla potrzeb porządkowo-obronnych tworzy się posterunki kontroli ruchu, posterunki porządkowo-ochronne i posterunki /patrole/ regulacji ruchu.

258. Organizację służby porządkowo-ochronnej przedstawia się w planie, który opracowuje się na mapie od sztabu związku taktycznego wzwyż. W przypadku przygotowywania działań bojowych w warunkach ograniczonego lub skrajnie ograniczonego czasu, a na szczeblu oddziału zawsze - organizację służby porządkowo-

ochronnej przedstawia się na mapie roboczej oficera sztabu odpowiedzialnego za jej organizację. Ponadto na szczeblach taktycznych zasadnicze zagadnienia związane ze służbą porządkowo-ochronną przedstawia się na mapie decyzji dowódcy oraz w niezbędnym zakresie na mapach roboczych oficerów bezpośrednio odpowiedzialnych za jej realizację.

Zadania w zakresie organizacji służby porządkowo-ochronnej sztab przekazuje wykonawcom w formie zarządzenia, a sztab oddziału - w formie wytycznych.

Służbę porządkowo-ochronną rozwija się zawczasu, przed wyjściem wojsk na drogi marszu lub przybyciem ich do rejonów, a zwija po wykonaniu postawionych zadań lub po upływie czasu, na jaki została zorganizowana.

Jeżeli czasu jest mało lub siły i środki wydzielone do zadań porządkowo-ochronnych są niewystarczające, służbę porządkowo-ochronną rozwija się kolejno, w miarę przemarszu oddziałów względnie przybywania wojsk do rejonu, celem przetrzucania sił i środków służby porządkowo-ochronnej do nowych rejonów można wykorzystywać śmigłowce.

W natarciu i w innych rodzajach działań bojowych sztab powinien mieć odwód sił i środków do organizacji służby porządkowo-ochronnej na nowych kierunkach.

R o z d z i a ł VII

P R A C A S Z T A B U W T O K U D Z I A Ł A Ń B O J O W Y C H I K O N T R O L A D Z I A Ł A Ń W O J S K

1. PRACA SZTABU W TOKU DZIAŁAŃ BOJOWYCH

259./n/. Praca sztabu w zakresie dowodzenia wojskami w toku działań bojowych polega na: kontroli realizacji w odpowiednim terminie planu operacji /walki/; zapewnieniu warunków wykonania przez wojska postawionych im zadań; dostarczeniu dowódcy danych do korygowania planu względnie podejmowania nowych decyzji zgodnie z celem operacji /walki/ określonym przez przełożonego w zadaniu bojowym, a następnie doprowadzaniu do wojsk wynikających z nich zadań bojowych; zapewnieniu ciągłego współdziałania, zabezpieczenia działań bojowych i dowodzenia.

260./n/. Sztab w toku działań bojowych realizuje wszystkie przedsięwzięcia procesu dowodzenia zgodnie z obowiązkami funkcyjnymi i decyzją dowódcy. Dotyczą one z zasady wykonywania przez wojska bieżących zadań cząstkowych. Równoległe z tym sztab w oparciu o przewidywania, melduje dowódcy dane do decyzji odnośnie rozwiązania kolejnego zadania cząstkowego, którego wykonanie przybliży osiągnięcie celu operacji /walki/.

261./n/. W zakresie jądrowego przygotowania natarcia i ogniowego przygotowania ataku sztab wspólnie z szefostwem wojsk rakietowych i artylerii oraz przedstawicielami lotnictwa powinien:

- przeprowadzić dodatkowe rozpoznanie w celu ustalenia obiektów i celów w obronie nieprzyjaciela, które powinny być

zniszczone bronią jądrową, lotnictwem i ogniem artylerii; należą do nich głównie środki przenoszenia broni jądrowej, stanowiska dowodzenia, samoloty na lotniskach, śmigłowce, odwody nieprzyjaciela, punkty oporu, baterie artylerii i główne elementy systemów rozpoznania i kierowania;

- ustalić, które środki w systemie obrony przeciwlotniczej nieprzyjaciela i kiedy należy zniszczyć by zapewnić wykonanie zadania własnemu lotnictwu;

- uaktualnić plan jądrowego przygotowania natarcia i plan ogniowego przygotowania ataku i doprowadzić, wynikające stąd zadania do wykonawców;

- skontrolować gotowość wojsk raketowych i artylerii, lotnictwa i śmigłowców do wykonania jądrowego przygotowania natarcia i ogniowego przygotowania ataku oraz gotowość oddziałów /pododdziałów/ do ataku;

- dopilnować wykonania w nakazanym czasie przejść w zaporach własnych i nieprzyjaciela;

- zapewnić ciągłą łączność dowódcy z wojskami raketowymi do poszczególnych wyrzutni włącznie;

- zapewnić terminowe przekazywanie do nich rozkazów, sygnałów do osiągnięcia właściwych stanów gotowości bojowej, do rozpoczęcia jądrowego przygotowania natarcia i ogniowego przygotowania ataku oraz przejścia wojsk do ataku;

- zebrać i uogólnić dane o wynikach wykonanych uderzeń jądrowych oraz o wynikach wykonanych zadań przez lotnictwo i artylerię w ogniowym przygotowaniu ataku i zameldować je dowódcy;

- skontrolować terminowe wyruszenie wojsk do ataku.

Po rozpoczęciu przez wojska ataku sztab dopilnowuje terminowego przejścia lotnictwa i artylerii do wykonywania zadań ogniowego wsparcia ataku oraz wykorzystania przez wojska skutków uderzeń jądrowych i utrzymania współdziałania między związkami taktycznymi /oddziałami/ pierwszego rzutu a lotnictwem i artylerią.

262./n/. W czasie prowadzenia natarcia sztab na podstawie oceny sytuacji i przewidywań jej rozwoju, powinien dostarczyć dowódcy dane do podjęcia we właściwym terminie decyzji o wprowadzeniu do bitwy /walki/ drugiego rzutu /odvodu/, a w szczególności:

- możliwości organizowania przez nieprzyjaciela obrony na kolejnych rubieżach i wykorzystania przez niego odwodów;
- nowo wykryte środki przenoszenia broni jądrowej i inne obiekty, które należy niszczyć uderzeniami broni jądrowej, lotnictwem i ogniem artylerii;
- słabe miejsca w ugrupowaniu nieprzyjaciela;
- kierunek, rubież, czas i sposób wprowadzenia do bitwy /walki/ drugiego rzutu;
- sposób zabezpieczenia wejścia do bitwy /walki/ drugiego rzutu, zwłaszcza pod względem ogniowym, inżynieryjnym i osłony z powietrza;
- sposób i zakres zabezpieczenia drugiego rzutu przez związki /oddziały/ pierwszego rzutu;
- możliwości wzmocnienia drugiego rzutu dodatkowymi siłami i środkami;
- sposób współdziałania między drugim rzutem a lotnictwem, artylerią i związkami taktycznymi /oddziałami/ pierwszego rzutu.

Po powzięciu przez dowódcę decyzji o wprowadzeniu do bitwy /walki/ drugiego rzutu, sztab bezzwłocznie doprowadza wynikające

z niej zadania do wykonawców i zapewnia dowódcy możliwość bezpośredniego kierowania wejściem drugiego rzutu do bitwy /walki/ przez zorganizowanie wysuniętego punktu dowodzenia lub powietrznego elementu dowodzenia. Ponadto sztab zapewnia terminowe zwolnienie dróg dla drugiego rzutu, organizuje regulację ruchu, jak również dołączenie sił i środków wzmocnienia.

263./n/. W zakresie odparcia przeciwuderzenia /kontrataku/ odwodów nieprzyjaciela sztab wspólnie z innymi organami dowodzenia powinien dostarczyć dowódcy dane do podjęcia decyzji, a w szczególności:

- prawdopodobny skład nieprzyjaciela oraz kierunek, rubieżę, termin i cel wykonania przez niego przeciwuderzenia /kontrataku/;
- najbardziej opłacalne obiekty uderzeń bronią jądrową i lotnictwem;
- siły i środki nieprzyjaciela na innych kierunkach i możliwy sposób ich działania;
- sposób odparcia przeciwuderzenia /kontrataku/ odwodów nieprzyjaciela;
- jakie siły i środki należy skierować do bezpośredniego odparcia przeciwuderzenia /kontrataku/ z miejsca i z jakiej rubieży, a jakie użyć do uderzenia na skrzydło i tyły odwodów nieprzyjaciela;
- jakimi siłami rozwijać natarcie na kierunku głównego uderzenia;
- sposób wsparcia głównego zgrupowania i związków taktycznych /oddziałów/ odpierających przeciwuderzenie /kontratak/;
- sposób osłony głównego zgrupowania i wojsk odpierających przeciwuderzenie /kontratak/;

- sposób współdziałania wojsk odpierających przeciwuderzenie /kontratak/ odwodów nieprzyjaciela z lotnictwem, odwodami specjalnymi i sąsiadami;

- organizację dowodzenia.

Po podjęciu przez dowódcę decyzji sztab doprowadza zadania do wykonawców zazwyczaj w formie krótkich zarządzeń bojowych, informuje sąsiadów o decyzji dowódcy i uzgadnia z nimi współdziałanie, opracowuje i przesyła meldunek bojowy do sztabu nadrzędnego. Jednocześnie sztab zapewnia terminowe wyjście wojsk pierwszego rzutu na rubież odpierania przeciwuderzenia /kontrataku/ odwodów nieprzyjaciela, a także terminowe dokonanie manewru dodatkowymi siłami i środkami, głównie odwodami specjalnymi, na zagrożony kierunek.

264./n/. Po rozbiciu pierwszorzutowych związków taktycznych /oddziałów/ sztab powinien skupić główny wysiłek rozpoznania w celu wykrycia momentu, rozpoczęcia i kierunków wycofywania się nieprzyjaciela. Jednocześnie powinien on dostarczyć dowódcy dane do podjęcia decyzji o przejściu do pościgu, przedstawiając w nich w szczególności:

- prawdopodobny kierunek, kolejność i cel wycofania się nieprzyjaciela;

- możliwości obsadzenia przez nieprzyjaciela kolejnej rubieży siłami podchodzącymi z głębi lub wycofanymi;

- sposób wykorzystania własnych sił i środków w celu odcięcia dróg odwrotu siłom nieprzyjaciela, wzbronienia im wycofania się oraz rozbicia ich /wykorzystanie broni jądrowej, lotnictwa i śmigłowców, forma pościgu, dogodne kierunki pościgu poszczególnych związków taktycznych i oddziałów/;

- sposób wzbronienia nieprzyjacielowi obsadzenia kolejnej rubieży siłami podchodzącymi z głębi /obiekty uderzeń bronią jądrową, lotnictwem i śmigłowcami, użycie taktycznego desantu powietrznego, oddziałów wydzielonych i rajdowych/;

- sposób współdziałania związków taktycznych /oddziałów/ przechodzących do pościgu z lotnictwem, śmigłowcami i sąsiadami;

- sposób dowodzenia wojskami w czasie pościgu.

Po podjęciu decyzji przez dowódcę o przejściu do pościgu, sztab doprowadza zadania do poszczególnych związków taktycznych /oddziałów/ zazwyczaj przez techniczne środki łączności i oficerów kierunkowych z wykorzystaniem śmigłowców.

W miarę rozwoju pościgu sztab powinien zwracać szczególną uwagę na rozpoznania skrzydeł i luk, aby nie dopuścić do niespodziewanego uderzenia sił nieprzyjaciela pozostałych na skrzydłach, w lukach i na tyłach związków taktycznych /oddziałów/.

W czasie wycofywania się nieprzyjaciel może wykonać naziemne uderzenia jądrowe. W tym wypadku sztab ustala stopień skażenia promieniotwórczego terenu w rejonach uderzeń, strefy skażeń, zniszczeń, pożarów i zatopień oraz melduje dowódcy dane do decyzji o pokonaniu stref skażeń, pożarów, zatopień; przekazuje wojskom sygnały uprzedzenia o zagrożeniu skażeniami lub sygnał alarmu chemicznego oraz zadania wynikające z decyzji dowódcy.

265./n/. Organizując działania wojsk w kolejnym dniu operacji sztab powinien dokonać oceny położenia i zameldować dowódcy:

- potrzebę i możliwości prowadzenia przez związki taktyczne

/oddziały/ działań nocnych;

- sposób zabezpieczenia ewentualnych działań nocnych zwłaszcza oświetlenie, rozpoznanie i ubezpieczenie;

- możliwości działania nieprzyjaciela w ciągu nocy i w dniu następnym;

- sposób rozbicia głównego zgrupowania nieprzyjaciela w kolejnym dniu operacji, uderzeniami broni jądrowej, lotnictwa oraz związków taktycznych /oddziałów/;

- potrzeby dokonania w ciągu nocy zmian w ugrupowaniu związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/;

- kierunek działania związków taktycznych /oddziałów/ w kolejnym dniu operacji, ich zadania;

- sposób współdziałania i dowodzenia wojskami w ciągu nocy i w kolejnym dniu operacji.

Jednocześnie z podejmowaniem przez dowódcę decyzji do działań w kolejnym dniu operacji, sztab opracowuje ją na mapie i przekazuje wynikające z niej zadania wraz z wytycznymi do współdziałania i zabezpieczenia działań do wojsk z takim wyliczeniem, aby zapewnić podwładnym niezbędną ilość czasu dziennego na organizację działań na szczeblach niższych.

26. /n/. W wypadku przejścia do działań z użyciem broni jądrowej sztab wspólnie z szefostwem wojsk raketowych i artylerii oraz przedstawicielami lotnictwa powinien:

- przeprowadzić dodatkowe rozpoznanie, głównie środków przenoszenia broni jądrowej i innych obiektów /celów/, na które planuje się użyć własnej broni jądrowej;

- zameldować dowódcy dane do zaktualizowania planu pierwszego uderzenia jądrowego a następnie zgodnie z jego decyzją przekazać

wynikające stąd zadania dla wykonawców;

- zapewnić sprawne osiągnięcie najwyższego stopnia gotowości przez maksymalną liczbę własnych środków przenoszenia broni jądrowej;

- zapewnić utrzymanie ciągłej łączności z wojskami rakietowymi i lotnictwem biorącym udział w pierwszym uderzeniu jądrowym;

- zapewnić ciągle przekazywanie sygnałów do wojsk i kontrolować terminową realizację wynikających z nich zadań;

267./n/. Podczas organizacji obrony do chwili rozpoczęcia natarcia przez nieprzyjaciela, sztab powinien ustalić:

- rejony rozmieszczenia środków przenoszenia broni jądrowej, stanowisk dowodzenia i artylerii;

- główne zgrupowanie wojsk nieprzyjaciela i przypuszczalny kierunek głównego uderzenia oraz termin podejścia nieprzyjaciela do natarcia;

- drogi podejścia sił nieprzyjaciela z głębi, rejony wyjściowe do natarcia i rubieże rozwinięcia do ataku;

- oznaki przygotowania się nieprzyjaciela do wykonania uderzeń jądrowych.

Jednocześnie sztab kontroluje gotowość wojsk pierwszego rzutu do odparcia ataku nieprzyjaciela.

Jeżeli planuje się wykonanie kontrprzygotowania, sztab skupia główną uwagę na zapewnieniu wykonania zadań przez wojska rakietowe, lotnictwo i artylerię w celu osłabienia i opóźnienia rozpoczęcia lub zerwania natarcia nieprzyjaciela. Powinien on współpracować z szefostwem wojsk rakietowych i artylerii oraz przedstawicielami lotnictwa:

- udokładnić obiekty i czas wykonania uderzeń jądrowych oraz zadania dla lotnictwa i artylerii;
- zorganizować skrytą wysunięcie artylerii na tymczasowe stanowiska ogniowe;
- sprawdzić gotowość wszystkich środków do wykonania kontrprzygotowania i zameldować przełożonemu;
- sprawdzić znajomość przez wojska sposobu oznaczania przedniego skraju;
- przekazać sygnał /rozkaz/ do rozpoczęcia kontrprzygotowania.

Po rozpoczęciu kontrprzygotowania sztab zbiera i opracowuje dane o wynikach kontrprzygotowania, które melduje dowódcy oraz sztabowi nadrzędnemu.

Jeżeli w czasie kontrprzygotowania planuje się uderzenie części sił przed przedni skraj obrony to sztab, zgodnie z decyzją dowódcy, udokładnia i przekazuje zadania do związków taktycznych /oddziałów/ wykonujących to uderzenie.

Ponadto sztab powinien:

- udokładnić współdziałanie między związkami taktycznymi /oddziałami/ biorącymi udział w uderzeniu, lotnictwem i artylerią oraz wojskami pierwszego rzutu;
- ustalić sposób przekroczenia przez wojska wydzielone do uderzenia zgrupowania bojowego wojsk pierwszego rzutu;
- sprecyzować sposób i skontrolować wykonanie w nakazanym terminie przejść w zaporach własnych i nieprzyjaciela na kierunku uderzenia;
- ustalić sposób umocnienia opanowanej rubieży lub wycofania się;

- skontrolować znajomość sygnałów rozpoczęcia ataku, przeniesienia i przerwania ognia artylerii, wskazywania celów i wzajemnego rozpoznawania się.

Z chwilą rozpoczęcia ataku przez nieprzyjaciela sztab ustala skutki ogniowego przygotowania ataku wykonanego przez nieprzyjaciela i kierunek uderzenia jego sił głównych, zapewnia manewr ogniem oraz siłami i środkami na zagrożony kierunek w celu stworzenia warunków do załamania natarcia nieprzyjaciela i utrzymania przedniego skraju.

268./n/. W wypadku włamania się nieprzyjaciela w głąb obrony sztab powinien ustalić i zameldować dowódcy: na jakiej rubieży i z jakimi siłami nieprzyjaciela prowadzą bitwę /walkę/ związki /oddziały/ pierwszego rzutu, ich stan i możliwości rozwijania dalszego natarcia; możliwości podejścia odwodów nieprzyjaciela do rejonu włamania; możliwości użycia broni jądrowej i desantów; możliwości utrzymania zajmowanych rubieży /rejonów, pasów/ przez wojska pierwszego rzutu na kierunku włamania się nieprzyjaciela i potrzeby dodatkowego wzmocnienia; możliwości wykonania przeciwuderzenia /kontrataku/ w jakim kierunku, czasie i jakimi siłami; obiekty uderzeń własną bronią jądrową i lotnictwem; potrzeby skoordynowania wysiłków wojsk biorących udział w przeciwuderzeniu /kontrataku/.

Po podjęciu decyzji przez dowódcę sztab powinien:

- zorganizować dodatkowe rozpoznanie obiektów nieprzyjaciela, na które przewiduje się wykonanie uderzeń jądrowych i lotnictwem;
- przekazać wojskom biorącym udział w przeciwuderzeniu /kontrataku/ zadanie bojowe;
- określić i przekazać wojskom rubież bezpieczeństwa;

- udokładnić współdziałanie wojsk wykonujących przeciwuderzenie /kontratak/ z lotnictwem i śmigłowcami sztrumowymi, wojskami raketowymi, artylerią, odwodami specjalnymi i oddziałami pierwszego rzutu;
- zorganizować regulację ruchu na drogach marszu drugiego rzutu na rubież rozwinięcia do przeciwuderzenia /kontrataku/;
- dostosować system dowodzenia do wykonywanego zadania i sytuacji taktyczno-operacyjnej;
- skontrolować gotowość wojsk raketowych, lotnictwa, artylerii i środków OPL do wykonania zadań;
- dopilnować podporządkowania środków wzmocnienia drugiemu rzutowi zgodnie z decyzją dowódcy.

Jeżeli przeciwuderzenie /kontratak/ wykonuje się wspólnie z sąsiadem, to sztab uzgadnia z nim termin wykonania przeciwuderzenia /kontrataku/, zadania wojsk, sposób użycia broni jądrowej, rubież spotkania, sygnały rozpoznania wojsk własnych, sposób wzbronienia podejścia odwodów nieprzyjaciela.

269./n/. W wypadku wykonania przez nieprzyjaciela zmasowanego uderzenia jądrowego na związek operacyjny /związek taktyczny, oddział/ sztab skupia główny wysiłek na ustalenie skutków tych uderzeń i odtworzenie zdolności bojowej wojsk, które zostały porażone bronią jądrową.

Sztab, którego wojska znalazły się w zasięgu rażącego działania broni masowego rażenia przystępuje do realizacji następujących zasadniczych przedsięwzięć:

- odtworzenia naruszonego systemu dowodzenia;
- opanowania skutków psychicznego oddziaływania broni masowego rażenia, zapobieganie dezorganizacji i rozprężeniu;

- wstępnego ustalenia skutków uderzeń /poniesionych strat, stopnia napromienienia stanu osobowego oraz uszkodzeń sprzętu/;
- sprecyzowania zadań bojowych związkom taktycznym /oddziałom/, które nie utraciły zdolności bojowej do dalszych działań;
- ustalenia warunków i możliwości przebywania związków taktycznych /oddziałów/ oraz realizacji zadań bojowych w dotychczasowych rejonach;
- wyprowadzenia wojsk ze stref skażeń, rejonów zniszczeń, pożarów i zatopień;
- prowadzenia prac awaryjno-ratunkowych oraz ewakuacji stanów osobowych, sprzętu bojowego i środków materiałowych;
- udzielenia doraźnej pomocy rannym i porażonym oraz ewakuowania żołnierzy wymagających leczenia szpitalnego do etapowych szpitali;
- zorganizowania przyjmowania przebywających na uzupełnienie rezerw osobowych, środków transportowych i maszyn oraz sprzętu bojowego;
- przeprowadzenia przedsięwzięć organizacyjnych w celu stworzenia oddziałów zbiorczych;
- uzupełnienia oddziałów w środki materiałowe.

Sztab wspólnie z szefami rodzajów wojsk i służb na podstawie niepełnych, często fragmentarycznych danych dokonuje oceny /prognozy/ w celu ustalenia:

- strat powstałych w związkach taktycznych /oddziałach/;
- skutków zniszczeń, rejonu pożarów i zatopień;
- wielkości stref skażeń;
- sił i środków, które poniosły najmniejsze straty i natychmiast lub w niedługim czasie będą zdolne do działań;

- gotowości oraz stanu sił i środków przewidzianych do likwidacji skutków;
- czasu niezbędnego na zebranie dodatkowych informacji oraz zorganizowanie likwidacji skutków;
- stanu zabezpieczenia materiałowo-technicznego i medycznego.

Do prognozowania strat i skażeń należy wykorzystać elektroniczną technikę obliczeniową.

W celu ustalenia skutków uderzeń bronią masowego rażenia i przystąpienia do organizacji ich likwidacji powołuje się zazwyczaj nieetatowy zespół oficerów, który na podstawie decyzji dowódcy i jego wytycznych opracowuje plan likwidacji skutków uderzeń bronią masowego rażenia, organizuje rozpoznanie, wydzieła grupy awaryjno-ratunkowe i kieruje likwidacją skutków.

2. ZWALCZANIE SYSTEMÓW DOWODZENIA NIEPRZYJACIELA

270./n/. Podstawą organizacji i realizacji przedsięwzięć w zakresie zwalczania systemów dowodzenia nieprzyjaciela jest decyzja dowódcy. Dowódca określa w niej jakie elementy systemów dowodzenia należy w pierwszej kolejności niszczyć uderzeniami broni jądrowej, ogniem artylerii, lotnictwem, desantami powietrznymi, oddziałami rajdowymi, grupami specjalnymi i innymi środkami i sposobami oraz jakie elementy systemów obezwładniać środkami radioelektronicznymi.

271./n/. Zwalczaniem systemów dowodzenia kieruje szef sztabu. Określa on: kolejność i sposób wykonania zadań, elementy systemów dowodzenia, na rozpoznanie, niszczenie i obezwładnianie których należy skupić główny wysiłek; czas /okres/ ich niszczenia lub

obezwładniania.

Bezpośrednim organizatorem zwalczania systemów dowodzenia nieprzyjaciela jest oddział operacyjny. Powinien on:

- zorganizować rozpoznanie systemów dowodzenia w celu ustalenia miejsc rozmieszczenia punktów dowodzenia, zasad eksploatacji poszczególnych elementów systemu oraz podstawowych charakterystyk taktyczno-technicznych środków radioelektronicznych;

- dokonać oceny systemów dowodzenia i ustalić najważniejsze ogniwa, których zniszczenie najskuteczniej obniża efektywność dowodzenia wojskami, a zwłaszcza użycia przez nieprzyjaciela broni jądrowej, lotnictwa i artylerii;

- wspólnie z szefami rodzajów wojsk i przedstawicielami lotnictwa dokonać doboru określonych sił i środków, a także sposobów niszczenia lub obezwładniania poszczególnych elementów systemów dowodzenia;

- przygotować dane niezbędne dowódcy do podjęcia decyzji w zakresie niszczenia systemów dowodzenia;

- opracować i przekazać zadania dla wykonawców;

- koordynować oddziaływanie ogniowe z radioelektronicznym na systemy dowodzenia nieprzyjaciela;

- składać meldunki i sprawozdania sztabowi nadrzędnemu oraz systematycznie informować sztaby podległe, współdziałające i sąsiednie o rezultatach niszczenia systemów dowodzenia.

Za realizację niszczenia systemów dowodzenia uderzeniami jądrowymi i ogniem artylerii odpowiada bezpośrednio szefostwo wojsk raketowych i artylerii. We współpracy ze sztabem i przedstawicielami lotnictwa, zgodnie z decyzją dowódcy, precyzuje obiekty do niszczenia, siły i środki, zadania i kontroluje realizację tych zadań.

Organem wykonawczym sztabu w zakresie organizacji i kierowania obezwładnieniem radioelektronicznym środków wykorzystywanych w systemach dowodzenia jest oddział /wydział/ walki radioelektronicznej, a w związkach taktycznych wydział operacyjny. Powinien on:

- zapewnić napływ z rozpoznania radioelektronicznego, niezbędnych do prowadzenia zakłóceń, informacji o środkach radioelektronicznych nieprzyjaciela;

- dokonać oceny środków i systemów radioelektronicznych nieprzyjaciela jako obiektów obezwładniania radioelektronicznego;

- opracować dokumenty niezbędne do racjonalnego wykorzystania środków zakłóceń;

- kierować obezwładnieniem radioelektronicznym środków pracujących w systemie dowodzenia nieprzyjaciela.

272./n/. Przedsięwzięcia w zakresie zwalczania systemów dowodzenia realizowane przez sztab wyraża się na mapie z opracowaną decyzją dowódcy. Ponadto niektóre z tych przedsięwzięć wyraża się w planach użycia rodzajów sił zbrojnych i rodzajów wojsk w zakresie ich dotyczącym oraz w planie walki radioelektronicznej.

3. ZMIANA PODPORZĄDKOWANIA WOJSK

273./n/. W toku działań bojowych może być dokonywana zmiana podporządkowania związków operacyjnych /związków taktycznych, oddziałów/ będących zarówno w bitwie /walce/, jak i w drugim rzucie /odwodzie/.

W tym celu sztab nadrzędny na podstawie decyzji dowódcy opracowuje zarządzenie o zmianie podporządkowania.

W zarządzeniu o zmianie podporządkowania dla dowódcy związku, który ma przekazać część sił innemu związkowi podaje się: jaki związek operacyjny /związek taktycznych, oddział/ z jakimi siłami i środkami, kiedy, gdzie i komu przekazać; w jaki sposób dokonać przekazania związku /oddziału/; termin przesłania do sztabu nadrzędnego protokołu przekazania związku /oddziału/.

Zarządzenie o zmianie podporządkowania podobnej treści otrzymuje również dowódca związku, któremu podporządkowuje się część sił innego związku.

W przypadku dokonywania zmiany podporządkowania związku /oddziału/ będącego w drugim rzucie /odwodzie/, a zwłaszcza w marszu, w zarządzeniu należy podać drogi marszu do rejonu, w którym ma nastąpić przekazanie danego związku /oddziału/.

274./n/. Sztab związku operacyjnego /związku taktycznego/ na podstawie zarządzenia sztabu nadrzędnego lub decyzji dowódcy opracowuje zarządzenie o zmianie podporządkowania dla wychodzącego z podporządkowania związku /oddziału/, w którym określa: od kiedy, gdzie i komu zostaje podporządkowany; jakie siły i środki, w jakim rejonie i do czyjej dyspozycji pozostawić, miejsce, termin i sposób zameldowania się u dowódcy, któremu zostaje podporządkowany; ewentualne drogi marszu do rejonu, w którym ma być podporządkowany.

Zarządzenie o zmianie podporządkowania podpisuje dowódca i szef sztabu.

275./n/. Sztab związku operacyjnego /związku taktycznego/, któremu podporządkowuje się nowy związek /oddział/ powinien uzyskać o nim od sztabu przekazującego informacje dotyczące charakteru zadania jakie wykonuje, położenia i stanu ukompleto-

wania, a następnie dokonać oceny tych informacji, sprecyzować i zameldować dowódcy wnioski odnośnie możliwości i sposobu użycia podporządkowanego związku /oddziału/. Na podstawie decyzji dowódcy opracowuje zarządzenie wstępne lub bojowe i wraz z dokumentami niezbędnymi do zapewnienia dowodzenia i współdziałania przekazuje przez delegowanego przedstawiciela /oficera kierunkowego/ sztabu do podporządkowanego związku /oddziału/.

W przypadku, gdy podporządkowany związek jest z armii innej narodowości, wówczas sztab, któremu się go podporządkowuje wysyła zazwyczaj grupę operacyjną wraz z niezbędnymi dokumentami dowodzenia i współdziałania opracowanymi w języku rosyjskim.

Przedstawiciel sztabu przekazującego i przedstawiciel sztabu przyjmującego dany związek /oddział/ sporządzają w trzech egzemplarzach protokoł przekazania /przyjęcia/, w którym ujmują: charakter wykonywanego zadania, stan ukończenia związku /oddziału/ w ludziach, w poszczególnych rodzajach uzbrojenia, w sprzęcie technicznym i w środkach materiałowych, stan dodatkowo przekazywanych środków materiałowych i urządzeń, i inne niezbędne dane.

Przedstawiciel /dowódca grupy operacyjnej/ sztabu, któremu został podporządkowany dany związek /oddział/ informuje dowódcę tego związku /oddziału/ o charakterze wykonywanego zadania przez szczebel nadrzędny i aktualnej sytuacji przed jego frontem oraz o składzie imiennym kierowniczych osób funkcyjnych dowództwa, któremu został podporządkowany.

276./n/. Dowódca związku /oddziału/ podporządkowanego obowiązany jest przesłać meldunek bojowy /a jeśli sytuacja zezwala złożyć osobiście/ nowemu przełożonemu.

Dowódca, któremu został podporządkowany dany związek /oddział/ powinien w jak najkrótszym czasie nawiązać bezpośredni kontakt z dowódcą podporządkowanego związku /oddziału/.

4. ODTWARZANIE DOWODZENIA

277./n/. Odtworzenie naruszonego dowodzenia polega na przywróceniu sprawności systemu dowodzenia wojskami. Jest ono jednym z podstawowych przedsięwzięć przywracania zdolności bojowej związków operacyjnych /związków taktycznych, oddziałów/ zwłaszcza po wykonaniu przez nieprzyjaciela uderzeń bronią masowego rażenia.

Odtwarzanie dowodzenia po uderzeniach bronią masowego rażenia opiera się na zasadach:^{47/}

- wzajemnej zamienności punktów dowodzenia w każdym ogniwie, jak również między niższymi i wyższymi szczeblami dowodzenia;
- tworzenia punktów dowodzenia z obezwładnionych ogniw dowodzenia, które utraciły zdolność do pracy, lecz zachowały część ludzi i środków łączności;
- tworzenie nowych punktów dowodzenia na miejsce zniszczonych.

278./n/. W wypadku zniszczenia punktu dowodzenia, z którego dowodził dowódca, dowodzenie przejmują w kolejności następujące osoby: szef sztafu, zastępca dowódcy do spraw liniowych, osoby wyznaczone w rozkazie.

279./n/. Głównym sposobem odtwarzania naruszonego systemu na szczeblu związku operacyjnego /związku taktycznego/ jest przejęcie dowodzenia przez zapasowe stanowisko dowodzenia.

Zapasowe stanowisko dowodzenia przejmuje dowodzenie z własnej inicjatywy - po upewnieniu się, że stanowisko dowodzenia zostało zniszczone lub obezwładnione i jest niezdolne do pracy - nie czekając na rozkaz /sygnał/ szczebla nadrzędnego.

O przejściu dowodzenia przez zapasowe stanowisko dowodzenia należy niezwłocznie meldować sztabowi nadrzędnemu.

Na szczeblu oddziału i w wypadku zniszczenia zapasowego stanowiska dowodzenia na szczeblu związku operacyjnego /związku taktycznego/, dowodzenie na krótki okres czasu może przejąć kwatermistrzowskie stanowisko dowodzenia.

280./n/..W wypadku zniszczenia stanowiska dowodzenia i niemożliwości przejścia dowodzenia przez zapasowe lub kwatermistrzowskie stanowisko dowodzenia danego szczebla, dowodzenie może przejąć dowództwo szczebla niższego względnie wydzielone dowództwo z nadrzędnego organu dowodzenia. W tym wypadku przejście dowodzenia następuje zazwyczaj na rozkaz /sygnał/ szczebla nadrzędnego.

Jeżeli jedno z dowództw podległych było wcześniej wyznaczone do przejścia dowodzenia szczeblem nadrzędnym i posiada informacje o zniszczeniu jego punktów dowodzenia, to może przejąć dowodzenie samodzielnie, meldując o tym przełożonemu.

Sztab przejmujący dowodzenie informuje o tym przejęte związki taktyczne /oddziały/ i dopilnowuje wykonania wcześniej postawionych im zadań.

Sztab wyznaczony do przejścia dowodzenia powinien:

- znać aktualną sytuację i decyzję dowódcy szczebla nadrzędnego;
- posiadać dane łączności a także odpowiednie tabele dowodzenia;
- znać sygnał przejścia dowodzenia.

281./n/. W wypadku odtwarzania zniszczonych dowództw związków operacyjnych /związków taktycznych/ w oparciu o grupy wydzielone z dowództw lub etatowe grupy rezerwowe organizowane w okresie pokoju, a w toku działań pozostające w odwodzie, nowo utworzony sztab powinien otrzymać następujące dane: położenie przejmowanych wojsk i ich zadanie; położenie i zadania sąsiadów, aktualny stan systemu dowodzenia i łączności w podległych wojskach; aktualny stan zabezpieczenia materiałowo-technicznego.

282./n/. Odtwarzając dowodzenie należy: wyznaczyć kierownicze osoby funkcyjne dowództwa; nawiązać łączność z podległymi wojskami i przełożonym, zameldować przełożonemu o przejęciu dowodzenia, zebrać informacje o położeniu podległych wojsk z uwzględnieniem funkcjonowania systemu dowodzenia. Równoległe z tym odtwarza się komórki organizacyjne w kolejności: operacyjne, rozpoznawcze, łączności, wojsk raketowych i artylerii; ustala się zakres obowiązków poszczególnych komórek i kierowniczych osób funkcyjnych oraz metody pracy dowództw; ustala się liczbę, stan środków łączności i system łączności. Następnie dokonuje się oceny i podejmuje się decyzję dotyczącą organizacji systemu dowodzenia, nawiązuje się łączność współdziałania i ustala położenie sąsiadów.

System łączności odtwarza się wszystkimi środkami, przy czym w pierwszej kolejności należy przywrócić łączność z wojskami raketowymi, związkami taktycznymi /oddziałami/ pierwszego rzutu, oddziałami /pododdziałami/ wydzielonymi do likwidacji skutków uderzeń bronią masowego rażenia oraz z tyłami.

283./n/. W wypadku, gdy nie ma możliwości nawiązania łączności z pododdziałami /przełożonym/ przy pomocy środków technicznych, wysyła się do nich oficerów odtworzonego sztabu wykorzystując

śmigłowce lub inne środki ruchome. Oficerowie wysyłani do podwładnych powinni posiadać dokument upoważniający ich do działania w imieniu dowódcy, środki i dane łączności pozwalające im nawiązać łączność co najmniej o dwa szczeble niżej i inne niezbędne dokumenty dowodzenia.

Po przybyciu do podległych wojsk i ustaleniu sytuacji meldują o niej i o ewentualnym przejęciu dowodzenia oraz o wszystkich wydanych w imieniu dowódcy zarządzeniach.

5. UZUPEŁNIENIE STRAT W CZASIE DZIAŁAŃ BOJOWYCH^{48/}

284./n/ : Uzupełnienie strat w stanie osobowym i sprzęcie bojowym jest jednym z elementów odtwarzania i utrzymania zdolności bojowej wojsk na polu walki i ma na celu stworzenie warunków do pomyślnego prowadzenia działań bojowych. Uzupełnienie strat przeprowadza się systemem awaryjnym, bieżącym i kompleksowym.

Systemem awaryjnym uzupełnia się oddziały /związki taktyczne/ grupami specjalistów wojskowych w rejonach mobilizacji oraz na drogach marszu w toku przegrupowania do rejonów wyjściowych.

Systemem bieżącym uzupełnia się oddziały /związki taktyczne/ grupami specjalistów wojskowych w toku działań bojowych w celu wyrównywania codziennych strat.

Systemem kompleksowym uzupełnia się oddziały /związki taktyczne i związki operacyjne/ w drodze wymiany /zastępowania/ wyeliminowania z walki pododdziałów, oddziałów i sztabów analogicznych, w pełni uzbrojonymi jednostkami /zespołami/ organizacyjnymi.

285./n/. Sztab związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/ jest głównym organizatorem planowania i kierowania uzupełnianiem strat w związkach taktycznych /oddziałach, pododdziałach/ zgodnie z decyzją dowódcy.

Do realizacji tych zadań sztab powinien:

- znać wytyczne dowódcy i sztabu nadrzędnego w zakresie uzupełniania strat i odtwarzania zdolności bojowej;
- znać aktualne ukończenie związków taktycznych /oddziałów, pododdziałów/ i ich stopień zdolności bojowej;
- przewidywać zmiany w ukończeniu związków taktycznych /oddziałów, pododdziałów/ oraz możliwości ich ukończenia;
- planować i kierować uzupełnieniem strat i odtwarzaniem zdolności bojowej związków taktycznych /oddziałów, pododdziałów/;
- wydawać zarządzenia związkom operacyjnym /związkom taktycznym, oddziałom, pododdziałom/ w zakresie uzupełniania strat i odtwarzania zdolności bojowej;
- organizować pracę frontowego, armijnego, dywizyjnego i brygadowego punktu rozdzielczego /FPRd, APRd, DPRd, BPRd/;
- przedstawiać meldunki sztabowi nadrzędnemu, informować dowódców i sztaby podległych związków taktycznych /oddziałów, pododdziałów/ oraz szefów rodzajów wojsk i służb o sytuacji w zakresie uzupełniania strat i odtwarzania zdolności bojowej;
- kontrolować przebieg uzupełniania strat i odtwarzania zdolności bojowej w związkach taktycznych /oddziałach, pododdziałach/ i udzielać im pomocy.

286./n/. Szef sztabu związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/ ponosi pełną odpowiedzialność za organizację oraz planowanie uzupełniania strat i odtwarzania zdolności bojowej związków taktycznych /oddziałów, pododdziałów/.

287./n/. Bezpośrednim organizatorem sztabu związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/ w zakresie uzupełniania strat jest zarząd /oddział/ organizacji i uzupełnień /wydział organizacyjno-ewidencyjny i wydział kadr, starszy oficer ewidencyjno-kadrowy/.

288./n/. Bezpośrednim wykonawcą w zakresie uzupełniania strat stanem osobowym w związkach operacyjnych /związkach taktycznych/ jest komendant FPRd /APRd, DPRd, BPRd/. Podlega on szefowi zarządu /oddziału/ organizacji i uzupełnień /szefowi wydziału organizacyjno-ewidencyjnego/ i wykonuje jego polecenia w zakresie organizacji, kierowania i uzupełniania strat w związkach taktycznych /oddziałach/.

Komendant punktu rozdzielczego rozwija FPRd /APRd, DPRd, BPRd/ w rejonie KSD związku operacyjnego /związku taktycznego/ i kieruje jego pracą w zakresie:

- przyjmowania przybyłych z okręgowego punktu przesyłkowego /OPP/, punktów rozdzielczych systemu polowego i innych organów uzupełniania oddziałów /pododdziałów/ i grup uzupełnienia;
- przyjmowania i selekcjonowania żołnierzy przybyłych z rubieży zaporowych, stref kontroli i kierowania ruchem wojsk, ze szpitali, pododdziałów uzdrowieńców oraz z rozbitych związków taktycznych i oddziałów;
- prowadzenia ewidencji, zapewnienia wyżywienia, odpoczynku i pomocy medycznej;

- rozdzielania i przekazywania żołnierzy uzupełnienia przedstawicielom związków taktycznych /oddziałów/

6. KONTROLA DZIAŁAŃ BOJOWYCH

289. Celem kontroli jest zapewnienie terminowego wykonania przez wojska zadań bojowych oraz uzyskania obrazu rzeczywistego stanu przebiegu działań i osiągniętych rezultatów walki. Kontrolę w razie potrzeby łączy się z udzielaniem pomocy podległym dowódcom i sztabom w organizowaniu działań bojowych, utrzymaniu gotowości bojowej wojsk i realizacji zasadniczych zadań.

Kontrolę należy sprawować stale. Przede wszystkim sprawdza się przygotowanie, przebieg realizacji i wykonanie tych zadań bojowych, które decydują o osiągnięciu celów działań bojowych.

290. Za terminową organizację i przeprowadzenie kontroli odpowiada szef sztabu.

Natomiast kontrolę organizuje i przeprowadza oddział operacyjny wspólnie z oficerami innych oddziałów sztabu, szefów rodzajów wojsk i służb oraz organów partyjno-politycznych. Pozostałe oddziały sztabu, szefowie rodzajów wojsk i służb mogą prowadzić kontrolę w podległych wojskach w zakresie swoich specjalności.

291. W czasie kontroli sprawdza się:

- gotowość dyżurnych oddziałów i pododdziałów rakiet /lotnictwa/ do startu rakiet /samolotów/;
- terminowość otrzymania przez podwładnych zadań bojowych, wytycznych do organizacji współdziałania i zabezpieczenia

działań bojowych oraz prawidłowość ich zrozumienia;

- treść decyzji podjętych przez podwładnych i ich zgodność z zadaniem bojowym postawionym związkowi operacyjnemu /związkowi taktycznemu, oddziałowi, pododdziałowi/;

- prawidłowość opracowania i zorganizowania przez podległych dowódców współdziałania, wszechstronnego zabezpieczenia działań bojowych i pracy partyjno-politycznej;

- przygotowanie wojsk do działań i gotowość do ich rozpoczęcia w ustalonych terminach;

- przestrzeganie ustalonych zasad skrytego dowodzenia wojskami i dyscypliny radiowej;

- wykonanie przez wojska zadań bojowych;

- terminowość składania przez sztaby podległych wojsk meldunków, ich obiektywność i wiarygodność;

- trwałość łączności.

Kontrolując zorganizowanie współdziałania i zabezpieczenia działań bojowych przede wszystkim sprawdza się: gotowość wojsk do obrony przed bronią masowego rażenia oraz umiejętność ich działania w celu maksymalnego wykorzystania skutków użycia własnej broni jądrowej; dokładność i terminowość realizacji przedsięwzięć w zakresie rozpoznania; przestrzeganie ustalonych zasad maskowania; zaopatrzenie wojsk w środki materiałowe, znajomość sygnałów i sposobów współdziałania.

292. Wyróżnia się następujące sposoby kontroli: wyjazd dowódcy i innych osób funkcyjnych do wojsk; rozmowy za pomocą technicznych środków łączności; studiowanie nadsyłanych dokumentów bojowych; obserwacja działań bojowych; fotografowanie lotnicze; nasłuch rozmów i przekazywanych tekstów podległych sztabów.

293. Najskuteczniejszym sposobem kontroli jest osobiste sprawdzanie przez dowódcę, szefa sztabu i inne osoby funkcyjne działalności podległych wojsk i sztabów. Wyjazd osób funkcyjnych do wojska dla ich kontroli organizuje się na zarządzenie dowódcy lub szefa sztabu.

294. Oficerowie wyjeżdżający na kontrolę do wojsk powinni być dokładnie przygotowani do wykonywania swoich zadań i zdolni do udzielenia wojskom i sztabom praktycznej pomocy. W razie wykrycia niedociągnięć kontrolujący powinien zameldować o nich dowódcy lub szefowi sztabu kontrolowanego związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/ i uczynić wszystko, aby je usunąć. Jeżeli kontrolujący stwierdzi, że wojska potrzebują pomocy nadrzędnego dowódcy, powinien natychmiast zameldować o tym dowódcy, który go wysłał.

295. Kontrolę przez rozmowy za pomocą technicznych środków łączności i studiowanie przedstawionych dokumentów bojowych prowadzą wszystkie osoby funkcyjne w ramach obowiązków służbowych.

296. Kontrola przeprowadzana przez obserwację działań wojsk z powietrza lub z punktów obserwacyjnych /posterunków radiolokacyjnych i punktów naprowadzania/ umożliwia sprawdzanie danych o położeniu i działaniach wojsk i wykonania przez nie zadań bojowych.

Zależnie od sytuacji i zadań wykonywanych przez wojska kontrolę przez obserwację mogą prowadzić wyznaczeni oficerowie z samolotów i śmigłowców. Podaje im się obiekty i zadania kontroli, czas odlotu i powrotu oraz sposób przekazywania wyników kontroli.

297. Zdjęcia lotnicze wykonuje się w celu ustalenia jakości maskowania wojsk i obiektów, przebiegu działań bojowych i położenia wojsk w określonym czasie. Szczególnie ważne jest robienie zdjęć lotniczych w celu określenia rezultatów uderzeń jądrowych.

298. Nasłuch prowadzonych rozmów i przekazywanych informacji za pomocą radiowych i radioliniowych środków łączności ma na celu skontrolowanie przestrzegania zasad skrytego dowodzenia wojskami, dyscypliny i ciszy radiowej oraz stopień realizacji zadań przez wojska. Organizuje je szef łączności wspólnie z osobami funkcyjnymi do spraw ochrony tajemnicy, a realizują wyznaczone siły i środki łączności.

O wszystkich wykrytych wykroczeniach przeciw zasadom skrytego dowodzenia wojskami melduje się natychmiast szefowi sztabu.

299./n/. Do kontroli wyznacza się kompetentnych i dobrze przygotowanych oficerów oraz zgodnie z ich specjalnościami.

Wyniki kontroli oraz treść wydanych wytycznych dla usunięcia stwierdzonych niedociągnięć zapisuje się w zeszytach pracy lub utrwała na mapie roboczej osoby prowadzącej kontrolę, a następnie melduje się dowódcy lub szefowi sztabu organizującemu kontrolę.

DOKUMENTY BOJOWE

1. PRZEZNACZENIE I PODZIAŁ DOKUMENTÓW BOJOWYCH

300. Dokumentami bojowymi nazywamy wszelkie informacje utrwalone w formie graficznej, pisemnej lub na taśmach magnetofonowych i perforowanych, względnie w postaci fotogramów i zdjęć, dotyczące planowania, organizowania i prowadzenia działań bojowych oraz przegrupowania i rozmieszczenia związków operacyjnych /związków taktycznych, oddziałów/.

301. Dokumenty bojowe, w zależności od treści i przeznaczenia dzielą się na: dokumenty dowodzenia wojskami, dokumenty sprawozdawczo-informacyjne i dokumenty pomocnicze.

Dokumenty dowodzenia wojskami zawierają informacje dotyczące planowania działań bojowych, zadań postawionych wykonawcom oraz kontroli ich wykonania. Do nich należą: dyrektywy operacyjne i tyłowe, rozkazy operacyjne, bojowe i tyłowe; zarządzenia: wstępne, bojowe, użycia rodzajów wojsk, zabezpieczenia działań bojowych, łączności, pracy politycznej, służby porządkowo-ochronnej i inne: mapy decyzji dowódcy, mapy robocze osób funkcyjnych oraz inne plany użycia i działania wojsk i zabezpieczenia działań bojowych.

Dokumenty sprawozdawczo-informacyjne zawierają informacje o: sytuacji i położeniu wojsk; podjętej przez dowódcę decyzji; realizacji zadań bojowych, a także o stanie ukończenia, zaopatrzenia, stratach wojsk własnych i nieprzyjaciela itp. Do nich należą: meldunki /bojowe, rozpoznawcze, łączności i inne/, sprawozdania /operacyjne, rozpoznawcze, łączności, kwatermistrzowskie i inne/, dzienniki działań bojowych, mapy sprawozdawcze, komunikaty rozpoznawcze i inne.

Dokumenty pomocnicze zawierają informacje i obliczenia uzasadniające decyzje, jak również - dane uzupełniające związane z dowodzeniem. Do nich należą różnego rodzaju notatki, obliczenia, tabele, wykresy, wykazy, zestawienia, zapotrzebowania, rozdzielniki, szkice i inne.

2. ZASADY OPRACOWYWANIA DOKUMENTÓW BOJOWYCH

302/n/. Każdy dokument bojowy powinien być zwięzły, jasny, wiarygodny, komunikatywny oraz terminowo opracowany i przekazany wykonawcy.

303. Dokumenty bojowe wykonuje się w ściśle określonej ilości egzemplarzy niezbędnej w procesie dowodzenia wojskami.

Każdy dokument bojowy powinien mieć: klauzulę tajności, numer egzemplarza, nazwę, podpisy i adnotację o jego wykonaniu.

Dokumenty bojowe wysyłane do podwładnych, przełożonych oraz sztabów współdziałających i sąsiadów powinny ponadto mieć: nazwę dokumentu danego rodzaju, nazwę adresata, rozdzielnik, termin wysłania i otrzymania dokumentu.

304. Klauzulę tajności wpisuje się w prawym górnym rogu dokumentu. Pod klauzulą tajności wpisuje się numer egzemplarza.

W pisemnych dokumentach bojowych, nazwę dokumentu, nazwę związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/ wydającego dokument, numer porządkowy dokumentu, nazwę i miejsce rozmieszczenia punktu dowodzenia, datę i godzinę podpisania dokumentu, skalę i rok wydania mapy pisze się w linii ciągłej w górnej części dokumentu.

Na telegramach /telefonogramach, radiogramach/ zamiast nazwy adresata podaje się kryptonim węzła łączności /stacji/, na który: powinien być przekazany telegram i sygnał rozpoznawczy osoby funkcyjnej, do której jest adresowany.

305. Wszystkie egzemplarze dyrektywy operacyjnej, rozkazu operacyjnego /bojowego/, zarządzenia bojowego i meldunku bojowego zawierającego decyzje dowódcy podpisują dowódca i szef sztabu, a poza tym odciska się na nich pieczęć herbową związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/.

Przy wysyłaniu dokumentów bojowych, w których podpisany jest tylko pierwszy egzemplarz, wszystkie wysyłane egzemplarze uwierzytelnia szef odpowiedniego oddziału /zarządu, wydziału/ lub oficer wykonujący dokument. Wszystkie poprawki w dokumencie powinny być uwierzytelnione przez osobę podpisującą.

Adnotację o wykonaniu dokumentu wpisuje się w lewym dolnym rogu dokumentu podając w niej ilość wykonanych egzemplarzy, do kogo /gdzie/ zostały skierowane poszczególne egzemplarze dokumentu, wykonawcę dokumentu z podaniem stopnia i nazwiska, inicjały maszynistki /kreślarza/, datę wykonania i numer z dziennika ewidencji wykonanych /wydrukowanych/ dokumentów.

306. Na dokumencie wysyłanym do kilku adresatów, liczbę wydrukowanych egzemplarzy i rozdzielnik podaje się tylko na egzemplarzu pozostającym w aktach sztabu. Rozdzielnik, w tym wypadku, umieszcza się na odwrocie ostatniej strony dokumentu i podlega on zatwierdzeniu przez szefa sztabu.

W rozdzielniku oprócz adresatów podaje się również, kto powinien zapoznać się z dokumentem na miejscu oraz czas wysłania dokumentu i otrzymania go przez adresata.

Datę i godzinę otrzymania dokumentu wpisuje natychmiast po otrzymaniu adresat lub osoba, która otrzymała pakiet z dokumentem. Osoba wysyłająca dokument odnotowuje datę i godzinę otrzymania go przez adresata po otrzymaniu od niego potwierdzenia odbioru dokumentu.

307. Przy opracowywaniu pisemnych dokumentów bojowych należy przestrzegać następujących zasad:

- nazwy miejscowości aglomeracji, oceanów, mórz, jezior, rzek itp. pisać dużymi literami w pierwszym przypadku i w razie konieczności podawać przy nich współrzędne siatki kilometrowej;

- wyliczanie miejscowości i przedmiotów terenowych oznaczających rejony rozmieszczenia /rubieże, odcinki/ wojsk własnych zaczynać od prawego skrzydła /z prawa na lewo/, a wojsk nieprzyjaciela od jego lewego skrzydła /z lewa na prawo/;

- rejony obrony i rozmieszczenia wojsk oznaczać nie mniej niż trzema punktami a pasy obrony nie mniej niż czterema punktami, zaczynając od prawego punktu na przednim skraju; rubieże i kierunki oznaczać nie mniej niż dwoma punktami;

- linie rozgraniczenia podawać zaczynając od prawej i oznaczać punktami od tyłu w kierunku nieprzyjaciela, a podczas wychodzenia z walki i wycofywania - do przodu w kierunku wycofywania; w natarciu linie rozgraniczenia podaje się na całą głębokość zadania bojowego, a w obronie na maksymalny zasięg artylerii związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/; jeśli dany punkt nie należy do określonego pasa lub rejonu, przed jego nazwą podaje się /wył./;

- położenie małych miejscowości i przedmiotów terenowych odnosić do położenia większych miejscowości podając odległość od nich i kierunek lub według siatki kilometrowej;

- brzegi rzek, kanałów, jezior i zalewów, stoki wzgórz, skraje lasów i miejscowości oznaczać według stron świata; brzegi rzek można również oznaczać jako prawy lub lewy;

- kierunki /natarcia, głównego uderzenia, marszu/ podawać kilkoma punktami na całą głębokość zadania bojowego zaczynając od przedniego skraju /rubieży ataku, rubieży wprowadzenia do walki/;

- w tekście używać tylko ustalonych skrótów nazw;
  - liczbę związków operacyjnych /taktycznych, oddziałów, pododdziałów/ oznaczać słownie /np. dwie DZ/;
- w tabelach stosunku sił i obliczeniach - liczbami /np. DZ -5/;
- numerację rzutów ugrupowania operacyjnego /bojowego/ pisać słownie.

308. Przy opracowywaniu graficznych dokumentów bojowych należy przestrzegać następujących zasad:

- położenie wojsk własnych, ich zadania i działania oznaczać kolorem czerwonym, prócz wojsk raketowych, artylerii, inżynierskich, chemicznych, radiotechnicznych, drogowych, kolejowych i łączności, które oznacza się kolorem czarnym; oddziały zmilitaryzowane oznaczać brązowym;

- położenie i działanie wojsk nieprzyjaciela oznaczać kolorem niebieskim;

- opisy dotyczące wojsk własnych wykonywać kolorem czarnym, a dotyczące nieprzyjaciela - niebieskim;

- do rysowania informacji dotyczących położenia i działania wojsk własnych i nieprzyjaciela stosować znaki taktyczne i skróty obowiązujące w Siłach Zbrojnych PRL. Linie rozgraniczenia /styki/ między związkami operacyjnymi /związkami taktycznymi, oddziałami i pododdziałami/ nieprzyjaciela oznaczać znakami umownymi stosowanymi w siłach zbrojnych państw NATO; w wypadku stosowania innych znaków i skrótów należy podać ich objaśnienie;

- źródła otrzymania danych o nieprzyjacielu oznaczać kolorem czarnym;

- datę i godzinę otrzymania danych o nieprzyjacielu pisać pod oznaczeniem ich źródła;

- wiadomości wymagające sprawdzenia oznaczać znakiem zapytania;

- jeżeli rysuje się na mapie /szkicu/ kilka położení wojsk w różnym czasie, dla ich rozróżniania podcieniowujemy je różnymi kolorami lub oznaczamy kreskami, krzyżykami itp., opisując czas /godzinę, dzień miesiąca i miesiąc/ każdego położenia.

309. Dokumenty bojowe oznaczone odpowiednimi hasłami pilności opracowuje się:

- hasłem "Powietrze" "Воздух" - na specjalnych drukach telegramów /szyfrogramów/ lub na pojedynczych rejestrowanych arkuszach papieru oznaczonych czerwonym paskiem wzdłuż lewego brzegu i naniesionym w górnym prawym rogu umówionym znakiem z literą "P/B/";

- hasłem "Samolot" "Самолет" - na specjalnych drukach telegramów /szyfrogramów/ lub na pojedynczych rejestrowanych arkuszach papieru oznaczonych niebieskim paskiem wzdłuż lewego brzegu i naniesionym w górnym prawym rogu umówionym znakiem z literą "S/C/";

- hasłem "Poza kolejnością" "Внеочередная" - na normalnych drukach telegramów /szyfrogramów/ lub na pojedynczych rejestrowanych arkuszach papieru;

- hasłem "Pilny" "Срочная" - na normalnych blankietach telegramów /szyfrogramów/ lub na pojedynczych rejestrowanych arkuszach papieru.

Hasła i adresy telegramów "Poza kolejnością" i "Pilny" wpisuje nadawca do odpowiednich rubryk druków telegramów /szyfrogramów/ a jeśli telegram został opracowany na pojedynczych arkuszach papieru - hasło i adres wpisuje się nad tekstem.

Hasło telegramu może być wpisane przez nadawcę w pełnym brzmieniu lub skrócie /jednolitym we wszystkich armiach zaprzyjaźnionych/;

- "Powietrze" /" Воздух "/ - "WZD"/" ВЗД "/
- "Samolot" /" Самолет "/ - "SML"/" СМЛ "/
- "Poza kolejnością"/" Внеочередная"/ - "WN" /"ВН"/
- "Pilny" /" Срочная"/ - "SR" /"СР"/.

Wszystkie pozostałe informacje bojowe i służbowe opracowuje się na rejestrowanych drukach lub pojedynczych arkuszach papieru.

Na kopertach przesyłanych dokumentów podaje się skrót poszczególnych haseł obowiązujących przy przekazywaniu telegramów /np. rodzaj "WN", "SR"/.

Dyrektywy operacyjne, rozkazy i meldunki bojowe umieszcza się w oddzielnych kopertach i dostarcza przez oficerów sztabu za potwierdzeniem odbioru na kopercie lub w rejestrze.

Na pakietach z innymi dokumentami bojowymi, które mają być przekazane do rąk własnych adresata odnotowuje się "Osobiście".

310. Wszystkie dokumenty bojowe oraz dokumenty z zakresu bieżącej korespondencji niejawnej opracowuje się i przechowuje zgodnie z obowiązującymi przepisami.

311. Dokumenty bojowe przesyłane do sztabu Zjednoczonych Sił Zbrojnych, sztabów generalnych /głównych/ armii państw Układu Warszawskiego oraz do sztabów związków operacyjnych i związków taktycznych armii sojusznicznych działających w koalicyjnym składzie, opracowuje się w języku rosyjskim.

3. TREŚĆ I FORMA PODSTAWOWYCH DOKUMENTÓW BOJOWYCH

3.1. DOKUMENTY DOWODZENIA WOJSKAMI

312. Dyrektywa operacyjna, rozkaz operacyjny /bojowy/ może zawierać zadania bojowe wszystkich podległych związków operacyjnych /związków taktycznych, oddziałów, pododdziałów/

lub tylko zadanie jednego /kilku/ z nich.

313. W á y ę k t y w i e _ o p e r a c y j n e j,
rozkazie operacyjnym /bojowym/ dla wszystkich wykonawców
z zasady określa się:

w p i e r w s z y m p u n k c i e - krótką ocenę
sił i działań nieprzyjaciela;

w d r u g i m p u n k c i e - zadania i sposób
użycia broni jądrowej i innych sił i środków przez przełożo-
nego w pasie działania związku operacyjnego /związku taktycz-
nego, oddziału/ oraz zadania sąsiadów, ich stanowiska dowodze-
nia i linie rozgraniczenia z nimi;

w t r z e c i m p u n k c i e - zadanie związku
operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/ oraz zamiar
działań;

w c z w a r t y m p u n k c i e - po słowie "roz-
kazuję" - w oddzielnych punktach oznaczonych małymi literami
w porządku alfabetycznym stawia się zadania bojowe;

- związkom operacyjnym /związkom taktycznym, oddziałom,
pododdziałom/ pierwszego rzutu, z podaniem środków wzmocnie-
nia i wsparcia, linii rozgraniczenia oraz rejonu rozmieszcze-
nia stanowiska dowodzenia;

- związkom operacyjnym /związkom taktycznym, oddziałom,
pododdziałom/ drugiego rzutu;

- odwodowi ogólnowojskowemu;

- związkom taktycznym /oddziałom/ rakiet;

- związkom taktycznym /grupom, oddziałom, pododdziałom/
artylerii;

- wojskom /oddziałom, pododdziałom/ obrony przeciwlot-
niczej;

- wojskom walki radioelektronicznej;

- wojskom inżynierskim;

- wojskom chemicznym;
- desantom powietrznym /morskim/;
- lotnictwu;
- odwodom;
- termin gotowości wojsk;

w piątym punkcie - miejsca i czas rozwijania punktów dowodzenia, kierunek przesuwania stanowiska dowodzenia oraz terminy składania meldunków bojowych;

w szóstym punkcie - zastępców.

314. W dyrektywie operacyjnej, rozkazie operacyjnym /bojowym/ dla związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału, pododdziału/ zwykle podaje się:

w pierwszym punkcie - krótką ocenę sił i działań nieprzyjaciela;

w drugim punkcie - zadania szczebla nadrzędnego i zamiar przełożonego /w tym użycie broni jądrowej w pasie działania podwładnego/;

w trzecim punkcie - zadania sąsiadów, ich stanowiska dowodzenia i linie rozgraniczenia z nimi;

w czwartym punkcie - zadania bojowe związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału, pododdziału/ oraz termin gotowości do działań;

w piątym punkcie - działanie innych sił i środków /elementów ugrupowania/ szczebla nadrzędnego na korzyść lub w pasie działania związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału, pododdziału/;

w szóstym punkcie - miejsce i czas rozwinięcia stanowiska dowodzenia szczebla nadrzędnego, kierunek jego przesuwania oraz terminy składania meldunków bojowych;

w s i ó d m y m p u n k c i e - zastępców.

315. W d y r e k t y w i e /rozkazie/ tyłowym podaje się:

- na jakim kierunku i do zabezpieczenia jakich zgrupowań wojsk /związków taktycznych, oddziałów, pododdziałów/ skupić główne wysiłki tyłów przed rozpoczęciem i w toku działań bojowych /z uwzględnieniem wymagań obrony przed bronią masowego rażenia/;

- dla zabezpieczenia jakich związków operacyjnych /związków taktycznych, oddziałów, pododdziałów/ rozwinąć techniczne jednostki raketowe, bazy zaopatrywania /oddziały i pododdziały zaopatrzenia/, jednostki remontowo-ewakuacyjne i inne oddziały oraz urządzenia tyłowe, rejony, czas ich rozwinięcia i pracy oraz sposób przesuwania, a także drogi dowozu i ewakuacji;

- stacje /porty/ rozdzielcze i stacje /porty/ wyładownicze dla wojsk i tyłów oraz czas ich uruchomienia;

- lotniska zabezpieczenia materiałowego;

- czas i kierunki budowy rurociągów polowych;

- zadania przygotowania i odbudowy dróg dowozu raket, frontowych i armijnych dróg samochodowych oraz linii kolejowych /tylko na szczeblu operacyjnym/;

- w jakich ilościach i w jakich terminach zgromadzić zapasy głównych środków materiałowych w związkach operacyjnych /związkach taktycznych, oddziałach, pododdziałach/, technicznych jednostkach raketowych, w bazach zaopatrywania /oddziałach i pododdziałach zaopatrzenia/; normy zużycia środków materiałowych;

- zadania organizacji przewozów wojskowych, w tym dowozu środków materiałowych /kolejność, wielkość, rodzaj transportu, terminy wykonania/;

- rejon i czas rozwinięcia frontowego obozu jeńców wojennych oraz punkty przyjęcia jeńców z armii;

- zadania zabezpieczenia medycznego z podaniem sposobu użycia oddziałów i urządzeń medycznych, wykorzystania miejscowych urządzeń leczniczych, sposobu udzielania pomocy w ogniskach masowego porażenia;

-zadania zabezpieczenia technicznego dla technicznych jednostek raketowych w zakresie elaboracji i dowozu rakiet, dla jednostek remontowo-ewakuacyjnych w zakresie sposobu organizacji, remontu i ewakuacji oraz ich użycia, wykorzystania miejscowej bazy remontowo-obsługowej, użycia sił i środków do udzielania pomocy w rejonach masowych strat;

- zadania zabezpieczenia tyłowego i inżynieryjno-lotniskowego armii lotniczej;

- zadania dotyczące ochrony i obrony tyłów ze szczególnym uwzględnieniem obrony przed bronią masowego rażenia;

- termin gotowości tyłów;

- czas, miejsce rozwinięcia i kierunek przesuwania kwatermistrzowskiego stanowiska dowodzenia;

- formy i terminy składania meldunków /sprawozdań tyłowych/.

Dyrektywę /rozkaz/ tyłową podpisują: dowódca, szef sztabu związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/ oraz kwatermistrz i szef służb technicznych.

316 /n/. W z a r z ą d z e n i u b o j o w y m związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału / można podać: krótką ocenę sił i działań nieprzyjaciela, zadania związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału, pododdziału/ oraz termin gotowości do działań; działanie sił i środków /elementów ugrupowania/ szczebla nadrzędnego na korzyść lub w pasie działania związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału, pododdziału/.

Ponadto w zarządzeniu bojowym mogą być podane sposoby wykonania zadania, zadania sąsiadów i inne dane.

317. W z a r z ą d z e n i u w s t ę p n y m, którego treść może być dowolna, zwykle podaje się: do jakich działań podległy związek operacyjny /związek taktyczny, oddział pododdział/ powinien się przygotować; jakie przedsięwzięcia w ramach przygotowania do przyszłych działań należy wykonać i terminy ich realizacji; termin i miejsce i sposób przekazywania zadania bojowego.

Treść zarządzenia wstępnego nie może ujawniać zamiaru użycia broni jądrowej i terminu rozpoczęcia działań bojowych. Zarządzenie wstępne podpisuje szef sztabu.

318. W z a r z ą d z e n i u d o r o z p o z n a - n i a podaje się: wiadomości o ugrupowaniu, działalności i możliwościach nieprzyjaciela w pasie działania związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/ i na jego skrzydłach; pas rozpoznania; główny wysiłek rozpoznania; zadania rozpoznania /gdzie, w jakim terminie i jakie wiadomości o nieprzyjacielu należy zdobyć/ oraz w miarę potrzeb - siły i środki wydzielone do rozpoznania; gotowość systemu rozpoznania; terminy i sposób przekazywania zdobytych danych z rozpoznania /dostarczanie jeńców, zbiegów, zdobytych dokumentów, uzbrojenia/ -oraz dane radiowe; zadania i główne kierunki /rejon/ rozpoznania sąsiadów; rejon zastrzeżone; znaki rozpoznawcze.

W miarę potrzeby określa się: sposób realizacji zadań; skład odvodu rozpoznania i termin jego gotowości do działań.

Zarządzenie do rozpoznania podpisuje szef sztabu i szef oddziału rozpoznawczego.

319. W z a r z ą d z e n i u d o o b r o n y przed bronią masowego rażenia podaje się: ogólną ocenę możliwości użycia przez nieprzyjaciela broni masowego rażenia; zadania rozpoznania skażeń, rozpoznania inżynierskiego rejonu zniszczeń, siły i środki rozpoznania, sposób i terminy składania meldunków; okresową zmianę rejonów zajmowanych przez wojska; dopuszczalną dawkę napromienienia dla poszczególnych związków operacyjnych /związków taktycznych, oddziałów, pododdziałów/ na okres działań /wykonywanych zadań/ lub na dzień walki; kolejność i sposób przekraczania przez wojsko stref /rejonów/ skażeń /zakazań/ i zniszczeń; okresy przeprowadzania kontroli napromienienia, wydzielone do tego siły i środki oraz terminy składania meldunków; czas i sposób przeprowadzania szkolenia /treningów/ w zakresie obrony przed bronią masowego rażenia; sposób i terminy przeprowadzania szczepień, użycia preparatów radioochronnych oraz innych przedsięwzięć izolacyjno-ograniczających; sposoby i kolejność likwidacji skutków użycia broni masowego rażenia w poszczególnych elementach ugrupowania bojowego /związkach, oddziałach, pododdziałach lub elementach tyłowych/ oraz wydzielone do tego siły i środki, kolejność i terminy zaopatrywania wojsk w środki ochronne i inne materiały; sposób powiadamiania wojsk /elementów ugrupowania/ o skażeniach /sygnały powiadamiania/.

Zarządzenie o obronie przed bronią masowego rażenia podpisuje szef sztabu i szef oddziału operacyjnego.

320. W z a r z ą d z e n i u m a s k o w a n i a o p e r a c y j n e g o podaje się: niezbędne dane o działaniach z zakresu maskowania operacyjnego sąsiednich związków taktycznych /operacyjnych/; wiadomości o nieprzyjacielu; zadania do wykonania w ramach maskowania operacyjnego; sposób

realizacji poszczególnych zadań maskowania operacyjnego; siły i środki wydzielone do maskowania operacyjnego; terminy wykonania; odpowiedzialnych za wykonanie nakazanych prac; sposób kontroli stanu maskowania; terminy złożenia meldunków.

Zarządzenie o maskowaniu operacyjnym podpisuje szef sztabu związku operacyjnego.

Do zarządzenia maskowania operacyjnego w razie konieczności załącza się mapę /szkic/ z narysowanymi zasadniczymi zadaniami.

321. W z a r z ą d z e n i u o w a l c e r a d i o - e l e k t r o n i c z n e j podaje się: informacje o obiektach radioelektronicznych nieprzyjaciela wykrytych w pasie działania związku operacyjnego /związku taktycznego/; przedsięwzięcia walki radioelektronicznej realizowane przez siły i środki przełożonego lub sąsiadów w pasie działania związku operacyjnego /związku taktycznego/ oraz czas ich wykonania; czas i miejsce przybycia przydzielonych oddziałów i pododdziałów walki radioelektronicznej; przedsięwzięcia walki radioelektronicznej, które należy wykonać na rzecz innych rodzajów sił zbrojnych, rodzajów wojsk oraz sąsiadów, związków operacyjnych i związków taktycznych; organizację dowodzenia i współdziałania; sygnały rozpoczęcia i przerwania zakłóceń; zabezpieczenie materiałowo-techniczne; sposoby i terminy składania meldunków.

W załączniku do zarządzenia podaje się dane o organizacji łączności dowodzenia i współdziałania, a także wykaz częstotliwości, wykaz sektorów i rejonów zakazanych do zakłócania i rozmieszczania środków radioelektronicznych.

Zarządzenie o walce radioelektronicznej podpisuje szef sztabu i szef wydziału walki radioelektronicznej.

322. W zarządzeniu o zabezpieczeniu hydrologiczno-meteorologicznym podaje się: zadania zabezpieczenia hydrologiczno-meteorologicznego; zakres prognoz pogody i hydrologicznych oraz główne terminy dokonywania obserwacji; organizację i sposób prowadzenia rozpoznania pogody i stanu wód; sposób zbierania i przekazywania wojskom informacji hydrologiczno-meteorologicznych, ostrzegania ich o niebezpiecznych stanach pogody i wód.

Zarządzenie o zabezpieczeniu hydrologiczno-meteorologicznym podpisuje szef sztabu i szef oddziału operacyjnego.

323. W zarządzeniu łączności podaje się: rozmieszczenie i terminy gotowości węzłów łączności punktów dowodzenia; organizację łączności radiowej i radiotelefonicznej dowodzenia, współdziałania, /ostrzegania/ /powiadamiania/, tyłów; organizację łączności radioliniowej i przewodowej; organizację łączności specjalnej z zastosowaniem urządzeń kodujących i dokumentów kodowych; organizację łączności utajnionej; działanie wojskowej poczty polowej /rozmieszczenie organów wojskowej poczty polowej, terminy wymiany przesyłek/; materiałowo-techniczne zabezpieczenie /rozmieszczenie składów, warsztatów, sposoby zaopatrywania i remontów/; wytyczne organizacyjne /ograniczenie lub zakaz pracy środków łączności, zabezpieczenie ochrony tajemnicy przekazywania wiadomości, maskowanie, ochrona i obrona, kontrola czasu, gotowość systemu łączności/.

Do zarządzenia łączności załącza się: tabelę danych radiowych i radiotelefonicznych; tabelę przydziału danych radiowych i radioliniowych do organizacji łączności w podległych związkach operacyjnych /związkach taktycznych, oddziałach, pododdziałach/; tabele danych radioliniowych; kody map;

tabele kryptonimów stacji telefoniczno-telegraficznych i adresów radiowych oraz sygnałów rozpoznawczych osób funkcyjnych.

Zarządzenie łączności podpisuje szef sztabu i szef łączności.

324. W zarządzeniu zabezpieczenia inżynierskiego podaje się: zadania zabezpieczenia inżynierskiego wykonywane siłami i środkami przełożonego na korzyść związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/ oraz terminy ich wykonania; wzmocnienie lub przydział pododdziałów /oddziałów/ wojsk inżynierskich i sposób ich użycia; sposób zaopatrywania w sprzęt i materiały inżynierskie; sposób remontu sprzętu inżynierskiego; terminy składania meldunków o przebiegu realizacji zadań zabezpieczenia inżynierskiego.

Zarządzenie zabezpieczenia inżynierskiego podpisuje szef sztabu i szef wojsk inżynierskich /saperów/.

325 /n/. W zarządzeniu zabezpieczenia chemicznego podaje się: zagrożenie bronią masowego rażenia przez nieprzyjaciela; zadania zabezpieczenia chemicznego wykonywane siłami i środkami przełożonego na korzyść związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/; zadania w zakresie: organizacji wykrywania wybuchów jądrowych oraz skażeń, rozpoznania skażeń promieniotwórczych i chemicznych, kontroli stopnia skażenia promieniotwórczego i chemicznego oraz zapewnienia kontroli napromieniania wojsk, zabiegów sanitarnych i specjalnych wojsk oraz odkażania terenu, wykorzystania dymów, użycia miotaczy, zabezpieczenia materiałowo-technicznego wojsk w sprzęt i środki chemiczne; terminy przedstawiania meldunków.

Zarządzenie zabezpieczenia chemicznego podpisuje szef sztabu

x¹ prognozowanie stref, rejonów skażeń, zasobów i porządku wykorzystania indywidualnych i zbiorowych środków ochrony przed skażeniami i środkami zapobiegawczymi.

i szef wojsk chemicznych /szef zabezpieczenia chemicznego/.

326 /n/. W zarządzeniu o obronie przeciwlotniczej podaje się: ocenę możliwości oddziaływania lotnictwa nieprzyjaciela na wojska i obiekty związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/; działalność środków OPL szczebla nadrzędnego i sąsiadów na korzyść związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/; zadania oddziałów /pododdziałów/ wojsk OPL; wytyczne do organizacji rozpoznania powietrznego; zasady prowadzenia ognia do celów powietrznych; organizację współdziałania z własnym lotnictwem; sposoby zapewnienia bezpieczeństwa własnemu lotnictwu; przydział limitu amunicji i rakiet plot; sygnały; rejon i czas rozwinięcia OK /PK/ OPL oraz terminy i sposób składania meldunków.

Zarządzenie o obronie przeciwlotniczej podpisuje szef sztabu i szef wojsk /szef/ OPL.

327. Mapy robocze są ważnymi - a na szczeblach taktycznych i w warunkach ograniczonego czasu na przygotowanie działań bojowych na wszystkich szczeblach dowodzenia - podstawowymi. Mapę roboczą prowadzi osobiście każdy oficer dowództwa, rysując na niej wyłącznie te informacje, które są mu niezbędne do realizacji zadań, wynikających z obowiązków służbowych. Decyzję dowódcy rysuje się jedynie na mapach roboczych dowódcy, szefa sztabu, szefa oddziału operacyjnego i osoby kierującej pracą na zapasowym stanowisku dowodzenia.

328 /n/. Mapa robocza dowódcy, szefa sztabu i szefa oddziału operacyjnego powinna zawierać informacje dotyczące: aktualnego położenia wojsk nieprzyjaciela i oceny możliwego charakteru jego działania; aktualnego położenia wojsk własnych; decyzji przełożonego i innych informacji wynikających z aktualnej sytuacji

na danym szczeblu dowodzenia; ugrupowanie i zadania sąsiadów o jeden szczebel niżej lub równorzędnego szczebla dowodzenia; ugrupowania bojowego podległych wojsk do działań bojowych; zadań pierwszego i drugiego rzutu; planowanych rejonów uderzeń jądrowych i lotnictwa; zadań odwodów ogólnowojskowych i specjalnych oraz rozmieszczenia punktów dowodzenia.

Ponadto na mapie tej przedstawia się w niezbędnym zakresie zagadnienia współdziałania i zabezpieczenia działań bojowych oraz inne dane.

329 /n/. Mapa robocza szefa wydziału walki radioelektronicznej powinna zawierać informacje dotyczące: aktualnego położenia obiektów radioelektronicznych nieprzyjaciela i ocenę możliwego charakteru działania; aktualnego położenia oddziałów /pododdziałów/ obezwładniania radioelektronicznego; sektorów i rejonów zakazanych do zakłócania i rozmieszczania środków radioelektronicznych; obiektów osłanianych przed uderzeniami z powietrza.

330 /n/. Mapa robocza szefa oddziału rozpoznawczego powinna zawierać informacje dotyczące: aktualnego położenia i charakteru działań nieprzyjaciela, ocen jego ugrupowania oraz możliwego działania; linii rozgraniczenia, zarysu linii styczności wojsk własnych z nieprzyjacielem bez podawania numeracji i zadań wojsk własnych; pasów rozpoznania, rejonów rozmieszczenia własnych pododdziałów rozpoznawczych; realizowanych i planowanych przedsięwzięć rozpoznania środkami własnymi, przełożonego i sąsiadów w okresie przygotowania i prowadzenia działań bojowych.

331 /n/. Mapa robocza szefa wojsk łączności powinna zawierać informacje dotyczące: ogólnego przebiegu rubieży styczności wojsk; pasa działania, rozmieszczenia własnych punktów dowodzenia, przełożonego, sąsiadów oraz wojsk wspierających i współdziałających, a także

rejonów planowanych do rozmieszczenia punktów dowodzenia; organizacji łączności radioliniowej i przewodowej; rozmieszczenia elementów poczty polowej, lotnisk i lądowisk.

332 /n/. Mapa robocza szefa wojsk rakietyowych i artylerii powinna zawierać dotyczące: aktualnego położenia nieprzyjaciela i jego obiektów /celi/, które powinny być niszczone /obezwładniane/ uderzeniami jądrowymi i ogniem artylerii; linii rozgraniczenia oraz rubieży zadań związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/, rubieży i czasu wpeowadzenia do bitwy /walki/ drugiego rzutu /wykonania przeciwuderzenia - kontrataku/ zadań wykonywanych przez wojska rakietyowe i artylerię oraz lotnictwo szczebla nadrzędnego na korzyść związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/; zarys pierwszorzutowych związków operacyjnych /związków taktycznych, odwodów/ z uwzględnieniem ugrupowania o jeden szczebel niżej; ugrupowania wojsk rakietyowych i artylerii /do dywizjonu, a dyżurne pododdziały do baterii startowej włącznie/; zadań wojsk rakietyowych /z podaniem numerów celów, mocy ładunków jądrowych, rodzaju i wysokości wybuchów, liczby rakiet wydzielonych do porażenia obiektu, czasu wykonania uderzeń i wykonawców/; minimalnych i maksymalnych zasięgów oddziałów rakiet; planowanego przesunięcia wojsk rakietyowych i artylerii w toku działań bojowych ze wskazaniem dróg marszu, czasu rozpoczęcia, przesunięcia i gotowości o przesunięciu; zadań odwodu przeciwpancernego; rejonów wykonywanych uderzeń jądrowych własnych i nieprzyjaciela; rejonu rozmieszczenia polowej, technicznej bazy rakietyowej; stref zniszczeń; skażeń i zakażeń, stanowisk dowodzenia, kwatermistrzowskiego stanowiska dowodzenia danego szczebla dowodzenia i stanowiska dowodzenia tych związków operacyjnych /związków taktycznych, oddziałów i pododdziałów/, do których są przydzielone lub które wspierają związki taktyczne /oddziały, pododdziały/ wojsk

rakietowych i artylerii.

333 /n/. Mapa robocza szefa wojsk /szefa/ obrony przeciwlotniczej powinna zawierać informacje dotyczące: prawdopodobnego charakteru działań środków napadu powietrznego nieprzyjaciela; zarysu aktualnego położenia nieprzyjaciela oraz szczegółowo aktualnego położenia i działania jego sił i środków napadu powietrznego, a także obrony przeciwlotniczej nieprzyjaciela; zarysu aktualnego położenia bronionych elementów ugrupowania operacyjnego /bojowego/ związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/; linii rozgraniczenia oraz rubieży zadań związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/, rubieży i czasu wprowadzenia do bitwy /walki/ drugiego rzutu /wykonania przeciwdzierzenia - kontrataku/ ugrupowania sił i środków obrony przeciwlotniczej szczebla nadrzędnego mających wpływ na obronę przeciwlotniczą aktualnych i planowanych rejonów rozwinięcia organicznych i przydzielonych oddziałów /pododdziałów/ wojsk obrony przeciwlotniczej; systemu ognia, w tym minimalnych i maksymalnych zasięgów ognia środków obrony przeciwlotniczej; systemu rozpoznania, w tym minimalnych i maksymalnych zasięgów środków radiolokacyjnych; systemu dowodzenia, współdziałania i zaopatrzenia oddziałów /pododdziałów/ obrony przeciwlotniczej; rejonów wykonanych uderzeń jądrowych przez nieprzyjaciela oraz stref zniszczeń i skażeń; aktualnego stanu gotowości bojowej i stanu zaopatrzenia oddziałów /pododdziałów/ w amunicję i rakiety przeciwlotnicze; oraz rejonu rozmieszczenia polowej technicznej bazy rakiet przeciwlotniczych /tylko na szczeblach operacyjnych/, niezbędnych kalkulacji czasowych.

334 /n/. Mapa robocza szefa /saperów/ wojsk inżynierskich powinna zawierać informacje dotyczące: zarysu rubieży styczności wojsk

własnych i nieprzyjaciela, a szczegółowo rozbudowy inżynierijnej terenu oraz systemów zapór i przeszkód inżynierijnych wojsk własnych i nieprzyjaciela; położenia oddziałów i pododdziałów inżynierijnych nieprzyjaciela oraz rejonów i treści wykonywanych przez nie zadań inżynierijnych; właściwości terenu i jego infrastruktury po stronie własnej i nieprzyjaciela, szczególnie w odniesieniu do: warunków ruchu i manewru, organizacji przepraw przez przeszkody wodne, rozbudowy inżynierijnej terenu, maskowania operacyjnego itp.; aktualnego położenia i stanu ukończenia oddziałów i pododdziałów inżynierijnych a także treści wykonywanych przez nich zadań; linii rozgraniczenia związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/; dróg manewru, dowozu, ewakuacji i rokadowych; rejonów rozmieszczenia i zadań oddziałów i pododdziałów wojsk inżynierijnych oraz planowane rejony ich przesunięć; niezbędnych kalkulacji operacyjno-taktycznych i czasowych; rozmieszczenia punktów dowodzenia oddziałów i pododdziałów wojsk inżynierijnych; położenia polowej składnicy sprzętu inżynierijnego.

335 /n/. Mapa robocza szefa /zabezpieczenia chemicznego/ wojsk chemicznych powinna zawierać informacje dotyczące: sił i środków nieprzyjaciela mających wpływ na jego możliwości w zakresie użycia broni masowego rażenia i organizację zabezpieczenia chemicznego; rejonów /rubieży/ zagrożonych użyciem broni masowego rażenia przez nieprzyjaciela; zadań /przedsięwzięć/ zabezpieczenia chemicznego szczebla nadrzędnego realizowane na korzyść związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/; linii rozgraniczenia i zarysu rubieży zadań związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/; rubieży i czasu wejścia do bitwy /walki/ drugiego rzutu /wykonanie przeciwdziałania - kontrataku/; zarysu ugrupowania operacyjnego /bojowego/

związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/; rozmieszczenia oddziałów /pododdziałów/ i elementów zabezpieczenia chemicznego oraz ich zadań; organizacji zabezpieczenia chemicznego i wykorzystania wojsk chemicznych; rejonów uderzeń bronią masowego rażenia nieprzyjaciela; sytuacji skażeń i pożarów w pasie /rejonie/ działania związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/; niezbędnych kalkulacji operacyjno-taktycznych i czasowych.

336 /n/. M a p a r o b o c z a s z e f a o r g a n u p o l i t y c z n e g o powinna zawierać informacje dotyczące: położenia i ugrupowania wojsk nieprzyjaciela ; ważniejszych danych demograficzno-socjologicznych, politycznych i ekonomicznych na obszarze nieprzyjaciela i własnym; zarysu aktualnego położenia wojsk własnych; rozmieszczenia technicznych środków propagandy /w tym środków propagandy specjalnej/; planowanych i prowadzonych głównych przedsięwzięć działania politycznego wśród wojsk własnych /ludności cywilnej/; rejonów /miejsc, obiektów/ planowanych i wykonywanych akcji propagandy specjalnej /własnych i nadrzędnych organów/ na obszarze nieprzyjaciela; podział sił i środków będących w dyspozycji organu politycznego.

337. D e c y z j ę d o w ó d c y przedstawia się graficznie oraz w pisemnej legendzie.

Na mapie rysuje się: ugrupowanie nieprzyjaciela, jego ocenę i prawdopodobny charakter działania; zadania związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/ i ugrupowanie operacyjne /bojowe/; kierunek głównego uderzenia oraz innych uderzeń lub pasy /rejony/ skupienia głównych wysiłków wojsk; zadania sąsiadów i linie rozgraniczenia z nimi; zadania wykonywane siłami i środkami przełożonego na korzyść związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/; główne i zapasowe obiekty /cele/

rażenia bronią jądrową /ilość, moc, rodzaj i termin wybuchów jądrowych/; zadania podległych związków operacyjnych /związków taktycznych, oddziałów, pododdziałów/ i pozostałych elementów ugrupowania operacyjnego /bojowego/ oraz sposoby i terminy ich wykonania; rozmieszczenie punktów dowodzenia w czasie przygotowania i w toku działań bojowych.

Ponadto na mapie decyzji dowódcy rysuje się zasadnicze zagadnienia współdziałania, zabezpieczenia działań bojowych i inne.

Decyzję na mapie rysuje się dokładnie, wyraziście bez zbędnych upiększeń.

W legendzie opisuje się: ocenę możliwego działania nieprzyjaciela; cel i zamiar operacji /działań bojowych/; skład bojowy oraz podział sił i środków; stosunek sił i środków; stan amunicji jądrowej, jej przydział i podział między związki operacyjne /związki taktyczne/, ze względu na postawione im zadania, oraz terminy dowozu; sposób zapewnienia bezpieczeństwa podczas wykonywania uderzeń jądrowych; podział przyznanego limitu lotów lotnictwa na zadania i dni; wykorzystanie wojsk obrony przeciwlotniczej, wojsk inżynieryjnych i chemicznych; przedsięwzięcia walki radioelektronicznej; stan i podział środków materiałowych; terminy gotowości; sygnały dowodzenia.

Decyzję dowódcy - podpisuje dowódca i szef sztabu a zatwierdza dowódca szczebla nadrzędnego.

338. P l a n p r z e g r u p o w a n i a /m a r s z u/ przedstawia się graficznie na mapie oraz w pisemnej legendzie.

Na mapie rysuje się: ugrupowanie nieprzyjaciela i prawdopodobne rubieże spotkania z nim; ugrupowanie wojsk w rejonach: aktualnie zajmowanych, nakazanych do zajęcia, długich /tylko na szczeblach taktycznych/ i dobowych odpoczynków oraz czasy wyjścia, zajęcia i przebywania w nich; ugrupowanie marszowe;

pasy marszu lub drogi marszu /główne, zapasowe/, a przy przewozach - stacje /porty, przystanie, lotniska/ załadowania /wyładowania/ i przydzielone środki transportowe oraz rejonu wyczekiwania i zbiórki /tylko na szczeblach taktycznych/; linie wyjściowe, linie wyrównania i czas ich przejścia; zadania na rubieżach prawdopodobnego spotkania z nieprzyjacielem; system obrony przeciwlotniczej; zasadnicze elementy zabezpieczenia przegrupowania /marszu/ i służby porządkowo-ochronnej.

W legendzie opisuje się: wnioski z oceny nieprzyjaciela; cel i zamiar przegrupowania /marszu/; podział sił i środków; tabelę przegrupowania wojsk; organizację obrony przeciwlotniczej; organizację zabezpieczenia przegrupowania; organizację służby porządkowo-ochronnej oraz organizację dowodzenia.

Plan przegrupowania podpisuje dowódca i szef sztabu, a zatwierdza dowódca szczebla nadrzędnego.

339 /n/. Plan użycia wojsk raketowych i artylerii /plan działań bojowych dywizjonu rakiet taktycznych i artylerii - na szczeblu związku taktycznego, mapa działań bojowych artylerii pułkowej i batalionowej - na szczeblu oddziału/ przedstawia się graficznie na mapie oraz w pisemnej legendzie.

Na mapie rysuje się: położenie, ugrupowanie i prawdopodobne sposoby działania nieprzyjaciela oraz obiekty /cele/, które powinny być niszczone /obezwładniane/ uderzeniami jądrowymi i ogniem artylerii; linie rozgraniczenia oraz rubieże zadań związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/, rubieże i czas wprowadzenia do bitwy /walki/ drugiego rzutu /wykonania przeciwuderzenia - kontrataku/; zadania wykonywane przez wojska raketowe i artylerię oraz lotnictwo szczebla nadrzędnego na korzyść związku operacyjnego /związku taktycznego,

oddziału/; zarys pierwszorzutowych związków operacyjnych /związków taktycznych, oddziałów/ z uwzględnieniem ugrupowania o jeden szczebel niżej; zadania wojsk raketowych w pierwszym uderzeniu jądrowym; zadania wojsk raketowych i artylerii, w tym z podaniem numerów celów, mocy ładunków jądrowych, rodzaju i wysokości wybuchów, liczby rakiet wydzielonych do porażenia obiektu, czasu wykonania uderzeń i wykonawców; położenie związków taktycznych /oddziałów, pododdziałów/ wojsk raketowych i artylerii; rejony stanowisk startowych /do dywizjonu - baterii a pododdziałów dyżurnych do baterii startowej włącznie/; minimalne i maksymalne zasięgi oddziałów rakiet; rejony stanowisk ogniowych artylerii do dywizjonu /baterii/; planowane przesunięcie wojsk raketowych i artylerii w toku działań bojowych; rejon ześrodkowania odwodu przeciwpancernego, jego zadania i przesunięcie; położenie, rejon rozwinięcia i przesunięcie technicznej bazy raketowej; stanowiska dowodzenia, kwatermistrzowskie stanowisko dowodzenia, danego szczebla dowodzenia i stanowiska dowodzenia tych związków operacyjnych /związków taktycznych, oddziałów i pododdziałów/, do których są przydzielone lub które wspierają związki taktyczne /oddziały, pododdziały/ wojsk raketowych i artylerii.

W legendzie opisuje się: treść zadań i skład bojowy wojsk raketowych i artylerii; stan, dowóz i podział ładunków jądrowych i amunicji artyleryjskiej między związki taktyczne i według zadań; podział artylerii i zmianę jej podporządkowania w toku operacji /walki/; stosunek sił w wojskach raketowych i artylerii; obliczenia dotyczące użycia wojsk raketowych i artylerii podczas realizacji planowanych zadań.

Plan użycia wojsk raketowych i artylerii /plan działań bojowych dywizjonu rakiet taktycznych i artylerii, mapę działań bojowych artylerii pułkowej i batalionowej/ podpisuje szef wojsk raketowych i artylerii /szef artylerii/ a zatwierdza

dowódca danego szczebla dowodzenia.

Na mapie powinny być zobrazowane: obiekty /cele/ zasadnicze i zapasowe przewidziane do niszczenia bronią jądrową; zarys rubieży styczności wojsk własnych i nieprzyjaciela; pasy działania i rubieże zadań związków operacyjnych; planowane uderzenia bronią jądrową, w tym środkami strategicznymizokreśleniem liczby, mocy, rodzajów uderzeń oraz numeru.

340 /n/. P l a n w s p ó ł d z i a ł a n i a zazwyczaj zawiera dane ustalające: cel jaki zamierza się osiągnąć podczas realizacji zadań, przewidywany sposób działania nieprzyjaciela w poszczególnych etapach realizacji zadań przez wojska własne; sposób działania elementów ugrupowania /rodzajów wojsk i służb/, realizacji zabezpieczenia działań bojowych i dowodzenia oraz innych niezbędnych przedsięwzięć podczas wykonywania poszczególnych zadań; sposób działania sił i środków przełożonego na korzyść związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/; sposób działania wojsk współdziałających i sąsiadów; sygnały dowodzenia i współdziałania.

Plan współdziałania podpisuje szef sztabu i szef oddziału operacyjnego a zatwierdza dowódca danego szczebla dowodzenia.

341. P l a n w a l k i r a d i o e l e k t r o n i - c z n e j przedstawia się graficznie na mapie oraz w pisemnej legendzie^{49/}.

Na mapie rysuje się: podstawowe obiekty radioelektroniczne nieprzyjaciela i ich przynależność; rubież styczności wojsk oraz linie rozgraniczenia i rubieże zadań związku operacyjnego; zadania obezwładniania i niszczenia obiektów radioelektronicznych przez wojska rakietowe i artylerię oraz lotnictwo; zadania obezwładniania radioelektronicznego realizowane przez oddziały i pododdziały walki radioelektronicznej i ich skład, strefy dyżurowania oraz trasy lotu samolotów i śmigłowców

grup zakłócających, granicę stref wykrywania i obezwładniania radioelektronicznego; obiekty i rejony podlegające osłonie przez oddziały i pododdziały walki radioelektronicznej; zasadnicze i zapasowe rejony rozwinięcia /lotniska bazowania/ oddziałów i pododdziałów walki radioelektronicznej, czasy osiągnięcia przez nie gotowości do działań oraz sposoby ich przegrupowania; odwód sił i środków walki radioelektronicznej; punkty dowodzenia i węzły łączności związków operacyjnych /związków taktycznych/ wojsk podległych i współdziałających; strefy, sektory i rejony zakazane do zakłócania i rozmieszczania środków radioelektronicznych oraz pozorne systemy radioelektroniczne; współdziałające oddziały i pododdziały rozpoznania radioelektronicznego maskowania przeciwradiolokacyjnego oraz ich zasadnicze zadania w ramach walki radioelektronicznej.

W legendzie opisuje się: cel i podstawowe zadania walki radioelektronicznej; skład sił i środków walki radioelektronicznej oraz ich możliwości; zadania wykonywane przez oddziały i pododdziały walki radioelektronicznej oraz sposób ich realizacji; plan graficzny bojowego wykorzystania oddziałów i pododdziałów walki radioelektronicznej; harmonogram obezwładniania radioelektronicznego; podstawowe przedsięwzięcia obrony radioelektronicznej; organizację kierowania walką radioelektroniczną oraz współdziałania.

Plan walki radioelektronicznej podpisuje szef sztabu i szef wydziału walki radioelektronicznej a zatwierdza dowódca danego szczebla dowodzenia.

342. P l a n m a s k o w a n i a o p e r a c y j -
n e g o ^{50/}. W części tekstowej /tabelarycznej / planu maskowania opisuje się: cel, zamiar i zadania maskowania operacyjnego; czas, kolejność i sposób realizacji zadań maskowania operacyjnego; wydzielone siły i środki do realizacji zadań maskowania operacyjnego; rejony rozmieszczenia pozornych lotnisk; rejony

pozornych punktów dowodzenia i węzłów łączności; rejony pozornych obiektów tyłowych; rejony i drogi marszu przewidziane do pozorowania ruchu wojsk, przewozu zaopatrzenia i ewakuacji; rejony zwiększonej intensywności działania organów rozpoznawczych, wykonujących zadania w ramach pozorowania; rejony, rubieże i zadania dla jednostek wykonujących działania demonstracyjne; drogi marszu jednostek wykonujących zadania na korzyść maskowania operacyjnego w ramach faktycznych ruchów i przegrupowań.

W legendzie opisuje się: cel maskowania operacyjnego; zamiar maskowania operacyjnego; sposób i czas realizacji zadań maskowania operacyjnego; odpowiedzialnych za wykonanie zadań maskowania operacyjnego; siły i środki przewidziane do realizacji zadań maskowania operacyjnego oraz ich działanie; ilość sił i technicznych środków maskowania oraz środków rzeczywistych przewidzianych do poszczególnych obiektów /rejonów/pozornych.

Plan maskowania operacyjnego podpisuje szef sztabu a zatwierdza dowódca danego szczebla dowodzenia.

343. P l a n r o z p o z n a n i a opracowuje się w formie graficznej lub pisemnej. W planie rozpoznania podaje się: zadania, pasy, rejony, kierunki i obiekty rozpoznania; siły i środki wyznaczone do prowadzenia rozpoznania, ich podział według zadań, rejony rozmieszczenia /ześrodkowania- bazowania/, rubieże wejścia do działań i przegrupowania; sposoby prowadzenia rozpoznania i czas wykonania poszczególnych zadań; rejony, skalę i sposoby fotografowania lotniczego oraz rejony lotniczej obserwacji pola walki i rozpoznania powietrznego; sposób meldowania wyników rozpoznania oraz organizację łączności i kierowania rozpoznaniem; sposób zabezpieczenia działań organów rozpoznawczych; terminy i sposoby przerzutu grup specjalnych na tyły nieprzyjaciela oraz terminy i metody ich odzyskania /ewakuacji/; elementy rozpoznawcze wyższego szczebla i sąsiadów;

przedni skraj wojsk własnych i stanowisko dowodzenia; kierunek głównego wysiłku rozpoznania i rejony zastrzeżone; granice pasa rozpoznania, odwód sił i środków; wiadomości o nieprzyjacielu przekazane przez sztab wyższy, sąsiedzi, podwładni; organizację współdziałania.

W przypadku, gdy plan rozpoznania opracowany jest w formie graficznej, zagadnienia których nie można narysować na mapie ujmuje się w legendzie stanowiącej załącznik do planu rozpoznania.

Plan rozpoznania podpisuje szef sztabu i szef oddziału rozpoznawczego a zatwierdza dowódca danego szczebla dowodzenia.

344. P l a n ł ą c z n o ś c i zawiera decyzję organizacji łączności oraz możliwości zapewnienia łączności w planowanych działaniach bojowych. Obejmuje on: schemat łączności radiowej, radioliniowej, przewodowej, specjalnej; schemat wojskowej poczty polowej oraz rozliczenie sił i środków łączności.

Plan łączności podpisuje szef ^{szef sztabu} sztabu i szef łączności a zatwierdza ^{dowódca} dowódca danego szczebla dowodzenia.

345. P l a n s ł u ż b y p o r z ą d k o w o - o - c h r o n n e j przedstawia się graficznie na mapie oraz w pisemnej legendzie.

Na mapie rysuje się: rejony zajmowane przez wojska oraz planowane do zajęcia; drogi marszu; linie wyjściowe i wyrównania; kolejność i czas przekraczania przez linie wyjściowe i wyrównania związków taktycznych /oddziałów/ oraz ich oznakowanie; rejony służby porządkowo-ochronnej; miejsca regulujących, posterunków i patroli regulacji ruchu, posterunków kontroli ruchu organicznych oraz działających na korzyść związku taktycznego /oddziału/; miejsca komendantów rejonów /dróg/ służby porządkowo-ochronnej oraz rejony rozmieszczenia odwodów sił i środków

regulacji ruchu; organizację łączności.

W legendzie podaje się: cel i zadania służby porządkowo-ochronnej; rozliczenie sił i środków /numer rejonu, odcinka/, komendant, ilość i rodzaj posterunków, stan i wyposażenie posterunków, skąd wydzielono siły i środki, czas działania posterunków i ich zadania; odwód sił i środków; sygnały dowodzenia.

Plan służby porządkowo-ochronnej podpisuje szef sztabu i szef oddziału operacyjnego a zatwierdza dowódca danego szczebla dowodzenia.

346 /n/. P l a n z a b e z p i e c z e n i a i n f o r m a t y c z n e g o zawiera koncepcję zabezpieczenia informatycznego punktu dowodzenia, sposób organizacji i działania polowego systemu przetwarzania informacji; przedsięwzięcia w celu zapewnienia ciągłości jego funkcjonowania oraz zestawienie programów, sił i środków informatyki.

Plan zabezpieczenia informatycznego podpisuje szef sztabu i szef wydziału informatyki a zatwierdza dowódca danego szczebla dowodzenia.

347 /n/. P l a n o b r o n y p r z e c i w l o t n i c z e j przedstawia się graficznie na mapie oraz w pisemnej legendzie.

Na mapie rysuje się niezbędne dane o nieprzyjacielu naziemnym oraz prawdopodobny charakter działania środków napadu powietrznego nieprzyjaciela i jego system obrony przeciwlotniczej; zarys położenia bronionych elementów ugrupowania operacyjnego /bojowego/ związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/; linie rozgraniczenia oraz rubieże zadań związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/, rubieże i czasy wprowadzenia do bitwy /walki/ drugich rzutów /wykonania przeciwuderzenia - kontrataku/; rejonu rozwinięcia oddziałów obrony przeciwlotniczej szczebla nadrzędnego i sąsiadów mających wpływ

na obronę przeciwlotniczą; aktualne i planowane rejony rozwinięcia organicznych oddziałów obrony przeciwlotniczej, ich przegrupowanie i przewidywany manewr w toku działań bojowych; aktualne i planowane rejony rozwinięcia oddziałów /pododdziałów/ obrony przeciwlotniczej niższego szczebla wykonujących zadania na korzyść związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/ lub spełniających szczególnie ważną rolę w określonym etapie walki; system ognia /w tym minimalny i maksymalny zasięg ognia środków obrony przeciwlotniczej/, rozpoznania radiolokacyjnego /w tym minimalne i maksymalne zasięgi środków radiolokacyjnych/, dowodzenia i współdziałania oraz zaopatrzenia; rejon rozmieszczenia i przesunięcia polowej technicznej bazy rakiet przeciwlotniczych /tylko na szczeblach operacyjnych/.

W legendzie podaje się: ocenę przeciwnika powietrznego; zamiar organizacji obrony przeciwlotniczej; organizację działań bojowych; zaopatrzenie w rakiety i amunicję przeciwlotniczą; terminy gotowości systemów obrony przeciwlotniczej.

Plan obrony przeciwlotniczej uzupełniają plany systemu ognia przeciwlotniczego, łączności oraz tabela sygnałów.

Plan obrony przeciwlotniczej podpisuje szef sztabu i szef /wojsk/ obrony przeciwlotniczej a zatwierdza dowódca danego szczebla dowodzenia.

348/n/. P l a n z a b e z p i e c z e n i a i n ż y -
n i e r y j n e g o przedstawia się graficznie na mapie oraz
w pisemnej legendzie.

Na mapie rysuje się: rubież styczności wojsk własnych i nieprzyjaciela, zasadnicze elementy ugrupowania wojsk nieprzyjaciela w tym szczególnie jego oddziałów /pododdziałów/ inżynierskich oraz rejony i treść realizowanych przez nie przedsięwzięć inżynierskich; rozbudowę inżynierską terenu oraz system zapór i przeszkód inżynierskich wojsk własnych i nieprzyjaciela; linię rozgraniczenia związku operacyjnego

/związku taktycznego, oddziału/; drogi manewru, dowozu, ewakuacji i rokadowe; ocenę terenu /jego infrastruktury/ po stronie własnej i nieprzyjaciela oraz jego wpływ na prowadzenie działań bojowych; rejony wykonywania zadań /prac/ zabezpieczenia inżynieryjnego, siły i środki wyznaczone do tego celu oraz terminy wykonania zadań; sposoby przekroczenia przez wojska rejonów zniszczeń i skażeń /pożarów/; współdziałanie wojsk inżynieryjnych z innymi rodzajami wojsk w zakresie realizacji postawionych zadań; udział innych rodzajów wojsk i służb w realizacji zadań zabezpieczenia inżynieryjnego.

W legendzie opisuje się: zadania zabezpieczenia inżynieryjnego; podział i ugrupowanie wojsk inżynieryjnych w poszczególnych etapach walki; system dowodzenia wojskami inżynieryjnymi; kalkulacje i niezbędne uzasadnienia dotyczące realizacji zadań zabezpieczenia inżynieryjnego; stan zaopatrzenia wojsk w sprzęt i materiały inżynieryjne; organizację i możliwości remontowe sprzętu inżynieryjnego.

Ponadto do planu zabezpieczenia inżynieryjnego załącza się: tabelę przegrupowania wojsk inżynieryjnych; tabelę zadań i wykorzystania sił i środków rozpoznania inżynieryjnego; plan pokonywania przeszkód wodnych; plan pokonywania zapór inżynieryjnych; plan minowania i niszczeń; plan zaopatrywania wojsk w sprzęt i materiały inżynieryjne i organizacji zabezpieczenia technicznego.

Plan zabezpieczenia inżynieryjnego podpisuje szef sztabu i szef wojsk inżynieryjnych /saperów/, a zatwierdza dowódca danego szczebla dowodzenia.

349 /n/. P l a n z a b e z p i e c z e n i a c h e m i c z n e g o przedstawia się graficznie na mapie i pisemnie w legendzie.

Na mapie rysuje się: ogólny przebieg rubieży styczności wojsk własnych i nieprzyjaciela; zasadnicze elementy ugrupowania nieprzyjaciela wpływające na zakres zadań realizowanych przez wojska chemiczne; linie rozgraniczenia oraz ogólny zarys zadań i ugrupowania związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/; rejony szczególnie zagrożone użyciem przez nieprzyjaciela broni masowego rażenia; planowane wykorzystanie organicznych i przydzielonych oddziałów i pododdziałów wojsk chemicznych; system wykrywania wybuchów jądrowych i skażeń; przedsięwzięcia w zakresie zabiegów specjalnych i odkażania umundurowania; planowane wykorzystanie dymów; system zabezpieczenia w sprzęt i środki chemiczne.

W legendzie opisuje się: zadania zabezpieczenia chemicznego; stan i podział wojsk chemicznych; aktualne możliwości wojsk chemicznych; kalkulacje przegrupowania wojsk chemicznych; stan materiałowo-technicznego zabezpieczenia wojsk w sprzęt i środki chemiczne; organizację łączności; możliwości nieprzyjaciela w zakresie użycia środków trujących oraz czas i zasięg toksycznego ich działania; warunki meteorologiczne.

Plan zabezpieczenia chemicznego podpisuje szef sztabu i szef wojsk chemicznych /zabezpieczenia chemicznego/ a zatwierdza dowódca danego szczebla dowodzenia.

3.2. DOKUMENTY SPRAWOZDAWCZO-INFORMACYJNE

350. Meldunkami bojowymi są dokumenty zawierające wiadomości przekazywane w określonym czasie o wojskach własnych i nieprzyjaciela o decyzji dowódcy i jego próbach do przełożonego.

W terminowym meldunku bojowym zawarte są wiadomości o wynikach wykonania zadań bojowych przez wojska, ich położeniu, stanie i zaopatrzeniu, o położeniu sąsiadów, ocenach zgrupowania

nieprzyjaciela, a jeżeli dowódca podjął nową decyzję również - o jej treści.

Meldunki doraźne mogą mieć dowolną formę. Podaje się w nich te wiadomości, które należy meldować natychmiast.

Meldunki opracowuje się pisemnie, graficznie lub zapisuje na taśmie magnetofonowej i przekazuje do sztabu nadrzędnego przez organa poczty polowej, oficerów łącznikowych lub techniczne środki łączności.

Meldunki informujące o decyzji dowódcy podpisuje dowódca i szef sztabu. Inne meldunki podpisuje szef sztabu i szef właściwego oddziału.

Dla szybszego opracowania i przekazania meldunków, szczególnie przez techniczne środki łączności, używa się typowych form tych dokumentów /blankietów/.

Dane o sytuacji meldowane ustnie należy zapisać w dzienniku działań bojowych lub w zeszycie pracy.

351/n/. M e l d u n e k r o z p o z n a w c z y zawiera wiadomości o ogólnym charakterze dotychczasowych działań nieprzyjaciela w danym czasie o położeniu i ugrupowaniu wojsk nieprzyjaciela do momentu opracowania meldunku oraz o zmianach, jakie zaszły od czasu poprzedniego meldunku; o nowych danych zdobytych przez organa rozpoznawcze i wojska ze wskazaniem gdzie, kiedy, jakimi środkami i jakie zdobyto wiadomości; o zadaniach poszczególnych elementów rozpoznawczych /pasach, kierunkach, rejonach, obiektach/ o posiadanych odwodach rozpoznawczych oraz możliwościach oddziaływania na nie przez nieprzyjaciela.

Kopie meldunków rozpoznawczych mogą być w celach informacyjnych również przesyłane sztabom podległym i sąsiadom pełniąc rolę komunikatów rozpoznawczych.

352 /n/. M e l d u n e k ł ą c z n o ś c i z a w i e r a: dane o zaistniałych zmianach w zorganizowanym systemie łączności; o stanie łączności organizowanej różnymi rodzajami

środków /radiowej, radioliniowej, przewodowej i poczty polowej/ oraz przerwach, zakłóceniach, zniszczeniach środków łączności; o organizacji i pracy węzłów łączności /gdzie, kiedy i kto rozwijał węzły łączności oraz dane z eksploatacji/; o strażach w siłach i środkach łączności oraz o zdobytym sprzęcie; o stanie zużycia środków materiałowych i możliwościach remontowych, a także w zakończeniu wnioski, prośby i propozycje.

353 /n/. Meldunek o informatycznym zabezpieczeniu zawiera dane o przebiegu zabezpieczenia informatycznego, zaistniałych zmianach w polowym systemie przetwarzania informacji oraz o przerwach, zakłóceniach w działaniu, o zniszczeniu elementów polowego systemu przetwarzania informacji, stratach w siłach i środkach.

Na zakończenie przedstawia się wnioski, prośby i propozycje. Meldunek o informatycznym zabezpieczeniu podpisuje szef sztabu i szef wydziału informatyki.

354. W sprawozdaniu operacyjnym podaje się dane o działaniach, położeniu i stanie wojsk własnych w określonym czasie. O nieprzyjacielu podaje się wiadomości ogólne, przedstawiając tylko jego wpływ na działania naszych wojsk.

W pierwszym punkcie sprawozdania podaje się dane o położeniu, charakterze działań i stanie związku operacyjnego /związku taktycznego/ jako całości oraz ugrupowaniu i ogólnym charakterze działań nieprzyjaciela, w tym: o rodzaju, kierunku i rezultacie prowadzonych działań bojowych związku operacyjnego /związku taktycznego/; o ilości zużytych ładunków jądrowych na określone obiekty nieprzyjaciela i ogólnej ich mocy; o sposobie działania nieprzyjaciela w poszczególnych okresach działań bojowych, liczbie wykonanych przez niego uderzeń jądrowych.

wych na nasze obiekty i ogólnej ich mocy.

W kolejnych punktach opisuje się działanie związków operacyjnych /związków taktycznych, oddziałów/ podając: skład i środki wzmocnienia; ogólny charakter ich działań dotychczasowych i działań nieprzyjaciela przed ich frontem; ich aktualne /godzina, data/ położenie /o dwa szczeble niżej/ i rodzaj prowadzonych przez nie działań bojowych; liczbę wykonywanych na nie uderzeń jądrowych przez nieprzyjaciela; położenie związków taktycznych i oddziałów rakiet oraz liczbę posiadanych przez nie ładunków jądrowych; średnie i maksymalne dawki napromienienia ludzi /nazwa oddziałów/; straty w ludziach, głównych rodzajach uzbrojenia i sprzęcie technicznym, jak również zdobycze; zabezpieczenie związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/w zasadnicze środki materiałowe i rejon rozmieszczenia stanowiska dowodzenia.

W dalszych informacjach dotyczących rodzajów wojsk i odwo-
dów należy podać: ich skład; wyniki działań bojowych; aktualne
ich położenie i charakter wykonywanego zadania; straty w lu-
dziach, uzbrojeniu i sprzęcie technicznym; stopień napromienie-
nia ludzi.

Następnie podaje się krótkie wiadomości o działaniu i po-
łożeniu sąsiadów, o stanie środków, jakie związek operacyjny
/związek taktyczny/ posiada w tym: rakietach z ładunkiem jądrowym /ilość, typ, moc/, rakietach przeciwlotniczych /ilość, rodzaj/, amunicji artyleryjskiej /ilość w jo/ według rodzajów sprzętu, z podziałem na to, co jest w składach i oddziałach; amunicji czołgowej /ilość w jo/ z podziałem na to, co jest w składach i oddziałach, materiałach pędnych i smarach /ilość w jn/ według rodzajów paliwa z podziałem na to, co jest w skła-
dach i oddziałach.

W ostatnim punkcie sprawozdania podaje się dane o terenie,

jego skażeniu promieniotwórczym, pogodzie i o innych czynnikach mających wpływ na działanie związku operacyjnego /związku taktycznego/.

Sprawozdanie operacyjne podpisuje szef sztabu i szef oddziału operacyjnego.

355. S p r a w o z d a n i e r o z p o z n a w c z e powinno zawierać: charakterystyki i oceny dotychczasowych działań nieprzyjaciela, jego składu i ugrupowania, sposobu wykorzystania rodzajów wojsk i służb, jak również środków transportu lądowego, powietrznego i wodnego; cechy szczególne wykorzystania broni masowego rażenia /systemów rakietowych, lotnictwa NBJ, artylerii atomowej i min jądrowych/; systemu dowodzenia, systemów radioelektronicznych i zaopatrywania wojsk; stosowanych przez nieprzyjaciela sposobów maskowania bezpośredniego i operacyjnego; wielkości strat poniesionych przez nieprzyjaciela oraz ilości zdobytych przez nas jeńców, sprzętu wojskowego itp.; stosowanych przez nieprzyjaciela nowych sposobów i środków walki i prowadzenia rozpoznania; oceny aktualnych możliwości bojowych nieprzyjaciela i przewidywanego charakteru jego dalszych działań; wnioski z wykorzystania własnych sił i środków rozpoznania, organizacji dowodzenia, zaopatrywania i odzyskiwania elementów rozpoznawczych; ocenę aktualnego stanu sił i środków rozpoznania oraz przewidywanych zadań i strefach organów rozpoznania; a także - prośby w zakresie uzyskania informacji o nieprzyjacielu i inne.

Sprawozdanie rozpoznawcze podpisuje szef sztabu i szef oddziału rozpoznawczego.

356/n/. S p r a w o z d a n i e ł ą c z n o ś c i powinno zawierać dane o organizacji łączności różnymi rodzajami środków łączności /łączność radiowa, radioliniowa, przewodowa - utajniona i nieutajniona/ i jej wykorzystaniu w okresie sprawozdawczym; o przerwach w łączności, przyczynach ich powstawania

i realizowanych przedsięwzięciach w celu ich usunięcia; o pracy węzłów łączności, w tym o ilości przesunięć, godzinach pracy w miejscach rozmieszczenia oraz - dane liczbowe o obiegu korespondencji przekazywanej przez techniczne środki łączności; o pracy poczty polowej i o zakresie jej wykorzystania /ilości kursów, przewiezionych pakietów poczty jawnej i niejawnej/; stratach i zdobyczach; stanie zapasów materiałowych, a także odpowiednie wnioski.

Sprawozdanie łączności podpisuje szef sztabu i szef łączności.

357 /n/. Sprawozdanie z zabezpieczenia informatycznego powinno zawierać: charakterystykę zabezpieczenia informatycznego oraz organizacji polowego systemu przetwarzania informacji i możliwości jego wykorzystania w okresie sprawozdawczym, przerw w działaniu polowego systemu przetwarzania informacji, przyczyn ich powstania i realizowanych przedsięwzięć w celu ich usunięcia; stanu sił i środków a także odpowiednie wnioski.

Sprawozdanie z informatycznego zabezpieczenia podpisuje szef sztabu i szef wydziału informatyki.

358. W niektórych wypadkach sztab nadrzędny może zażądać sprawozdania okresowego obejmującego określony czas działań bojowych lub sprawozdania z przeprowadzonej operacji /walki/. W sprawozdaniach tych oprócz zwykłych danych daje się analizę operacji /walki/ i informacje o sposobach działań wojsk, które zapewniły jej sukces albo omawia się przyczyny niepowodzeń.

359 /n/. Mapa sprawozdawcza stanowi załącznik do dziennika działań bojowych. Na mapie sprawozdawczej przedstawia się: położenie związku operacyjnego /związku taktycznego, oddziału/ oraz nieprzyjaciela przed rozpoczęciem działań bojowych o dwa szczeble niżej; położenie sąsiadów;

przebieg działań bojowych wojsk własnych, z wykazaniem zasadniczych sytuacji bojowych i decyzji podjętych przez dowódcę, stosownie do zaistniałej sytuacji; zasadnicze elementy współdziałania z sąsiadami.

360. W dzienniku działań bojowych opisuje się: ogólną sytuację przed rozpoczęciem operacji /walki/, zadania wojsk, przebieg działań bojowych i ich wyniki w każdym dniu, ugrupowanie wojsk własnych i nieprzyjaciela, najbardziej charakterystyczne epizody i pouczające przykłady. Do dziennika załącza się kopie niezbędnych dokumentów bojowych, mapy sprawozdawcze i szkice przebiegu działań bojowych.

A N E K S

1/ Rozkaz nr pf.5/MCN z dnia 21.04.1975 r.

2/ "Konstytucja PRL" Rozdział 1.Art.10. Cel działań Sił Zbrojnych PRL i państw wspólnoty socjalistycznej wynika z istoty socjalizmu i wykracza poza ramy starcia zbrojnego. Tow.E. Gierek określił ten cel następującym sformułowaniem: "Dla pomyselnego rozwiązania problemu wojny i pokoju, dla uchronienia ludzkości od wojny światowej, kluczowe znaczenie ma potęga obronna socjalistycznej wspólnoty, której trzon stanowi niezwykciężona Armia Radziecka i w której nasze ludowe Wojsko Polskie ma swój istotny udział". Cytat przytacza się z wystąpienia Ministra Obrony Narodowej na odprawie szkoleniowej kierowniczej kadry Sił Zbrojnych PRL w dniu 18.12.1972 r.

3/ Wynika z zadań określonych w Dyrektywie ministra Obrony Narodowej do działalności Sił Zbrojnych PRL.

4/ Wprowadza się zgodnie z wnioskami z ćwiczeń "TARCZA-76" i "LATO-78".

5/ Potrzeba podporządkowania sztabowi pozostałych organów dowodzenia w zakresie dowodzenia wojskami wynika ze zwiększonej roli i znaczenia sztabu na współczesnym polu walki - gen. broni F.Siwicki. Referat o ocenie i podstawowych kierunkach działania sztabów. Wystąpienie na odprawie szkoleniowej kierowniczej kadry Sił Zbrojnych PRL w dniu 6.11.1975 r.s.39.

6/ Gen.armii W.Jaruzelski, Wystąpienie na odprawie szkoleniowej kierowniczej kadry Sił Zbrojnych PRL, Doroczna odprawa szkoleniowa kierowniczej kadry Sił Zbrojnych PRL w dn.10.11.1973r s.14.Gen.broni F.Siwicki, Referat o ocenie i podstawowych kierunkach działania sztabów, Wystąpienie na odprawie szkoleniowej kierowniczej kadry Sił Zbrojnych PRL w dn.6.11.75r.s.37.

7/ Dyrektywa MON do działalności Sił Zbrojnych PRL w latach 1974/75; gen.broni F.Siwicki, Referat o ocenie i podstawowych kierunkach działania sztabów; Wystąpienie na odprawie szkoleniowej kierowniczej kadry Sił Zbrojnych PRL w dniu 6.11.1975 r. s.40-42; ponadto wynika to z punktu 2.

8/ Biuletyn Informacyjny, Sztab Gen.WP Nr 1/119/1975 r. s.14.

9/ Dyrektywa MON do działalności Sił Zbrojnych PRL w latach 1974/75; gen.broni F.Siwicki. Referat o ocenie podstawowych kierunkach działania sztabów. Wystąpienie na odprawie szkoleniowej kierowniczej kadry Sił Zbrojnych PRL w dniu 6.11.1975 r. s. 40-42.

10/ Gen.armii W.Jaruzelski, Omówienie ćwiczenia "Lato-74", Sztab Gen.WP 1974 r. s. 33. Wystąpienie na odprawie szkoleniowej kierowniczej kadry Sił Zbrojnych PRL w dniu 6.11.1975 r. s. 14-15.

11/ Gen.armii W.Jaruzelski, Doświadczenia i wnioski z ćwiczeń "Lato-71", Sztab Gen.WP,1971 r. s.43,46.

12/ Uwagi GZP WP, pismo nr wch.01720 z dnia 12.7.1977 r.

13/ Gen.armii W.Jaruzelski. Omówienie ćwiczenia "Lato-74", Sztab Gen.WP,1974 r.s.41 oraz wnioski z ćwiczenia "Lato-78".

14/ Podrozdział 2.2 opracowano na podstawie: Zasady organizacji i prowadzenia pracy partyjno-politycznej na szczeblach taktycznych w warunkach bojowych".

15/ Podrozdział 2.3 opracowano na podstawie: Biuletyn Informacyjny, Sztab Gen.WP,Nr 1/119/,1975 r. s.29-35; Modelowy zakres obowiązków osób funkcyjnych w dywizji, MON,Warszawa 1974r, Sztab Gen.WP 68/74.

16/ Ramowy zakres działania wojewódzkiego sztabu wojskowego MON, Sztab Gen.WP, Warszawa 1977 r.

17/ Biuletyn Informacyjny, Sztab Gen.WP Nr 1/119/1975 r. s.7-9, 12.

18/ Gen.armii W.Jaruzelski, Omówienie ćwiczenia "Lato-74", Sztab Gen.WP, 1974 r. s. 14.

19/ Gen.armii W.Jaruzelski, Wystąpienie na odprawie szkoleniowej kierowniczej kadry Sił Zbrojnych PRL w dniu 10.11.1973r. s.18; w dn. 30.10.1974 r. s.21,36; gen.broni F.Siwicki, Referat o ocenie i podstawowych kierunkach działania sztabów. Wystąpienie na odprawie szkoleniowej kierowniczej kadry Sił Zbrojnych PRL w dniu 6.11.1975 r. s.44.

20/ Gen.armii W.Jaruzelski, Omówienie ćwiczenia "Lato-74", Sztab Gen.WP, Warszawa 1974r.s.45-46.

21/ Gen.broni F.Siwicki, Referat o ocenie podstawowych kierunkach działania sztabów, Wystąpienie na odprawie szkoleniowej kierowniczej kadry Sił Zbrojnych PRL w dniu 6.11.1975 r. s. 41 i 43.

22/ Gen.broni F.Siwicki - tamże, s.41; Rozkaz Ministra Obrony Narodowej Ministra Obrony Narodowej Nr 023/Oper z dnia 31.10.1975 r. do szkolenia Sił Zbrojnych PRL w roku 1976, s.4, 12.

23/ Dyrektywa Ministra Obrony Narodowej do działalności Sił Zbrojnych PRL w latach 1974-1975, s.22.

24/ Dyrektywa Ministra Obrony Narodowej do działalności Sił Zbrojnych PRL w latach 1974-1975, s. 22; Rozkaz Ministra Obrony Narodowej Nr 023/Oper z dnia 31.10.1975 r. do szkolenia Sił Zbrojnych PRL w roku 1976, s. 12.

25/ Biuletyn Informacyjny, Sztab Gen.WP Nr 1/119/ 1975 r. s.23

26/ Gen.armii W.Jaruzelski, Omówienie ćwiczenia "Lato-74", Sztab Gen.WP, Warszawa 1974 r. s. 34.

27/ Zarządzenie Szefa Sztabu Generalnego WP, Nr 12/Szt.

Gen.z dnia 5.02.1976 r.

28/ Punkt ten opracowano na podstawie Instrukcji o zadaniach, kompetencjach, strukturze organów partyjno-politycznych, aparatu politycznego i Instrukcji partyjnych Sił Zbrojnych PRL, GZP WP, Warszawa 1975 r.

29/ Punkt ten opracowano na podstawie: Polowy system przetwarzania informacji sztabów szczebla operacyjnego, Zasady organizacji i wykorzystania systemu, MON, Sztab Gen.WP, Warszawa 1976 r. Syg. Sztab Gen.774/76.

30/ Punkt ten opracowano na podstawie Rozkazu Ministra Obrony Narodowej Nr pf 1/Org.z dnia 2.01.1976 r. w sprawie zadań organów wojskowych na rzecz obrony cywilnej oraz Uchwały nr 111/73 Rady Ministrów z dnia 18.05.1973 r. w sprawie obrony cywilnej.

31/ Dyrektywa MON Nr 002.

32/ Pismo Sztabu Gen.WP, nr wch.02740 z dn.14.11.1977 r.

33/ Wybrane zagadnienia tyłowego zabezpieczenia armii lotniczej, DWL, Poznań, 1972 r. s. 31.

34/ Punkt ten opracowano na podstawie Biuletynu Informacyjnego, Sztab Gen.WP Nr 2/107/ 1972 r. s.11-12 oraz uzgodnień poczynionych przez zespół autorski z oficerami Sztabu Gen.WP dnia 9.11.1977 r.

35/ Biuletyn Informacyjny, Sztab Gen.WP, Nr 1/119/, 1975 r. s.12-13, 23-24.

36/ Biuletyn Informacyjny, Sztab Gen.WP, nr 1/119/ 1975r. s.9.

37/ Podrozdział 2 opracowano na podstawie: Polowy system przetwarzania informacji sztabów szczebla operacyjnego "CIĘCIWA-AF"; Zasady organizacji i wykorzystania systemu, Sztab Gen.WP

774/76; Uwag Zarządu Informatyki Sztabu Gen.WP do zmian i uzupełnień służby polowej sztabów /projekt/, pismo nr wch.pf 1297 z dn. 30.5.1977 r.

38/ Podrozdział 4 opracowano na podstawie: Uwag i propozycji Zarządu Informatyki Sztabu Gen.WP do zmian i uzupełnień do regulaminu służby polowej sztabów /projekt/ pismo nr wch.pf 1297 z dn. 30.5.1977 r.; Polowy system przetwarzania informacji sztabów szczebla operacyjnego i wykorzystanie systemu, Sztab Gen.WP 77/76.

39/ Biuletyn Informacyjny nr 1/119/, MON, Sztab Gen.WP, 1975 r. s.16.

40/ Podrozdział ten poszerzono uwzględniając zadania w tym zakresie wynikające z Dyrektywy Ministra Obrony Narodowej do szkolenia Sił Zbrojnych PRL oraz wnioski z ćwiczeń: "Tarcza-76" i "Lato-78".

41/ Rukowodztwo po organizacji wzaimodziejstwa suchotupnych wojsk z frontowej awiaczej w obiediniennych woorużennych siłach - gosudarstw-uczastnikom Warszawskiego Dogowora. Moskwa - 1977.

42/ Projekt treści punktów 229 opracowano na podstawie:

1. Rozkazu MON nr Pf 17/Org.z dnia 2.01.1976 r., w sprawie zadań organów wojskowych na rzecz obrony cywilnej.
2. Wytycznych Szefa Obrony Cywilnej Kraju z dnia 31.07.1976 r. w sprawie udziału sił i środków obrony cywilnej w realizacji zadań na rzecz sił zbrojnych.

43/ Opracowano na podstawie:

1. Gen.armii W.Jaruzelski, Wystąpienie na odprawie szkoleniowej kierowniczej kadry Sił Zbrojnych PRL w dniu 30.10.1974 r.
2. Biuletyn Informacyjny nr 1/119/,MON,Sztab Generalny WP 1975r. s.27.

3. Organizacja i prowadzenie rozpoznania na szczeblach taktycznych, MON, Sztab Generalny WP 582/71.

4. Omówienie i wnioski z ćwiczenia "Lato-74", "Tarcza-76" i "Lato-78".

44/ Instrukcja o obronie wojsk przed bronią masowego rażenia. Chem.249/75.

45/ Biuletyn Informacyjny nr 4/113/, MON, Sztab Generalny WP, 1973 r.

46/ Instrukcja o maskowaniu wojsk. Część II, Sztab Generalny WP, 1977 r.

47/ Instrukcja o obronie wojsk przed bronią masowego rażenia. MON, 1976 r.s.42.

48/ Treść tego punktu opracowano na podstawie Wytycznych Sztabu Generalnego Cz.VIII/MON, Sztab Gen.667/73.

49/ Zasady organizacji i prowadzenia walki radioelektronicznej przez Siły Zbrojne PRL. Sztab Gen.WP, 766/76 str.12,13, pkt 15.

50/ Instrukcja o maskowaniu wojsk część II Zasady maskowania operacyjnego. Szt.Gen.WP 785/76, s.47.

Wydrukowano w 30 egz.
Egz. Nr 1-30 Bibl. Gł.OZS
Wyk. Zespół oficerów
Nr o2635/WW

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Szefa Zbiornik Specjalnych
Nr ewid. _____

~~41074~~

0623
BIBLIOTEKA SIKOLEWICZA
Nr ewid. _____